

**БУРГАСКИ ДЪРЖАВЕН УНИВЕРСИТЕТ “ПРОФ. Д-Р АСЕН
ЗЛАТАРОВ” – БУРГАС
МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ”ВЪТРЕШНИ БОЛЕСТИ, СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА,
ФИЗИОТЕРАПИЯ И РЕХАБИЛИТАЦИЯ, МЕДИЦИНА НА
БЕДСТВЕНИТЕ СИТУАЦИИ“**

УТВЪРЖДАВАМ!

ДЕКАН:

/проф. д-р Румяна Янкова/

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Учебна дисциплина:	ВЪТРЕШНИ БОЛЕСТИ И ТЕРАПИЯ
Специалност:	МЕДИЦИНА
Професионално направление:	7.1. Медицина
Образователно-квалификационна степен:	МАГИСТЪР
Форма на обучение:	РЕДОВНА
Професионална квалификация	ЛЕКАР

Бургас, 2025 г.

ИЗВАДКИ ОТ УЧЕБНИЯ ПЛАН

1 . ОБЩИ ПАРАМЕТРИ НА ДИСЦИПЛИНАТА					
Обща учебна заетост (часове):		720		Кредити: 24	
Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост		Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост	
510	210		17	7	
Вид на дисциплината:	Брой часове в седмица: [лекции + упражнения/		Курс:	Семестър:	
Задължителна	3+8 / 3+8 / 2+2 / 2+6		IV и V	VII, VIII, IX, X	
2. УЧЕБНИ ФОРМИ					
Аудиторна заетост:	Часове	Кредити	Извънаудиторна заетост:	Часове	Кредити
Лекции	150	5.0	Консултации (работа с преподавател)	90	3.0
Практически занятия	360	12.0	Самостоятелна работа	120	4.0
3. ОЦЕНЯВАНЕ И КОНТРОЛ					
Форми за оценяване и контрол				Относителен дял в общата оценка	
Сесийно оценяване: Изпит				0.4	
Семестриално (текущо) оценяване:				0.6	
Форми на семестриален контрол:					
- Присъствие на учебни занятия				0.3	
- Колоквиум				0.7	

АНОТАЦИЯ

на дисциплината

„ВЪТРЕШНИ БОЛЕСТИ И ТЕРАПИЯ“

Дисциплината Вътрешни болести и терапия е базова в образованието по медицина. Дава основни и специализирани познания при заболяванията от областите ревматология, пневмология и фтизиатрия, кардиология, хематология, нефрология; ендокринология и болести на обмяната; гастроентерология. Изучават се диагностиката, терапията, рехабилитацията и профилактиката на отделните нозологични групи и единици. Общата цел на обучението по вътрешни болести и по всички под-дисциплини е у студента по медицина да се изгради комплексно клинично мислене, умения за снемане на анамнеза и физикален статус, изграждане на лечебно-диагностичен план, интерпретация на необходимите диагностични методи, формиране на диагноза и диференциална диагноза, структуриране на лечението, оценка на рисковите състояние при отделния пациент, както и умения за водене на болнична документация, лист история на заболяването, температурен лист, описание на декурзус морби, етапна епикриза и епикриза и пр. Преподаването следва единен план и последователност при отделните заболявания и състояния – определение, етиология, патогенеза, морфологичен субстрат на болестта, диагностични методи – инструментални, образни, клинично-химични и др., диагностичен алгоритъм, клинична картина, диагноза и диференциална диагноза, лечение, прогноза, профилактика.

В областта на ревматологията – преподават се сновните методи на изследване в ревматологията, изследване на ставния апарат, мускулите и костите; възпалителни ставни заболявания – артрити: ревматоиден артрит; серонегативни спондилартропатии – болест на Бехтерев, синдром на Райтер, псориазичен артрит – клиника, изследвания; лечение на спондилартропатиите; системни заболявания на съединителната тъкан /колагенози/ – системен еритематоден лупус: клинични прояви, лабораторни и имунологични промени, диагностични критерии и лечение; кристални артропатии – подагра: клиника, диагноза, изследвания и лечение; артрозна болест – форми, рентгенови и лабораторни изследвания; съвременни методи за изследване на хрущяла; медикаментозно лечение – хондропротектори, ставни лубриканти; други методи за лечение – ставен лаваж, ставен дебридман, хрущялна трансплантация.

В областта на пневмологията и фтизиатрията. Преподават се етиопатогенеза, клиника, диагностика, лечение, профилактика и рехабилитация на заболяванията на белите дробове.

В областта на кардиологията. Преподават се етиологията, патогенезата, класификациите, диагноза и диференциална диагноза, методите на изследване, лечението, профилактиката и прогнозата на заболяванията на сърцето и кръвоносните съдове. Целта на обучението по кардиология е овладяване и усъвършенстване на уменията за снемане на кардиологична анамнеза; самостоятелна индивидуална работа по обективното изследване на пациентите, попълване на знанията за инструменталните и параклиничните методи на изследване, включая нови такива; изграждане на диагноза и диференциална диагноза, изработване на концепции и схеми за лечение.

В областта на клиничната хематология. Клиничната хематология е медицинска специалност и научна дисциплина с интердисциплинарен характер, която изучава кръвта

и кръвотворните органи в норма и патология, има специфична методология и терапевтична дейност в следните ключови области: доброкачествени и злокачествени, вродени придобити заболявания на кръвта, както и хематологични усложнения при болести на останалите органи и системи. Хематологична лабораторна диагностика. Тромбоза и хемостаза. Трансплантация на хемопоетични стволови клетки. Трансфузионна терапия.

В областта на нефрологията. Преподаването на дисциплината нефрология дава познания върху етиологията, патогенезата, клиничната картина, диагностиката, лечението, проследяването, и прогнозата при болестите на бъбреците и отделителната система като цяло. В курса се изучават също така хемодиализа и основи на бъбречната трансплантация – принципи и правила за подбор на реципиенти, подготовката им за акта на трансплантация, принципите на следтрансплантационното наблюдение и лечение.

В областта на ендокринологията и болестите на обмяната. Ендокринологията е основна медицинска специалност, която изучава ендокринната система, обединяваща жлезите с вътрешна секреция в човешкия организъм и нарушенията, свързани с тях. Дават се базови и детайлни познания за същността и характеристиката на произвежданите в човешкия организъм хормони, секретирани от специфични клетки, които пренасяни по кръвен път или образувани локално оказват своите високо специфични ефекти в съответни прицелни клетки и тъкани. Преподават се основни ендокринни нарушения и заболявания: Хипоталамо-хипофизна система – характеристика, регулация; хипоталамични и хипо-физни хормони, принцип на обратна връзка в ендокринологията. Хипоталамични синдроми, генерализиран хипоталамичен синдром. Заболявания на аденохипофизата – хор-мононесекретирани аденоми; пролактином; акромегалия и гигантизъм, болест на Cushing. Хипопитуитаризъм – характеристика, синдром на Sheehan. Заболявания на неврохипофизата – безвкусен диабет; синдром на несъответна секреция на АДХ. Заболявания на щитовидната жлеза – ендемична и спорадична гуша, хипотиреоидизъм, хипертиреоидизъм и тиреотоксикоза, тиреоидити, карцином на щитовидната жлеза. Заболявания на паращитовидните жлези и костно-минералния обмен – маркери на костната обмяна, хипопаратиреоидизъм, хиперпаратиреоидизъм, остеопороза. Заболявания на надбъбречната кора – първична надбъбречнокорова недостатъчност (болест на Addison); хиперфункция на надбъбречната кора – синдром на Cushing, хипералдосте-ронизъм, вродена надбъбречнокорова хиперплазия. Хормонална продукция и заболявания на надбъбречната медула – феохромоцитом. Ендокринна функция на тестиси и яйчници, гонадни заболявания – хипогонадизъм, хипергонадизъм. Автоимунни полигландуларни синдроми. Множествена ендокринна неоплазия. Нарушения във въглехидратния метаболизъм и заболявания на ендокринния панкреас – захарен диабет и преди-абетни състояния, инсулином, хипогликемии. Остри усложнения на захарния диабет – диабетна кетоацидоза, хиперосмоларна некетогенна кома, хипогликемия. Късни съдово-дегенеративни усложнения на захарния диабет – диабетна микроангиопатия (диабетна ретинопатия, диабетна нефропатия), диабетна макроангиопатия, диабетна невропатия, диабетно стъпало. Нарушения в липидния метаболизъм. Затлъстяване, метаболитен синдром. Познания върху съвременните методи за хормонална и образна диагностика на ендокринологичните нарушения и заболявания. Познания върху съвременни и иновативни методи на лечение на основните ендокринологични нарушения и заболявания

В областта на гастроентерологията. Гастроентерологията е основна медицинска специалност и важна част от дисциплината Вътрешни болести и терапия. Преподаването обхваща заболяванията на гастро-интестиналния тракт, хепато-билиарната система и панкреаса. Изучават се нозологичните единици, тяхната етиология, патогенеза, класификации, клинична картина, клинични форми, диагностични методи, диагноза, диференциална диагноза, принципи на лечение, терапевтичните схеми, диетичните режими при различните заболявания и състояние, медикаментозното лечение, консервативното лечение на усложненията на болестите на стомаха, червата и черндробно – жлъчно паркреатичната система.

Основни задачи на учебната програма:

Общи правила при провеждането на обучението е, че то се провежда в клинична обстановка, в тесен контакт с пациентите, демонстрация и подбор на типични за конкретната тематика болни, достъп до всички диагностични апарати, медицинската документация и максимален обхват на интердисциплинарния характер на отделните специалности в дисциплината Вътрешни болести и терапия.

В областта на ревматологията – овладяване методите за клинично изследване на ревматично болните. Клинична диагноза на възпалителните, дегенеративните и кристалните артропатии и на системните заболявания на съединителната тъкан. Съвременно лечение на ставните заболявания. Самостоятелно изследване на ревматично болния, Запознаване с клиниката, инструменталните и лабораторни изследвания при ревматичните заболявания. Диагноза и диференциална диагноза. Изследвания. Лечение – препарати, доза, начин на приложение.

В областта на пневмологията и фтизиатрията. Усвояване на теоретични знания и практически умения за структурата и функцията на белите дробове в норма и патология, патологичните процеси свързани с тях, тяхната диагностика, диференциална диагноза, лечение и профилактика. Изграждане на клинични умения в областта на вътрешните болести и по-конкретно – белодробната патология. Свързване на клиничните с образните методи на изследване, анализ на получените резултати от биохимични, микробиологични, цитологични и морфологични изследвания. Демонстриране и овладяване на някои специфични за специалността манипулации: туберкулинов кожен тест, рутинна спирометрия, бронходилататорен тест, небулизация. Усвояване на теоретични знания и практически умения за клиничната картина, диагностиката, лечението и профилактиката на белодробните болести.

В областта на кардиологията. Овладяване на основните принципи на разпитване, снемане на статус на пациента, назначаване на параклинични изследвания, избор на инструментални методи на изследване, поставяне на диагноза, разсъждения относно диференциалната диагноза и взимане на правилно решение за лечение.

В областта на клиничната хематология. Придобиване на познания и адекватно разбиране на съвременните схващания за епидемиологията, етиологията, патофизиологията, клиничната картина, диагнозата, прогнозата и терапевтичните подходи при вродените и придобити заболявания на кръвта и кръвотворните органи. Придобиване на познания, практически умения и интерпретация на показанията, чувствителността, специфичността и информативната стойност на специфичните лабораторно-хематологични, морфологични, имунохематологични, флуоцитометрични, цитогенетични, молекулярно-биологични и образни методи за изследване на кръвта и кръвотворните органи в норма и патология. Придобиване на практически умения за

заподозирани на злокачествените заболявания на кръвта и кръвотворните органи, цялостна оценка на коагулационната система в норма и патология, контрол на клиничната и биологична еволюция на хематологичните заболявания, възможността за вторични неоплазии, ранни и късни усложнения от лечението, както и влиянието на професионалната и околна среда върху епидемиологията на хематологичните заболявания. Познания за основните терапевтични методи при вродените и придобити заболявания на кръвта и кръвотворните органи, поведение при спешни и животозастрашаващи хематологични състояния, овладяване и контрол на вродените и придобити нарушения на кръвосъсирването, трансплантация на хемопоетични стволови клетки, клинично приложение на кръв и кръвни биопродукти и адекватно поведение при нежелани реакции.

В областта на нефрологията. Придобиване на познания и адекватно разбиране на съвременните схващания за епидемиологията, етиологията, патофизиологията, клиничната картина, диагнозата, прогнозата и терапевтичните подходи при вродените и придобити заболявания на бъбреците. Придобиване на познания, практически умения и интерпретация на показанията, чувствителността, специфичността и информативната стойност на специфичните лабораторни, морфологични и образни методи за изследване на бъбреците и отделителната система в норма и патология.

В областта на ендокринологията и болестите на обмяната. Придобиване на теоретични познания върху етиологията, патогенезата, клиничната картина, диагнозата, диференциалната диагноза, лечението, проследяването и прогнозата на основни ендокринни заболявания. Придобиване на практически умения за снемане на анамнеза и физикален ендокринен статус; оформяне на специфични симптомо-комплекси и синдроми; съставяне на диференциално-диагностичен план; интерпретиране на образни и хормонални изследвания/ тестове; изграждане на терапевтичен подход при ендокринно болен.

В областта на гастроентерологията. Основна цел на дисциплината е овладяване на познание и умения за диагностика и лечение на заболяванията на стомашно-чревния тракт, жлъчно-чернодробната система и панкреаса. Усвояване на необходимите знания и умения за изследване на болните със заболявания на гастро-интестиналния тракт чрез основните физикални, лабораторни и инструментални методи, поставяне на диагноза и провеждане на лечение, определяне прогнозата на заболяването.

Очаквани резултати

В областта на ревматологията – теоретични знания – овладяване необходимия обем знания върху:

- ✓ етиология, патогенеза, клинична картина, диагностични критерии, лабораторни изследвания, рентгеново изследване, артроскопско изследване, синовиална биопсия, изследване на ставната течност при ревматоиден артрит;
- ✓ лечение на ревматоидния артрит с НСПВС, базисни средства, кортикостероиди и биологични средства;
- ✓ клинична картина, критерии за диагноза, лабораторни и имунологични изследвания, методи за лечение на системния еритематоден лупус;
- ✓ анамнеза, клинични симптоми и физикално изследване, рентгенови и лабораторни изследвания при серонегативните спондилартропатии (болест на Бехтерев, синдром на Райтер, псориаатичен артрит);

- ✓ средства и методи за лечение на анкилозиращия спондилит, псориаатичния артрит и реактивните артрити;
- ✓ метаболизъм на пурините при подагра, клиника на подагрозния артрит, изследване на синовиалната течност, рентгеново и лабораторно изследване, средства за лечение на подагрозната артропатия;
- ✓ биомеханика на хрущяла при остеоартроза, клинични форми, рентгенови и лабораторни промени, медикаментозно, физиотерапевтично и хирургично лечение на артрозната болест.

Практически умения:

- ✓ снемане на ревматологична анамнеза и физикално изследване на ставно-мускулно-сухожилния апарат;
 - ✓ физикално изследване на гръбначния стълб;
 - ✓ самостоятелно разчитане на ставни рентгенографи;
 - ✓ анализ на лабораторните и имунологични резултати при ревматичните заболявания;
 - ✓ схеми на лечение с кортикостероиди и цитостатици на ревматичните заболявания;
- В областта на пневмологията и фтизиатрията.* След приключване на обучението студентите трябва да имат следните познания и умения:
- ✓ да познават епидемиологията, етиологията, патогенезата и хистоморфологията на основните белодробни заболявания;
 - ✓ да познават епидемиологията, рисковите фактори и патогенезата на основните белодробни заболявания;
 - ✓ да знаят за вредата от тютюнопушенето и начини за отказване от него;
 - ✓ да познават клиничната картина и методите за диагностика на основните белодробни заболявания;
 - ✓ да могат да отдиференцират основните белодробни заболявания едно от друго, както и да правят диференциална диагноза със заболявания на други органи и системи със сходна картина;
 - ✓ да могат да правят и отчитат туберкулинов кожен тест;
 - ✓ да могат да правят рутинна спирометрия и да интерпретират основните показатели;
 - ✓ да могат да правят небулизация;
 - ✓ да могат да интерпретират рентгенографските образи, както и тези от другите образни методи на най-честите белодробни заболявания;
 - ✓ да могат да интерпретират резултатите от кръвно-газов анализ;
 - ✓ познават основните медикаменти използвани за лечение в пуломолгията и фтизиатрията;
 - ✓ да познават и препоръчват мерките за профилактика на белодробните заболявания.

В областта на кардиологията. Теоретични знания – определения и дефиниции формуирани от световните и европейски кардиологични институции; епидемиология, болестност и смъртност на нозологичните единици; патоанатомичен субстрат, патофизиологични механизми; клинична картина – характерни симптоми, основни синдроми; необходим набор от лабораторни и инструментални изследвания.

Практически умения: снемане на анамнеза; физикално изследване – алгоритъм; интерпретация на лабораторни и инструментални методи на изследване; постояване на диагноза и разгръщане на диференциална диагноза; взимане на правилно решение за лечение.

В областта на клиничната хематология. Теоретични знания. Основни патогенетични механизми на малигнения процес при заболявания на кръвта и кръвотворните органи. Основни класификационни схеми, диагностични методи, диагностични критерии при вродени и придобити, доброкачествени и злокачествени заболявания на кръвта и

кръвотворните органи. Основни принципи и специфични методи на лечение на малигнените хемопатии. Основни познания за хемостазата и лабораторния контрол. *Практически познания и умения.* Анамнеза и физикален статус при болен с хематологично заболяване. Лабораторен минимум за диагностично уточняване на хематологично заболяване. Работа с имерсионен микроскоп. Диференциална кръвна картина. Определяне на кръвни групи и тестове за кръвопреливане. Интерпретация на количествени и качествени отклонения в пълната и диференциална кръвна картина. Интерпретация на показатели за кръвосъсирване. Интерпретация на цитологични и цитохимични изследвания на материали от кръв, костен мозък, церебро-спинална течност, изливи в серозни кухини. Интерпретация на изследвания за клетъчен и хуморален имунитет. Интерпретация на имунохимични и имунохематологични изследвания. Интерпретация на цитогенетично и молекулярно-генетично изследване. Интерпретация на образни и изотопни изследвания при хематологични заболявания. Интерпретация на кинетични изследвания на изотопно маркирани тромбоцити, еритроцити, обем циркулираща кръв. Терапевтично повлияване на спешни състояния в хематологията – тежки анемични състояния, хеморагична диатеза, болков синдром, хиперкалциемия, хипервискозен синдром, тумор-лизис синдром, хемолиза при несъвместимо кръвопреливане, анафилактични и посттрансфузионни реакции, декомпресивни коремни и плеврални пункции.

В областта на нефрологията. След завършване на обучението по нефрология студентите трябва да са придобили следните теоретични познания и практически умения:

- ✓ да усвоят всички съвременни методи за изследване на бъбречно болния.
- ✓ въз основа на оформени констелации да изграждат диагноза на отделните бъбречни заболявания.
- ✓ да изграждат диференциално диагностичен план и план за допълнителни изследвания.
- ✓ да познават всички съвременни средства за терапия на бъбречните заболявания.
- ✓ да откриват връзката на нефрологията с останалите дялове на хуманната медицина.
- ✓ да усвоят прилагането на различни съвременни методи на лечение и лечебни схеми при бъбречно болни.
- ✓ да познават критериите за насочване и провеждане на диализно лечение.
- ✓ да познават съвременните достижения на бъбречната трансплантология.
- ✓ да познават профилактичните мероприятия за превенция на бъбречните заболявания.
- ✓ да изградят правилно отношение и поведение към хронично бъбречно болните: адекватна преценка за необходимостта от диспансеризация.
- ✓ да посочат възможно най-точна прогноза за еволюцията на заболяването.
- ✓ да определят адекватна степен на нетрудоспособност и инвалидизация при пациента.

В областта на ендокринологията и болестите на обмяната. След завършване на обучението студентите трябва да имат следните познания и умения:

- ✓ да познават механизмите на действие на хормоните и последиците от отклоненията в нивата им;
- ✓ да познават епидемиологията, етиологията, патогенезата и клиничната картина на основните ендокринни нарушения и заболявания;
- ✓ да познават принципите на хормоналната диагностика;

- ✓ да познават визуализиращите методи за морфологична оценка на жлезите с вътрешна секреция;
- ✓ да познават и прилагат съвременните методи и средства за профилактика и лечение на ендокринните нарушения и заболявания.

В областта на гастроентерологията.

- ✓ да познават епидемиологията, етиологията, патогенезата и хистоморфологията на основните гастроентерологични заболявания;
- ✓ да познават клиничната картина и методите за диагностика на основните гастроентерологични заболявания;
- ✓ да могат да отдиференцират основните гастроентерологични заболявания едно от друго, както и да правят диференциална диагноза със заболявания на други органи и системи със сходна картина;
- ✓ да познават усложненията и спешните състояния в гастроентерологията, тяхното начално лечение и показанията за хирургическо лечение;
- ✓ да владеят изкуството за снемане на анамнеза и физикалните методи на изследване;
- ✓ да могат да поставят различни видове назогастрални сонди съгласно съответните показания;
- ✓ да познават индикациите и да могат да извършват различни видове клизми;
- ✓ да познават индикациите, правилата за извършване и рисковете от усложнения при ендоскопските методи за диагностика и терапия при заболяванията на храносмилателната система;
- ✓ да могат да интерпретират рентгенографските образи, както и тези от другите образни методи на гастроентерологичните болести;
- ✓ да могат да интерпретират резултатите от клинично-химичните лабораторни изследвания;
- ✓ да познават принципите и правилата за лечение на отделните заболявания.

Обобщеното определяне на практическите умения, които студента трябва да е овладял след завършване на обучението по вътрешни болести включва:

- ✓ Изграждане на диагностичен план.
- ✓ Съставяне на лечебен план.
- ✓ Оформяне на медицинска документация.
- ✓ Обучение на болния за поведение в домашна обстановка.
- ✓ ЕКГ – регистриране и разчитане.
- ✓ Измерване на артериално налягане.
- ✓ Поставяне на назален катетър
- ✓ Поставяне на кислородна маска и подаване на кислород.
- ✓ Туберкулинова диагностика.
- ✓ Подкожни, мускулни и венозни инжекции.
- ✓ Взимане, съхранение и транспорт на биологични продукти /кръв, урина, секрети и екскрети/.
- ✓ Определяне на кръвна захар с глюкомери.
- ✓ Изчисляване индекс на телесна маса и на отношение талия-ханш.
- ✓ Приложение на инсулин.
- ✓ Коремна и плеврална пункция.
- ✓ Качествено изследване на урината със сухи тестове.
- ✓ Провеждане на концентрационни проби и изчисляване на креатининов клирънс.
- ✓ Определяне на кръвни групи.
- ✓ Разпознаване на нормалните кръвни клетки в периферна кръв.

- ✓ Взимане на биопродукти за химико-токсикологичен анализ.
- ✓ Стомашна промивка.

Интерпретация, анализ и лечебно-диагностичен план при:

- ✓ Анемичен синдром
- ✓ Възпалителен синдром
- ✓ Неопластичен синдром
- ✓ Нефрозен синдром
- ✓ Дислипидемия
- ✓ Нарушен въглехидратен метаболизъм.
- ✓ Бъбречна функция – остра и хронична бъбречна недостатъчност
- ✓ Синдром на холестаза, повишени чернодробни ензими
- ✓ Вирусни хепатити
- ✓ Изливи в телесните кухини
- ✓ Чернодробна недостатъчност
- ✓ Коронарен синдром
- ✓ Белодробен тромбоемболизъм
- ✓ Имунологични и генетични отклонения при възпалителни ставни болести и системни заболявания на съединителната тъкан.
- ✓ Резултатите от химико-токсикологичните анализи
- ✓ Животозастрашаващи състояния.

Познаване на възможностите на образни инвазивни и неинвазивни диагностични методи:

- ✓ Ехография
- ✓ Ендоскопия
- ✓ Рентген
- ✓ Компютърна томография
- ✓ Работно и Холтер ЕКГ
- ✓ Остеоденситометрия
- ✓ Биопсични методи на изследване
- ✓ Кожни алергични проби
- ✓ Спиromетрия

Практически клиничен подход при следните основни синдромокомплекси на вътрешните болести:

- ✓ Коремна болка
- ✓ Диаричен синдром
- ✓ Обстипация
- ✓ Жълтеница
- ✓ Асцит
- ✓ Отоци
- ✓ Олигурия
- ✓ Хипертонична криза
- ✓ Остър коронарен инцидент
- ✓ Коматозно състояние
- ✓ Критични за живота състояния
- ✓ Клинична смърт – кардио-пулмонална ресусцитация.
- ✓ Остра екзогенна интоксикация
- ✓ Остра чернодробна недостатъчност.
- ✓ Мелена, хематемеза, ректохеморагия.

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

ЛЕКЦИИ

В VII семестър – 45 часа (15 седмици по 3 часа)

№	Тема	лекции часове
Модул Ревматология		
1	<p>Ревматоиден артрит. Дефиниция, честота, социална значимост. Етиопатогенеза. Клинична картина – клинични форми, начин на протичане. Критерии за диагноза съгласно ACR /1987/. Рентгенологично изследване – стадии. Лабораторни проби – ревмафактор. Артроцентеза и изследване на синовиалната течност. Биопсия на синовиалната мембрана. Артроскопия – хистология на синовита. Диференциална диагноза на ревматоидния артрит. Лечение с нестероидни противовъзпалителни средства, препарати, доза, начин на приложение. Лечение с болестопроменящи средства /базисни/ – златолечение, антимальарични средства, лечение със сулфасалазин, цитостатици – препарати, механизъм на действие, начин на приложение, странични действия. Биологични средства за лечение. Синовектомия – радиоизотопна, химическа, артроскопска. Критерии за ремисия. Прогноза и трудоустраиване.</p>	3
2	<p>Системен лупус еритематозус /СЛЕ/. Дефиниция, честота и значение на заболяването. Етиология – отключващи заболяването фактори. Имунопатогенеза на СЛЕ. Патоморфологични промени в засегнатите органи и тъкани. Клинична картина и клинични форми. Ревизирани през 1982 г. критерии за диагноза. Диференциална диагноза на СЛЕ. Лабораторни и имунологични изследвания – оценка на активността /стадия/ на заболяването. Лечение с кортикостероидни средства, антимальарични средства, метотрексат и азатиоприн. ПУЛС – лечение. Лупусна нефропатия – ПУЛС – лечение, Cellcept, Neoral и др. средства. Вторичен антифосфолипиден синдром – диагноза и принципи на активното и поддържащо лечение. Профилактика на рецидивите на заболяването. Прогноза.</p>	3
3	<p>Серонегативни спондилартропатии. Основна характеристика на серонегативните спондилартропатии. Болест на Бехтерев. Дефиниция. Честота по пол и възраст, фамилност – HLA – B27. Ентезопатия – същност. Клинични прояви на заболяването и усложнения. Основни клинични форми – централна, ризомиелична, периферна, централно-периферна, висцерална. Изследване на болните – симптоми на От, Шобер, Менел, Форестие и др. Рентгенови промени – сакроилиит, спондилит, периферен артрит. Критерии за диагноза. Диференциална диагноза и лечение на заболяването – противовъзпалително и</p>	3

	базисно. Физикални методи за лечение. Синдром на Райтер – честота, клинична картина и изследване на болните. Доказване на хламидийната инфекция. Антибиотично и противовъзпалително лечение – препарати, доза, продължителност.	
4	Кристални артропатии /подагра/. Подагра. Етиопатогенеза. Патобиохимия на пуриновата обмяна. Подагрозен артрит – пристъп и междупристъпен период. Хронична подагрозна артропатия. Усложнения на заболяването – подагрозна нефропатия. Асоциация на подаграта с други заболявания. Изследване на синовиалната течност – поляризационна микроскопия за доказване уратните кристали. Рентгеново изследване на засегнатите стави ерозивни промени. Лабораторни изследвания – хиперурикемия и урикозурия. Принципи на лечение. НСПВС, колхицин, урикозурици и урикоинхибитори: препарати, доза, начин на приложение.	3
5	Остеоартроза. Дефиниция, честота и социална значимост. Първична и вторична артроза. Рискови фактори. Клинични форми – артроза на ставите на ръцете. Спондилоза и спондилартроза. Цервикоартроза. Коксартроза. Гонартроза. Клинични, рентгенови и лабораторни критерии за диагноза. Ехографско изследване. Хондроскопия. Лечение – НСПВС /СОХ-2 инхибитори/. Механизъм на действие, препарати, доза, начин на приложение. Хондропротектори. Ставни лубриканти. Артроскопско лечение. Трансплантация на хрущял.	3
Модул Пневмология и фтизиатрия		
6	Туберкулоза. Епидемиология. Етиология. Патогенеза. Класификации. Методи на изследване. Клинични форми. Нови тенденции в протичането на заболяването.	3
7	Лечение и профилактика на туберкулозата. Съвременно лечение на туберкулозата: DOTS стратегия. Основни противотуберкулозни лекарства. Допълнителни противотуберкулозни лекарства. Латентна туберкулозна инфекция и профилактика на туберкулозата.	3
8	Пневмонии. Епидемиология. Етиология. Патогенеза. Класификации. Методи на изследване. Диференциална диагноза. Лечение на пневмониите.	3
9	Функционално изследване на дишането. Спирометрия. Изследване на дифузията. Кръвно-газов анализ.	3
10	Хронична обструктивна белодробна болест (ХОББ). Епидемиология. Етиология. Патогенеза. Класификации. Методи на изследване. Диференциална диагноза. Лечение.	3
11	Бронхиална астма. Епидемиология. Етиология. Патогенеза. Класификации. Методи на изследване. Диференциална диагноза. Лечение.	3
12	Стратегии за борба с тютюнопушенето. Епидемиология на тютюнопушенето. Стратегии за борба с тютюнопушенето.	3

13	Доброкачествени и злокачествени тумори на белия дроб. Белодробен карцином. Епидемиология. Етиология. Патогенеза. TNM стадиране. Методи на изследване. Диференциална диагноза. Лечение.	3
14	Белодробен тромбемболизъм. Епидемиология. Етиология. Патогенеза. Класификации. Методи на изследване. Алгоритми за диагноза. Диференциална диагноза. Алгоритми за лечение.	3
15	Плеврални изливи. Епидемиология. Етиология. Патогенеза. Методи на изследване. Диференциална диагноза. Лечение.	3
Общо:		45

В VIII семестър – 45 часа (15 седмици по 3 часа)

№	Тема	Лекции часове
Модул Кардиология		
1	Хронична сърдечна недостатъчност. Определение. Основни критерии на хемодинамиката. Етиология и класификация.	3
2	Остра сърдечна недостатъчност. Основни направления. Медикаментозно лечение. Кардиогенен шок. Определение, етиология, хемодинамика. Лечение. Основни направления и контрол.	3
3	Антиаритмични средства (АС). Класификация на АС. Избор на АС съобразно типа на ритъмното нарушение. Комбинации от АС.	3
4	Белодробен тромбоемболизъм. Етиология. Клинични форми. Клинична картина. Лечение. Хронично белодробно сърце (ХБС). Етиология. Клинична картина. Протичане и прогноза. Диференциална диагноза. Лечение.	3
5	Ревматизъм. Определение, разпространение и епидемиология. Етиологични нокси. Клинична картина. Параклинични показатели за ревматична активност. Критерии за Джоунс. Диференциална диагноза. Протичане и прогноза. Рекрудесциращ ревмокардит. Лечение. Инфекциозен ендокардит (ИЕ). Определение и видове ендокардити. Класификация. Инфекциозен ендокардит – дефиниция. Етиология и предпоставки за ИЕ. Клинична картина. Параклинични показатели. Критерии за изграждане на диагнозата. Диференциална диагноза, протичане и прогноза, лечение и профилактика.	3
6	Пороци на митралната клапа. Митрална стеноза (МС) – определение, разпространение, етиология, хемодинамика, клинична картина, функционални изследвания, ДД, протичане, прогноза и лечение. Митрална инсуфициенция (МИ) – определение, разпространение, етиология, хемодинамика, клинична картина, функционални изследвания, ДД, клинични форми, протичане, прогноза и лечение.	3
7	Пороци на аортната клапа. Аортна стеноза (АС). Аортна инсуфициенция (АИ) – определение, етиология, хемодинамика,	3

	клинична картина, основни симптоми, физикални белези, функционална диагностика, ДД, протичане, прогноза, терапия.	
8	Ишемична болест на сърцето (ИБС). Определение, класификация, етиология, рискови фактори. Антиангинозни средства. Нитрати. Бета-блокери. Калциеви антагонисти. Антикоагуланти. Антиагреганти.	3
9	Стабилна стенокардия. Определение, класификация, клиника, ДД, лечение. Нестабилна стенокардия. Определение патоморфология. Класификация, клиника, ДД, лечение.	3
10	Остър миокарден инфаркт. Определение, разпространение, етиология. Патогенетичен механизъм. Рискови фактори, стадий в развитието. Патоморфология, клиника и клинични форми. Параклинични и функционални изследвания. Усложнения и ДД.	3
11	Остър миокарден инфаркт – усложнения, диференциална диагноза, лечение: Лечение в доболничния стадий. Лечение в условия на интензивна терапия. Лечение на усложненията. Поведение в постинфарктния период и протичане.	3
12	Атеросклероза. Патогенеза. Клинични форми. Немедицински и медицински методи на контрол.	3
13	Есенциална хипертония (ЕХ). Класификация по степени и стадии. Етиология, патогенеза, клинична картина. Параклинични изследвания в различните стадии. Вторични хипертонии. ДД. Усложнения. Лечение.	3
14	Болести на миокарда. Класификация – първични и вторични. Миокардити – хемодинамика, патоморфология, клинична картина, ДД, особени форми, лечение. КМП – класификация, клинична картина, лечение.	3
15	Вродени сърдечни пороци. Класификация. Клинична картина. Лечение. Перикардити. Определение, класификация по типове, етиология. Хемодинамика, клинична картина. Функционални и параклинични белези. ЕКГ диагноза, ДД, протичане, лечение.	3
	Общо:	45

В IX семестър – 30 часа (15 седмици по 2 часа)

№	Тема	Лекции часове
Модул Клинична хематология		
1	Въведение в клиничната хематология. Хемопоеза. Анемии. Степени на анемичното състояние. Обмяна на вит в12 и фолати. Мегалобластни анемии. Хипо- и апластични анемии. Апластична анемия. Обмяна на вит В12. Обмяна на фолиева киселина. Мегалобластни анемии. Класификация. Пернициозна анемия. Хипо- и апластични анемии. Апластична анемия.	2
2	Хемолитични анемии. Вродени хемолитични анемии. Общи данни. Механизми и хемолитични констелации за интравазална и екстравазална хемолиза. Вродени хемолитични анемии. Мембранопатични хемолитични анемии. Микросфероцитна хемолитична анемия. Ензимопатични хемолитични анемии.	2

	Глюкозо-6 фосфатен дефицит. Хемоглинопатии. Хемоглинози. Сърповидноклетъчна анемия. Таласемии. Хомозиготна бета-таласемия. Придобити хемоалитични анемии. Имунни, автоимунни и лекарствено имунни хемолитични анемии. Общи данни. Патогенеза на имунния хемолитичен процес. Хемолитична болест на новороденото. Пострансфузионни хемолитични анемии. Автоимунни хемолитични анемии. Индикации за кръвопреливане при автоимунни хемолитични анемии Лекарственоимунни хемолитични анемии.	
3	Малигнени заболявания на кръвта и кръвотворните органи. Основни патогенетични механизми на неоплазийни растеж. Класификация на злокачествените заболявания на кръвта и кръвотворните органи. Остри левкемии. Подостри миелопролиферативни заболявания – миелодисплазийни синдроми.	2
4	Хронични миелопролиферативни заболявания. Хронична рh+ миелоидна левкемия. Полицитемия вера. Есенциална тромбоцитемия. Първична миелофиброза. Хронични лимфопролиферативни заболявания. Съвременна класификация. Хронична лимфоцитна левкемия.	2
5	Болест на ходжкин. Определение. Патогенеза Клетъчен произход. Хистологични варианти. Стадийна система. Клиника. Прогностични фактори. Методи за стадиране и диагноза. Диференциална диагноза. Лечение. Прогноза. Неходжкинови лимфоми. Определение. Патогенеза. Клетъчен произход. Хистологични варианти. Имунохистохимични и флоуцитометрични панели. Стадийна система. Клиника Прогностични системи Методи за стадиране и диагноза. Диференциална диагноза. Лечение. Прогноза. Фоликуларни лимфоми. Дифузни В-едроклетъчни лимфоми. Лимфоплазмоцитен лимфом Трихولةвкемия МАЛТ – лимфоми. Мантелноклетъчни лимфоми.	2
6	Болести на плазмоцитната редица. Мултиплен миелом. AL-амилоидоза. Основни методи за лечение на малигнените хемопатии: хирургическо лечение, лъчетерапия, химиотерапия. Цитостатици. Таргетна терапия. Имуномодулатори. Трансплантация на хемопоетични стволови клетки.	2
7	Хемостаза. Хеморагични диатези. Вродени нарушения на кръвосъсирването (коагулопатии). Хемофилия А. Хемофилия В. Болест на Вилебранд. Вазопатии. Тромбоцитопатии и тромбоцитопении. Имунна тромбоцитопения. Дисеминирано вътресъдово съсирване. Определение. Етиопатогенеза. Фази на протичане. Клиника. Клинични форми. Диагностични критерии и скали. Диференциална диагноза. Лечение. Динамичен контрол.	2
Модул Нефрология		
8	Функционално изследване на бъбреците: проби за концентрация и разреждане. Клирънсови проби.	2

	Имунологични изследвания в нефрологията. Инструментални методи използвани в нефрологията – ехография, рентгенови и изотопни методи, ЯМР и др. ПББ – методика, индикации и контраиндикации. Симптоми и основни синдроми при бъбречните заболявания. Гломерулонефрити – класификация, етиология, патогенеза, патоанатомия.	
9	Остър гломерулонефрит – етиология, патогенеза, клиника. Диагноза, лечение и прогноза на ОГН. Индикации за биопсия. Подостър, бързопрогресиращ гломерулонефрит – класификация, етиология, патогенеза на отделните форми. Клиника, диагноза, лечение и прогноза.	2
10	Хроничен гломерулонефрит с минимални промени. Хронични мезангиопролиферативни гломерулонефрити. Огнищно-сегментна гломерулосклероза и хиалиноза. Хронични мембранозни гломерулонефрити. Хронични мезангиокапилярни гломерулонефрити. Болест на плътните депа. МКГН тип III. Мезангиопролиферативен IgA нефрит.	2
11	Сателитни нефропатии: Класификация. Колагенозни нефропатии. Нефропатия при болестта на Шьонлайн-Хенох. Метаболитни нефропатии. Тубуло-интерстициални нефропатии. Лекарствени нефропатии. Остър интерстициален /имуноалергичен/ нефрит.	2
12	Уринарни инфекции. Клиника, диагноза и лечение при остър тубуло-интерстициален нефрит /пиелонефрит/. Клиника, диагноза, лечение и прогноза при хроничен пиелонефрит. Уринарни инфекции и бременност – диагноза, лечение и профилактика.	2
13	Автозомно-доминантна бъбречна поликистоза – ренални и екстраренални клинични изяви, лечение, прогноза. Генетични и наследствени заболявания с бъбречно засягане. Болест на Фабри. Болест на тънките мембрани. Бъбречно-каменна болест.	2
14	Остра бъбречна недостатъчност – класификация, етиология, патогенеза. Клинична картина на ОБН, диагноза и терапевтично поведение. Хронични бъбречни заболявания – класификация. Клинична картина: основни симптоми и синдроми при бъбречна недостатъчност. Консервативно лечение на основните синдроми при бъбречна недостатъчност. Терминална бъбречна недостатъчност – видове екстракорпорални методи на очистване. Показания и противопоказания за прилагане на отделните екстракорпорални методи очистване.	2
15	Бъбречна трансплантация – история, показания, противопоказания. Предоперативни изследвания при пациент подлежащ на БТ. Ранни и късни усложнения след БТ. Лечение и прогноза след БТ.	2
	Общо:	30

В X семестър – 30 часа (15 седмици по 2 часа)

№	Тема	Лекции часове
Модул Ендокринология		
1	Хипоталамо – хипофизни заболявания. Хипоталамични синдроми. Заболявания на аденохипофизата. Хормонално активни и неактивни тумори. Пролактином и хиперпролактинемии. Акромегалия и гигантизъм. Хипопитуитаризъм. Панхипо-питуитаризъм – синдром на Sheehan.	2
2	Неврохипофизни хормони – биосинтеза, освобождаване. Заболявания на неврохипофизата. Безвкусен диабет – етиология, патогенеза, клинична картина, видове инсипиден диабет, диференциална диагноза и лечение. Синдром на несъответна секреция на АДХ.	2
3	Хормони на надбъбречната кора, регулация и биологично действие. Хиперфункция на надбъбречната кора. Хиперглюкокортицизъм – АКТХ-зависими и АКТХ-независими форми. Болест на Иценко-Cushing. Ектопичен АКТХ-синдром. Синдром на Cushing. Хипералдостеронизъм (синдром на Conn. Вродена надбъбречнокорова хиперплазия – характеристика, форми. Заболявания на надбъбречната кора: първична надбъбречно-корова недостатъчност (болест на Addison). Автоимунни полигландуларни синдроми (АПС). Заболявания на надбъбречната медула. Феохромоцитом. Множествена ендокринна неоплазия.	2
4	Заболявания на щитовидната жлеза. Ендемична и спорадична гуша. Хипотиреоидизъм. Тиреоидити. Хипертиреоидизъм и тиреотоксикоза. Базедова болест. Токсичен аденом. Базедовифицирана нодозна струма. Карцином на щитовидната жлеза. Заболявания на парашитовидните жлези и костно-минералния обмен. Хипопаратиреоидизъм. Първичен хиперпаратиреоидизъм. Остеопороза.	2
5	Нарушения във въглехидратния метаболизъм и заболявания на ендокринния панкреас – захарен диабет и предиабетни състояния, метаболитен синдром. Захарен диабет – етиология, патобиохимия, класификация, клинична картина, диагноза, и диференциална диагноза. Лечение на захарен диабет – обучение, диета, перорални средства, инсулин. Остри усложнения на захарния диабет. Късни съдоводегенеративни усложнения на захарния диабет.	2
Модул Гастроентерология		
6	Функционална (неязвена) диспепсия. ГЕРБ. Определение на понятието функционална (неязвена) диспепсия. Клиника, диагноза, лечение. Определение на понятието ГЕРБ. Етиология и патогенеза на ГЕРБ. Хистоморфологични промени при ГЕРБ. Клиника, диагноза, диференциална диагноза на функционална (неязвена) диспепсия и ГЕРБ. Лечение на функционална (неязвена) диспепсия и ГЕРБ.	2

7	Гастрити. Определение. Класификация на гастритите. Сиднейска класификация. Хистоморфология на острите и хронични гастрити. Етиология и патогенеза. Клиника на гастритите. Клинични форми (по тежест). Хроничен гастрит на корпуса (тип А). Хроничен гастрит на антрума (тип В). Специални гастрити. Диагностика и ДД на гастритите. Лечение на гастритите.	2
8	Функционално изследване на стомах. Язвена болест на стомаха. Язвена болест на дванадесетопръстника.	
9	Рак на стомаха. Дефиниция на понятието ранен карцином на стомаха. Етиология, патогенеза, патологоанатомия и класификации на стомашния рак. Клинична картина на ранния и напреднал стомашен карцином. Ендоскопски белези, рентгенова диагностика и имунодиагностика на ранния и напреднал стомашен карцином. ДД на ранния и напреднал стомашен карцином. Консервативно и оперативно лечение на стомашния карцином.	2
10	Ентероколити. Дефиниция на понятията остър и хроничен ентероколит. Етиология, патогенеза, класификации и клиника на ентероколитите. Диагностика. Копрологични и микробиологични изследвания. Диагностични тестове. Рентгенологично изследване на тънкото черво. Ентеропатии.	2
11	Болест на Крон. Етиология и патогенеза на заболяването. Хистологична характеристика. Клинични форми, диагноза и диференциална диагноза на М. Крон. Лечение на болестта на Крон. Хроничен улцеро-хеморагичен колит. Дефиниция на ХУХК. Етиология и патогенеза. По-важни теории. Имуни фактори. Клиника. Клинични форми. Основен синдром. Диагноза и ДД. Усложнения – местни и общи. Лечение. Диета. Салазопирин и производни на 5-ASA. Кортикостероиди, имunosупресори и др. Дивертикулозна болест на дебелото черво. Етиология, патогенеза, видове дивертикули. Клинична картина, диагноза и диференциална диагноза на заболяването. Усложнения. Лечение на неусложнената дивертикулозна болест на дебелото черво.	2
12	Хронични хепатити. Определение на понятието хроничен хепатит. Класификация. Етиология. Вирусни маркери. Патогенеза. Патогенеза на хроничните вирусни хепатити. Патохистология на хроничните хепатити. Хистологични форми. Хронични вирусни хепатити. Клинична картина на хроничните хепатити. Хроничен автоимунен хепатит. Диагноза и ДД на хроничните хепатити. Лечение на хроничните хепатити. Хигиенно-диетичен режим. Групи медикаменти и режим на лечение на хроничен вирусен хепатит В. Лечение на хроничен вирусен хепатит С. Лечение на хроничния автоимунен хепатит.	2
13	Чернодробни цирози. Дефиниция на понятието цироза на черния дроб. Класификация. Етиология. Патогенеза на ЧДЦ. Макроскопска и хистоморфологична картина. Клиника на микро- и макронодуларната цироза. Параклинични изяви.	2

	Инструментални изследвания. Лечение на ЧДЦ. Диета. Медикаментозна терапия. Лечение на усложненията.	
14	Жлъчно-каменна болест. Определение на понятието холелитиаза и холедохолитиаза. Етиология. Патогенеза, клинична картина. Клинични форми. Протичане и усложнения на холелитиазата. Холедохолитиаза. Еволюция и усложнения. Лечение на ЖКБ. Диета. Медикаментозна терапия. Ендоскопски методи на лечение на холе- и холедохолитиазата.	2
15	Панкреатити. Рак на жлъчните пътища и панкреаса. Дефиниция. Класификация, етиология и патогенеза на хроничните панкреатити. Клинична картина. Клинични синдроми. Усложнения на панкреатитите. Диагноза и ДД на панкреатитите. Лечение на хроничните панкреатити: диетично, субституиращо и симптоматично. Рак на жлъчните пътища и панкреаса.	2
	Общо:	30

**Тематичен план за упражнения
(общо 360 часа)**

В VII семестър – 120 часа (30 упражнения по 4 часа)

№	Тема	Прак. занятия часове
Модул Ревматология		
1	Ревматологична терминология. Анамнеза при ставно болен: болка, оток, ограничена подвижност, деформации, проведено лечение, общи прояви. Физикално изследване на ставно болен /болка, оток на ставите, обем на движение, крепитации, ревматични възли, ставни деформации, промени в стойката и походката/. Кожни, лигавични и нокътни лезии.	4
2	Медикаментозно лечение на ревматичните заболявания. НСПВС – обща характеристика и механизъм на действие. Странични действия. Препарати, доза и начин на приложение. СОХ-2 инхибитори. Кортикостероидни средства – начин на действие, препарати за перорално и локално лечение, доза, начин на приложение.	4
3	Ревматоиден артрит. Изследване на болни с ревматоиден артрит. Клинични форми, прояви на системност, изследвания Критерии за диагноза. Активност на заболяването.	4
4	Ревматоиден артрит – лечение: противовъзпалителни и бавнодействащи антиревматични болестопроменящи средства.	4
5	Серонегативни спондилартропатии: основна характеристика. Анкилозиращ спондилит /болест на Бехтерев/ – клинични прояви. Изследване на болни. Рентгенови промени – спондилит, сакроилеит, ентезопатия. Медикаментозно лечение и физиотерапия.	4

6	Реактивни артрити – синдром на Райтер. Клинични, лабораторни и рентгенови промени. Лечение на синдрома. Псориатичен артрит и ентерогенни артрити. Изследване на болни. Принципи на лечение, препарати, доза, начин на лечение.	4
7	Системен лупус еритематозус. Основни клинични синдроми. Клинични и лабораторни критерии за диагнозата. Изследвания. Оценка активността на заболяването. ПУЛС – лечение. Лечение с кортикостероидни и цитостатични средства.	4
8	Дерматомиозит/ полимиозит – клинична картина. Диагноза и диференциална диагноза. Системна прогресираща склероза. Клинични прояви – изследване на болни. Полиартериитис нодоза – клинична картина и диагноза. Принципи на лечение.	4
9	Подагрозна артропатия. Клинична картина на подагрозния пристъп. Хронична подагрозна артропатия. Подагрозна нефропатия. Изследвания. Рентгенови промени. Изследване на синовиалната течност за кристали. Артроцентеза. Лечение на Артрозна болест. Клинични форми. Рентгенови промени. Лечение на артрозната болест.	4
10	Колоквиум. Тест. Семинар.	4
Модул Пневмология и Фтизиатрия		
11	Методи на изследване в пулмологията. Анамнеза. Физикално изследване. Образна диагностика. Микробиологични изследвания. Имунологични методи на изследване. Клинично-лабораторни изследвания. Инвазивни методи на изследване. Функционално изследване на дишането. Други методи.	4
12	Пневмонии – част първа. Класификации, диагноза, диференциална диагноза на пневмониите. Разглеждане на случаи.	4
13	Пневмонии – част втора. Лечение на пневмонии придобити в обществото. Лечение на вътреболнични пневмонии. Разглеждане на случаи.	4
14	Плеврални изливи. Диагностика на плевралните изливи. Разглеждане на случаи. Наблюдаване на плеврална пункция.	4
15	Гнойни болести на белите дробове. Остър и хроничен абсцес. Некротизираща пневмония. Разглеждане на случаи.	4
16	Бронхиална астма. Класификации, диагноза, диференциална диагноза. Разглеждане на случаи. Наблюдение на небулизация.	4
17	Бронхиална астма – лечение. Основни групи медикаменти за лечение. Лечение на астматичен пристъп. Лечение в извънпристъпния период.	4
18	ХОББ. Диагностика, оценка на тежестта. Диференциална диагноза на бронхо-обструктивните заболявания. Разглеждане на случаи.	4
19	ХОББ – лечение. Основни групи медикаменти за лечение. Поведение при стабилна ХОББ. Лечение на екзацербация. Дихателна недостатъчност.	4
20	Белодробен карцином. Диагностика на белодробния карцином. Разглеждане на случаи. Наблюдаване на бронхоскопия	4

21	Белодробен тромбемболизъм. Рискови фактори, диагноза, диференциална диагноза. Лечение на БТЕ. Профилактика. Разглеждане на случаи.	4
22	Колоквиум пневмология. Тест. Семинар.	4
23	Методи на изследване при туберкулозно болните. Анамнеза. Физикално изследване. Образна диагностика. Микробиологични изследвания.	4
24	Методи на изследване при туберкулозно болните. Имунологични методи на изследване. Клинично-лабораторни изследвания. Инвазивни методи на изследване.	4
25	Първични форми на туберкулоза. Първичен белодробен комплекс. Туберкулозен бронхаденит.	4
26	Хематогенно дисеминирана туберкулоза. Туберкулозен сепсис. Остра милиарна туберкулоза. Подостра хематогенно-дисеминирана туберкулоза. Хронична хематогенно-дисеминирана туберкулоза.	4
27	Вторични форми на белодробната туберкулоза – първа част. Огнищна туберкулоза. Инфилтративно-пневмонична туберкулоза.	4
28	Вторични форми на белодробната туберкулоза – втора част. Туберкулом на белите дробове. Кавернозна туберкулоза. Фиброзно-кавернозна туберкулоза. Циротична туберкулоза.	4
29	Усложнения при болни с белодробна туберкулоза. Лечение на туберкулозата. Кръвохрак. Пневмоторакс.	4
30	Колоквиум фтизиатрия. Тест. Семинар.	4
	Общо:	120

В VIII семестър – 120 часа (30 упражнения по 4 часа)

№	Тема	Прак. занятия часове
Модул Кардиология		
1	Обективно изследване на сърдечно-съдовата система (ССС). Алгоритъм на обективно изследване на сърдечно болен. Обсъждане информативната стойности на основните симптоми и синдроми. Докладване на уточнения ред на изследване при предварително определен болен. Обсъждане на основните синдроми при същия болен. Функционално изследване на СССР. Изброяване на основните функционална методи в кардиологията: ЕКГ – норма; ЕхоКГ – показания, информативна стойност, основни параметри; Велоергометрия – показания, противопоказания, разчитане на ВЕТ; Холтер-мониторирание, Рьо-графии, гамакамерна сцинтиграфия, инвазивна диагностика.	4
2	Хронична застойна сърдечна недостатъчност. Етиология. Хемодинамика. Класификация. Клиника.	4
3	Хронична застойна сърдечна недостатъчност – лечение. Основни принципи. Немедикаментозни (режим, диета) и	4

	медикаментозни средства. Избор на медикаменти и алгоритъм на лечение.	
4	Остра сърдечна недостатъчност – кардиална астма, белодробен оток, кардиогенен шок. Етиология. Клиника. Критерии за диагноза. Лечение.	4
5	Ритъмни нарушения – надкамерни. Разглеждане на атлас (сбирка) с надкамерни ритъмни нарушения. Избор на медикаментозно лечение при надкамерни ритъмни нарушения. Разглеждане на болен.	4
6	Ритъмни нарушения – камерни. Разглеждане на схеми с камерни ритъмни нарушения. Терапевтичен подход при болни. Разглеждане на болен.	4
7	Проводни нарушения. Етиологични фактори. Разглеждане на атлас с проводни нарушения. Лечение. Демонстриране на болен.	4
8	Лечение на ритъмните и проводните нарушения. Класификация на антиаритмичните медикаменти. Критерии за избор на антиаритмичен медикамент. Критерии за временна и постоянна ЕКС.	4
9	Колоквиум – сърдечна недостатъчност, ритъмни и проводни нарушения. Тест. Семинар.	4
10	Хронично белодробно сърце. Патопфизиология. Обсъждане на болен. Лечение.	4
11	Ревматизъм. Докладване и дискусия при болен с ревматизъм.	4
12	Инфекциозен ендокардит. Патоморфология, клинична картина, параклиника. Диагноза, ДД, лечение. Профилактика и прогноза.	4
13	Митрална стеноза. Обективно изследване на болен. Функционални изследвания, ДД, лечение.	4
14	Митрална инсуфициенция. Обсъждане на болен.	4
15	Аортна стеноза. Клинична картина. Функционални изследвания. Диференциална диагноза, прогноза, лечение.	4
16	Аортна инсуфициенция. Клиника. Данни от инструменталните методи на изследване. Диференциална диагноза, протичане, прогноза, лечение.	4
17	Колоквиум – придобити сърдечни пороци.	4
18	ИБС – класификация, етиология, рискови фактори. Определение. Класификация. Етиология. Рискови фактори.	4
19	Антиангинозни средства. Нитрати – механизъм на действие, видове. Бетаблокери. Калциеви антагонисти. Антикоагуланти – класификация.	4
20	Стабилна стенокардия. Критерии за диагноза. Обсъждане на болен.	4
21	Нестабилна стенокардия. Клиника на болен – форми, функционална диагностика. Диференциална диагноза, лечение.	4
22	Миокарден инфаркт – патогенеза, клиника и диагноза. Клиника на болен. ЕКГ – локализация, динамика. Параклинични изследвания.	4
23	Миокарден инфаркт – усложнения, диференциална диагноза. Усложнения породени от нарушена помпена функция на сърцето. Усложнения породени от електрическата	4

	нестабилност на сърцето. Усложнения породени от асептично дразнене и алергизиране на организма. ДД по отношение на болката, на ЕКГ промените, на ензимната констелация.	
24	Остър миокарден инфаркт – лечение. Лечение в доболничния период. Лечение в СИТ. Лечение на усложненията. Рехабилитация.	4
25	Колоквиум – ИБС.	4
26	Артериална хипертония – етиология, патогенеза, клиника и ДД. Разглеждане на болен. Инструментални и параклинични изследвания. Усложнения и прогноза.	4
27	Артериална хипертония – лечение. Критерии за започване на лечението. Немедикаментозни мерки. Медикаментозно лечение. Избор на медикамент за инициално лечение. Избор на медикамент в условията на полипатология. Поведение при хипертонична криза.	4
28	Миокардити. Функционално изследване. Клинични форми и лечение.	4
29	Кардиомиопatii. Дилатативна кардиомиопатия – етиология, патоморфология, клиника, ДД, лечение. Хипертрофична кардиомиопатия – основни форми, клиника, лечение. Рестриктивна кардиомиопатия.	4
30	Перикардити. Клиника на сухия и ексудативния перикардит. ЕКГ, параклиника, клиника и диагноза. Диференциална диагноза, лечение.	4
	Общо:	120

В IX семестър 30 часа (15 упражнения по 2 часа)

№	Тема	Прак. занятия часове
Модул Хематология		
1	Методи за изследване на хематологично болен. Анамнеза. Физикални дадни, лабораторен минимум. Специфични методи: ДКК, миелограма, трепанобиопсия, имунохистохимия, флоуцитометрия, хемостазен статус, имуноелектрофореза, образни методи, изотопни методи, класическа цитогенетика, молекулярно-генетичен анализ.	2
2	Еритроцитна редица – цитогенеза, морфология в норма и патология. Желязодефицитни анемии. Мегалобластни анемии. Вродени хемолитични анемии – М. Minkowski-Chauffard, ензимопатии.	2
3	Вродени хемолитични анемии – таласемии и хемоглобинози. Придобити хемолитични – изоимунни, автоимунни. Костномозъчна недостатъчност. Костномозъчна трансплантация. Лечение с кръв и кръвни биопродукти.	2
4	Гранулоцитна редица – цитогенеза, цитохимия, морфология в норма и патология. Остри миелопролиферативни процеси – класификация, клиника, диагноза. Остри миелопролиферативни процеси – лечение. Подостри миелопролиферативни процеси.	2

	Хронични миелопролиферативни процеси – хронична гранулоцитна левкемия. Други хронични миелопролиферативни процеси.	
5	Лимфоцитна редица – цитогенеза, цитохимия, морфология в норма и патология, функционална характеристика. Остри лимфопролиферативни процеси – класификация, клиника, диагноза и лечение. М. Hodgkin – клиника, стадиране, диагноза, лечение. Неходжкинови лимфоми. Хронична лимфоцитна левкемия.	2
6	Мултиплен миелом. Коагулопатии. Хемофилии.	2
7	Есенциална тромбоцитопения. Дисеминирана интравазална коагулация. Колоквиум. Тест. Семинар.	2
Модул Нефрология		
8	Анамнеза и статус със специфична насоченост към бъбречните заболявания. Функционално изследване на бъбречно болен – интерпретация на лабораторни изследвания. Интерпретация на основните клинични синдроми: отоци, хематурия, хипертония, анемия. Диагностично значение на промените в седимента, протеинограмата, липидния и електролитен профил, нивото на уреята, креатинина, креатининовия клирънс, промените в хуморалния и клетъчния имунитет. Интерпретация на данните от ехографското, радиоизотопното и рентгеново изследване на бъбреците. Бъбречна биопсия – показания, противопоказания. Съпоставка на клиничните данни с хистологичната находка. Симптоми и основни синдроми при бъбречните заболявания – нефрозен и нефритен синдром. Разглеждане на пациент с нефрозен или нефритен синдром и интерпретация на резултатите. Гломерулонефрити – класификация, етиология, патогенеза, патоанатомия.	2
9	Остър гломерулонефрит. Показания за биопсия. Лечение и прогноза. Подостър и гломерулонефрити. Хроничен гломерулонефрит с минимални промени. Хронични мезангиопролиферативни гломерулонефрити. Огнищно-сегментна гломерулосклероза и хиалиноза. Идиопатичен нефрозен синдром – определение, патогенеза и клинична интерпретация.	2
10	Хронични мембранозни гломерулонефрити. Хронични мезангиокапилярни гломерулонефрити. Мезангиопролиферативен IgA нефрит. Трансплантация при болни с IgA нефрит и посттрансплантационни резултати. Колагенозни нефропатии – Лупусна нефропатия. Нефропатия при болестта на Шьонлайн-Хенох.	2
11	Диабетна нефропатия – патогенеза, патофизиология и патоанатомични особености. Извънбъбречни методи на очистване при пациенти с ДН. Трансплантация при болни с ДН – резултати, прогноза. Тубуло-интерстициални нефропатии. Лекарствени нефропатии: характеристика, патоанатомични особености. Нефропатия от рентген-контрастни вещества. Аналгезийна нефропатия.	2

12	Остър интерстициален нефрит. Уринарни инфекции – класификация, честота, епидемиология и патогенеза на уринарните инфекции. Остър и пиелонефрит. Хроничен пиелонефрит. Уринарни инфекции и бременност. Автозомно – доминантна бъбречна поликистоза. Болест на Фабри. Болест на тънките мембрани патоанатомия, клинични прояви, диагноза.	2
13	Бъбречно-каменна болест – класификация, етиология, патогенеза на литогиенезата. Клиника на бъбречната колика, диагноза, ДД. Консервативно и инвазивно лечение. Остра бъбречна недостатъчност – класификация, етиология, патогенеза. Хронично бъбречно заболяване – класификация, етиология, патогенеза. Клинична картина на бъбречната недостатъчност – основни симптоми и синдроми. Консервативно лечение на основните синдроми при бъбречна недостатъчност.	2
14	Екстракорпорални методи на почистване – видове, индикации и контраиндикации за приложение. Подготовка на пациент за включване на диализно лечение. Демонстрация на включване и изключване на пациент на хронично диализно лечение. Лечение на основните синдроми при пациенти с терминална БН на диализно лечение – артериална хипертония, ренална анемия и костна болест. Плазмафереза и карбоперфузия. Нежелани ефекти и усложнения при приложение на извънбъбречните методи на почистване – лечение и профилактика.	2
15	Бъбречна трансплантация – показания и противопоказания. Подготовка на пациент за бъбречна трансплантация. Изисквания към донор и реципиент. Необходими изследвания на донор и реципиент при провеждане на БТ. Ранни и късни усложнения при БТ. Лечение и прогноза при бъбречно-трансплантирани пациенти. Колоквиум. Тест. Семинар.	2
Общо:		30

В X семестър – 90 часа (15 упражнения по 6 часа)

№	Тема	Прак. занятия часове
Модул Ендокринология и болести на обмяната		
1	Правила и принципи за насочено изследване на ендокринно болен. Изследване на хипоталамо-хипофизна система. Принципи на хормонална диагностика. Тумори на хипоталамо-хипофизната система – общи данни. Хипоталамични синдроми. Мъжки и женски хипогонадизъм – първична и централна форми. Насоки за диагноза и лечение. Акромегалия. Пролактином и хиперпролактинемии. Хипопитуитаризъм. Синдром на Шихан.	6
2	Безвкусен диабет. Диагноза на водно-електролитните нарушения. Хиперглюкокортицизъм – клинична картина. Принципи на диференциална диагноза на АКТХ – зависима и	6

	АКТХ независима форма (дексаметазон супресивен тест). Лечение.	
3	Ендокринни хипертонии. Феохромоцитом. Минералокортикоидна хипертония (Синдром на Кон). Вродена надбъбречно-корова хиперплазия. Първичен хроничен хипокортицизъм (Болест на Адисон).	6
4	Изследване на щитовидна жлеза – клинични, функционални, образни и морфологични изследвания. Имунни тестове. Ендемична и спорадична гуша. Тиреотоксикоза – клинична картина. Класификация (Базедова болест, нодозна базедовифицирана струма, токсичен аденом и др.). Диференциална диагноза. Лечение на тиреотоксикозата. Тиреоидити. Рак на щитовидната жлеза. Принципи на поведение при нодозни гуши. Хипотиреоидизъм – класификация, клинична картина, диференциална диагноза, лечение. Хипопаратиреоидизъм. Хиперпаратиреоидизъм. Остеопороза – характеристика, класификация, диагноза, диференциална диагноза.	6
5	Захарен диабет – класификация, диагноза, характеристика на основните типове. Пред-диабетни състояния. Метаболитен синдром. Захарен диабет – остри метаболитни усложнения. Хипогликемия. Диабетна кетоацидоза. Хиперосмоларна некетогенна кома.	6
6	Захарен диабет – късни съдово-дегенеративни усложнения. Профилактика и лечение. Захарен диабет – обучение на болните от захарен диабет. Лечение с диета и физическа активност. Перорални антидиабетни препарати. Захарен диабет – лечение с инсулин. Видове инсулинови препарати. Инсулинови ре-ими.	6
7	Автоимунни полигландуларни синдроми. Множествена ендокринна неоплазия. Колоквиум. Тест. Семинар.	6
Модул Гастроентерология		
8	Изследване на гастроентерологично болен. Основни симптоми в гастроентерологията. Изследване на стомах. ГЕРБ. Остри гастрити. Демонстрация на ФГДС/ВГДС. Хронични гастрити. Лечение на гастритите.	6
9	Язвена болест на стомаха и дуоденума – клиника, усложнения на язвена болест на стомаха и дуоденума – лечение. Рак на стомаха. Ранна диагноза. Функционални заболявания на стомаха.	6
10	Ентерити. Ентеропатии (Спру). Болест на Крон.	6
11	Хронични колити. ХУХК.	6
12	Рак на дебелото черво.	6
13	Изследване на черен дроб. Хронични хепатити. Чернодробни цирози – клиника, усложнения.	6
14	Холелитиаза. Остър и хроничен холецистит.	6
15	Хроничен панкреатит. Рак на жлъчните пътища и панкреаса. Колоквиум. Тест. Семинар.	6
Общо:		90

Форми на оценяване на придобитите знания

При оценка на знанията на студентите се прилага комбинация от съвременни и класически методи.

Текущ контрол:

- ✓ Устно препитване преди провеждане на практическото занятие
- ✓ Тестове
- ✓ Семинарни занятия – дискусии
- ✓ Оценка и заверка на протоколите в края на упражнението
- ✓ Колоквиум с тестова част и устно препитване

Семестриален изпит:

- ✓ Практически изпит
- ✓ Тест
- ✓ Теоретичен изпит с писмена част, съхранявана в архива на катедрата и устна част пред комисия от хабилитирани преподаватели.

Конспект за изпит по Вътрешни болести за студенти в V курс

Белодробни болести

1. Остър бронхит, трахеобронхит, бронхиолит
2. Хроничен бронхит, белодробен емфизем и хронична обструктивна белодробна болест
3. Дихателна недостатъчност – патофизиология и клинична картина
4. Бактериални пневмонии придобити в общността
5. Небактериални пневмонии придобити в общността
6. Вътреболнични пневмонии и пневмонии при имunosупресирани болни
7. Лечение на пневмонияте
8. Гнойни болести – бронхиектазна болест, белодробен абсцес
9. Плеврални изливи
10. Белодробна туберкулоза
11. Белодробен тромбоемболизъм
12. Злокачествени тумори на белия дроб
13. Дифузни паренхимни белодробни болести

Болести на сърдечносъдовата система

14. Болести на митралната клапа: митрална стеноза
15. Болести на митралната клапа: митрална инсуфициенция
16. Болести на аортната клапа: аортна стеноза
17. Болести на аортната клапа: аортна инсуфициенция
18. Инфекциозен ендокардит
19. Заболявания на перикарда – класификация. Перикардит. Перикардна тампонада
20. Заболявания на миокарда: миокардити
21. Заболявания на миокарда: кардиомиопатии
22. Остра сърдечна недостатъчност: кардиална астма, белодробен оток, кардиогенен шок – етиология, хемодинамика, клинични прояви
23. Лечение на острата сърдечна недостатъчност
24. Хронична застойна сърдечна недостатъчност: етиология, патогенеза, клинични прояви

25. Лечение на Хронична сърдечна недостатъчност.
26. ИБС. Стабилна ангина пекторис
27. Остри коронарни синдроми. Остър миокарден инфаркт със ST-елевация
28. Остри коронарни синдроми без ST-елевация – нестабилна ангина пекторис, миокарден инфаркт без ST-елевация
29. Проводни нарушения. Лечение на проводните нарушения
30. Ритъмни нарушения: надкамерни аритмии
31. Ритъмни нарушения: камерни аритмии.
32. Антиаритмични средства
33. Артериална хипертония
34. Ревматизъм. Ревмокардит
35. Хронично белодробно сърце
36. Болести на аортата – аортна дисекация, аортна аневризма

Ревматология

37. Ревматоиден артрит
38. Болест на Бехтерев
39. Реактивни артрити – ревматизъм, синдром на Reiter, Лаймска болест
40. Ревматизъм – диагноза и лечение
41. Псориастичен артрит
42. Системен лупус еритематозус
43. Прогресивна системна склероза
44. Полимиозит/ Дерматомиозит
45. Системни васкулити – класификация и клинични прояви
46. Пурпура на Henoch-Schönlein
47. Полиартритис нодоза (ПАН)
48. ANCA-асоциирани васкулити
49. Васкулити на големи съдове – болести на Horton, Takayasu, Buerger
50. Антифосфолипиден синдром
51. Полимиалгия ревматика и фибромиалгия
52. Подагра
53. Osteoартроза
54. Osteопороза
55. Лечение на ревматичните заболявания с биологични и биоподобни средства
56. Промени в хуморалния имунитет при ревматичните заболявания

Болести на кръвта и кръвотворните органи

57. Желязо дефицитна анемия
58. Макроцитни и мегалобластни анемии
59. Хемолитични анемии. Хемолизен синдром
60. Апластична анемия. Агранулоцитоза
61. Болест на Hodgkin
62. Неходжкинови лимфоми
63. Хронична лимфоцитна левкемия
64. Множествен миелом
65. Хронична миелоидна левкемия
66. Полицитемия вера
67. Остра миелоидна левкемия
68. Остра лимфобластна левкемия при възрастни

69. Хеморагични диатези – същност и класификация. Тромбоцитопении – класификация. Автоимунна тромбоцитопения
70. Хеморагични диатези – същност и класификация. Хемофилия

Болести на ендокринната система и обмяната на веществата

71. Захарен диабет етиопатогенеза, клинична картина
72. Лечение на захарния диабет с инсулин и перорални препарати
73. Лечение на усложненията на захарния диабет
74. Затлъстяване, метаболитен синдром
75. Дислипидемия
76. Хипотиреоидизъм
77. Тиреотоксикоза. Хипертиреоидизъм
78. Хиперкалциемични състояния
79. Хипокалциемични състояния
80. Акромегалия и безвкусен диабет
81. Хиперкортицизъм
82. Хипокортицизъм
83. Хипогонадизъм, обща клинична характеристика

Болести на храносмилателната система

84. Гастро-езофагиална рефлуксна болест /ГЕРБ/
85. Карцином на хранопровода
86. Инфекция с *Helicobacter pylori*
87. Язвена болест /пептична язва/
88. Рак на стомаха
89. Малабсорбция
90. Язвен колит и болест на Crohn
91. Тумори на дебелото черво
92. Хронични вирусни хепатити
93. Чернодробна стеатоза. Алкохолен и неалкохолен стеатозен хепатит
94. Първичен билиарен холангит /първична билиарна цироза/. Първичен склерозиращ холангит
95. Автоимунен хепатит
96. Чернодробна цироза – етиология, патогенеза и клинична картина
97. Чернодробна цироза – усложнения – варици на хранопровода, асцит, спонтанен бактериален перитонит, хепато-ренален синдром, енцефалопатия
98. Асцит – диагноза, диференциална диагноза, поведение
99. Жлъчнокаменна болест – етиология, патогенеза и клинична картина.
100. Усложнения на жлъчно-каменната болест – холецистит, холангит
101. Остър и хроничен панкреатит
102. Рак на панкреаса
103. Тумори на черния дроб
104. Синдром на холестаза/ жълтеница

Болести на отделителната система

105. Остър постстрептококов гломерулонефрит
106. Идиопатичен нефрозен синдром
107. Мембранозен гломерулонефрит
108. Ig A гломерулонефрит
109. Мембранопролиферативен гломерулонефрит

110. Лупусен гломерулонефрит
111. Диабет и бъбрек
112. Остри инфекции на пикочните пътища
113. Хроничен пиелонефрит
114. Туберкулоза на бъбреците
115. Бъбречнокаменна болест
116. Бъбречна поликистозна болест
117. Остро бъбречно увреждане. Патогенеза, клиника и лечение
118. Хронична бъбречна недостатъчност /ХБН/ – стадии и клиничен ход

Учебна литература:

1. Учебник по Вътрешна медицина, под. ред. на проф. Захарий Кръстев, 2010.
2. Й. Шейтанов, Ревматични болести, София, 1998.
3. Й. Шейтанов, Р. Рашков. Системни заболявания на съединителната тъкан, София, 1999
4. Практическо ръководство по белодробни болести – Авторски колектив: Зл. Янкова, Г. Белев, А. Гърва, Ст. Костянев, Ст. Къртев, А. Торосян, В. Ходжев, Артик 2001, София, 2006
5. Диагноза и терапия на вътрешните болести – I част, под редакцията на проф. Ат. Джурджев. II преработено издание 2005 г.
6. Клиника и терапия на вътрешните болести – I и II част под редакцията на проф Ф. Николов, I издание 2013 г.
7. Клиника и терапия на вътрешните болести – под редакцията на Д. Димитраков, Пловдив 2006 г.
8. Нефрология и Урология – под редакцията на Н. Беловеждов, София. 2003 г.

Съставил:

(проф. д-р Владимир Гончев, дм)

Учебната програма е обсъдена и приета на заседание на катедра „Вътрешни болести, социална медицина, физиотерапия и рехабилитация, медицина на бедствените ситуации“, Протокол № 3 от 13.03.2025 г.

Ръководител катедра:

(проф. д-р Владимир Гончев, дм)

Учебната програма е приета и обсъдена на Факултетен съвет на Медицински факултет, Протокол № 22 от 19.03.2025 г.

Секретар на ФС:

(гл. ас. д-р Руска Ненкова)

УНИВЕРСИТЕТ “ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ” – БУРГАС
МЕДИНСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „АНЕСТЕЗИОЛОГИЯ, АГ, ХИРУРГИЯ, ОРТОПЕДИЯ,
ТРАВМАТОЛОГИЯ, УРОЛОГИЯ, НЕВРОХИРУРГИЯ, СПЕШНА И
ИНТЕНЗИВНА МЕДИЦИНА”

УТВЪРЖДАВАМ!

ДЕКАН: ...

/ доц. д-р Румяна Янкова/

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Учебна дисциплина:	ОРТОПЕДИЯ И ТРАВМАТОЛОГИЯ
Специалност:	МЕДИЦИНА
Професионално направление:	7.1 МЕДИЦИНА
Образователно-квалификационна степен:	МАГИСТЪР
Форма на обучение:	РЕДОВНА

Бургас, 2024 г.

ИЗВАДКИ ОТ УЧЕБНИЯ ПЛАН

1. ОБЩИ ПАРАМЕТРИ НА ДИСЦИПЛИНАТА					
Обща учебна заетост (часове):		120	Кредити:		4
Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост		Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост	
90	30		3	1	
Вид на дисциплината:	Брой часове в седмица: /лекции + упражнения/		<i>Курс:</i>	<i>Семестър:</i>	
задължителна	2+4		V	IX	
2. УЧЕБНИ ФОРМИ					
Аудиторна заетост:	Часове	Кредити	Извънаудиторна заетост:	Часове	Кредити
Лекции	30	1	Консултации (работа с преподавател)	15	0.5
Семинарни занятия	-	-	Самостоятелна работа - работа със специализирана литература	15	0.5
Практически занятия	60	2			
3. ОЦЕНЯВАНЕ И КОНТРОЛ					
Форми за оценяване и контрол					Относителен дял в общата оценка
Сесийно оценяване: Изпит					0.4
Семестриално (текущо) оценяване:					0.6
Форми на семестриален контрол:					
- Присъствие на учебни занятия					0.2
- Активно участие в занятията					0.2
- Тестова проверка					0.3
- Практически умения					0.3

АНОТАЦИЯ **на дисциплината „Ортопедия и травматология“**

Предназначение на учебната дисциплина

Учебната дисциплина „Ортопедия и травматология“ е предназначена за студентите от специалност „Медицина“, ОКС „магистър“, редовна форма на обучение. Изучава се във IX-ти семестър на V-ти курс.

Дисциплината „Ортопедия и травматология“ е основна в процеса на обучението по медицина. Преподават се обширни познания по етиологията, патогенезата и морфологичния субстрат, класификациите, диагностичните методи, различните видове лечение и прогнозата при заболяванията и травмите на опорно-двигателния апарат на човека. Основната цел на обучението по ортопедия и травматология е усвояване от студентите на обективните и апаратните методи на изследване, формиране на клинично мислене с цел обективна и вярна оценка на състоянието на пациента, поставяне на диагноза, умения за изграждане на лечебно-диагностичен план, познания за принципите и правилата за провеждане на лечението и профилактиката на болестите на опорно-двигателната система.

Цели

Основни задачи на дисциплината са:

- Усвояване методите на изследване в ортопедията и травматологията.
- Запознаване и усвояване с методите на лечение консервативни и хирургични.
- Обучението на студентите се провежда в клиника по ортопедия и травматология, като основната форма на практическо обучение е работа при леглото на пациента – ежедневно анамнеза, статус, демонстрация на диагностични методи, посещение в операционна зала, демонстрации на консервативно и хирургическо лечение.

Структура на учебното съдържание: В преподаването по дисциплината се провеждат лекции, практически упражнения и се задават задачи за самостоятелна работа.

Методи и средства на преподаване: Методите на обучението са начин за работа на университетския преподавател и студента, с помощта на които се постига овладяване на знанията, уменията и навиците, формира се светогледът на студентите и се развиват техните способности. Лекциите по дисциплината „Ортопедия и травматология“ се провеждат чрез съчетаване на традиционни методи и мултимедийни презентации. За практическите занятия са разработени в електронен вид методики за провеждане на упражнения.

Форми на обучение: Изучаването на дисциплината се осъществява в следните форми:

1. Лекции, в които се дават основните теоретични знания по разглежданите теми. По част от темите и подтемите, които могат да се подготвят и самостоятелно от учащите се, лекциите са въвеждащи. Те разкриват същността на въпросите, попадащи в обсега на темите и насочват към самостоятелна работа по препоръчаната литература. Успоредно с лекционния материал ще се провеждат и разисквания по теоретичните въпроси, решаване на казуси, свързани с практическото прилагане на разглежданите методи, решаване на дидактически тестове и др. По време на практическите упражнения се

- консултират болни пациенти на живо и се наблюдават операционни манипулации.
2. Консултации за изясняване на основни понятия, статистически характеристики и др. и насочване към специфичните им особености, с оглед преодоляване на трудности при самостоятелната работа и др.
 3. Самостоятелната работа на студентите се организира чрез консултации в приемните часове на преподавателите, чрез комуникация по електронната поща, съвместна работа по научни и професионални задачи, покриването на текущи тестове по зададена тема от преподавателя, провеждащ упражненията и др.

Очаквани резултати

След завършване на обучението по ортопедия и травматология студентите трябва да имат *теоретични познания* в следните области от ортопедията и травматологията:

- Увреди на мускули, сухожилия и периферни нерви.
- Дегенеративни заболявания на ОДА - коксартроза, гонартроза, дегенеративни заболявания на гръбначен стълб.
- Вродени заболявания на ОДА. Вродено изкълчване на тазобедрената става.
- ДЦП. А васкуларни некрози.
- Периартрити, тендовагинити, бурсити и инсерционити. Родова парализа
- Заболявания на гръбначен стълб и гръден кош.
- Възпалителни заболявания на ставно-сухожилния апарат.
- Онкоортопедия.
- Видове травматични увреди на опорно двигателния апарат - навяхване, луксация, фрактура. Костно срастване.
- Протезране в ортопедията.

Практически умения

Диагностична дейност:

Клинико-диагностична дейност:

- снемане на подробна анамнеза;
- физикално изследване и оглед на пациента;
- специфични клинично-диагностични техники по топографски области;
- тълкуване на образни изследвания: конвенционални рентгенографии, ехографии, КАТ, ЯМР, сцинтиграфия и др.;
- тълкуване на клинично-лабораторни показатели;

Неоперативна ортопедично-травматологична лечебна дейност:

- амбулаторно консервативно, функционално и медикаментозно лечение на ортопедични заболявания и травми в рамките доболничната помощ;
- познания за оценка необходимостта от специализирано ортопедо-травматологично лечение;
- правилата за проследяване на оперирани пациенти с ортопедично-травматологични интервенции в късния постоперативен период (след 30-ия ден), като извършва профилактика, откриване и лечение на евентуални усложнения.

Манипулации и процедури:

- инжекции – интрадермални, подкожни, мускулни и венозни;
- прилагане на тетаничен анатоксин преципитат;

- временна и трайна хемостаза на рана в условията на доболнична помощ;
- локално обезболяване;
- парентерални инфузии;
- отстраняване на хирургичен шевен материал;
- превръзка на рана;
- сондиране на рана или фистула;
- промивка на дренаж;
- вземане, съхраняване и организиране транспорта на материали за биопсично и цитологично изследване;
- лечение на хронични и трудно зарастващи (проблемни) рани;
- лечение на следоперативно усложнени рани;
- дрениране;
- основни имобилизации.

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА ЛЕКЦИИ

Тема	часове
Тема 1. Кратки исторически бележки. Дисплазия коксе конгенита. Луксацио коксе конгенита. Кокса вара. Адолесцента епифизилиза. Рахитични деформации. Вродени деформации и заболявания на горния крайник.	2 часа
Тема 2. Заболявания на мускулите, сухожилията и инсерциите им от пренапрежение. Периартрит на раменната става. Придобити деформации на ходилото.	2 часа
Тема 3. Деформации и заболявания на гръбначния стълб. Дегенеративни ставни заболявания	2 часа
Тема 4. Травматични повреди на ОДА – обща характеристика. Контузио. Дисторзио. Руптура. Луксации на ОДА. Луксацио хумероскапуларис. Луксацио кубити.	2 часа
Тема 5. Фрактури на раменния пояс (ключица, лопатка) и проксималния край на хумеруса.	2 часа
Тема 6. Фрактури на раменната кост – средна и дистална трета. Фрактури на предмитницата – горна и средна трета.	2 часа
Тема 7. Фрактури на лъчевата кост на типично място. Фрактури на китката и пръстите. Мекотъканни повреди на ръката.	2 часа
Тема 8. Травматични увреждания на гръбначния стълб.	2 часа
Тема 9. Травматична луксация на тазобедрена става.	2 часа
Тема 10. Фрактури на тазовия пръстен.	2 часа
Тема 11. Фрактури на бедрената кост.	2 часа
Тема 12. Фрактури на подбедрицата. Вътреставни фрактури на подбедрицата. Глезенни фрактури.	2 часа
Тема 13. Костни тумори	2 часа
Тема 14. Мекотъканни увреди на колянната става.	2 часа
Тема 15. Костно-ставна туберкулоза. Асептични некрози.	2 часа
Общо:	30 ч.

УПРАЖНЕНИЯ

Тема	часове
1. Организация на ортопедо-травматологичната помощ и клиника по ортопедия и травматология. Стационар. Операционен блок. Диагностичен сектор. Приемни кабинети – спешен кабинет, планов кабинет. Основни методи на лечение.	4 часа
2. Анамнеза и физикално изследване на ортопедично и травматично болен.	4 часа
3. Основни средства за имобилизация. Гипсова техника. Апаратолечение – ЛФК, ортопедична работилница.	4 часа
4. Луксации коксе конгенита. Кокса вара и валга, гену варум и валгум. Адолесцента епифизиолиза.	4 часа
5. Деформации на гръбначния стълб – сколиоза, кифоза, лордоза. (Тест)	4 часа
6. Увреди на долен крайник. Деформации на ходилото. Заболявания на ОДА от пренапрежение.	4 часа
7. Травматични повреди на ОДА – обща характеристика. Фрактури на раменния пояс, фрактури на раменната кост – горна и средна трета.	4 часа
8. Фрактури на дисталната трета на раменната кост, предмишница, китка, пръсти. Увреди на горен крайник. Диагноза, първа помощ, лечение, усложнения.	4 часа
9. Луксации на опорно-двигателния апарат. Увреди на долен крайник. Диагноза, първа помощ, лечение, усложнения.	4 часа
10. Фрактури на таза. Фрактури на бедрената кост – проксимална трета.	4 часа
11. Фрактури на бедрената кост, диафиза, супракондилни фрактури. Вътреставни фрактури на колянната става. Мекотъканни увреди на колянната става. (Тест)	4 часа
12. Фрактури на подбедрицата. Фрактури на малеолите на подбедрицата.	4 часа
13. Фрактури на гръбначния стълб.	4 часа
14. Дегенеративни ставни заболявания. Асептични некрози.	4 часа
15. Костни тумори. Рахитични деформации. Вяла и спастична парализа. (Тест. Колоквиум)	4 часа

Общо: 60 ч.

ВЪПРОСНИК ЗА ИЗПИТ

1. Класификация на ортопедичните заболявания.
2. Вродени заболявания на горния крайник – класификация /скапула алта, криловидни лопатки, синдактилия, болест на Маделунг/.
3. Вродени заболявания на гръбначния стълб /Синдром на Клипел-Файл, шийни ребра, спина бифида/.
4. Сколиотична болест.
5. Заболявания на гръдния кош /хлътнали гърди, птичи гърди/.
6. Вродена лусация/дисплазия на тазобедрената става.
7. Вродени криви ходила.
8. Статични деформации на ходилото /придобито плоско ходило, халукс валгус, пръст чукче/.
9. Родови травми /акушерска парализа, крива шия/.
10. Дегенеративни ставни заболявания /коксартроза, гонартроза, спондилоартроза/.

11. Хронични възпалителни заболявания на опорно-двигателния апарат /тендовагинити, бурсити, периартрит на раменната става, периартрит на тазобедрената става, Дюпюитренова контрактура/.
12. Костно-ставна туберкулоза /туберкулозен спондилит, туберкулозен коксит, туберкулозен гонит/.
13. Локализирани аномалии в развитието /кокса вара конгенита, кокса вара адолесценциум/.
14. Локализирани аномалии в развитието /болест на Блаунт, болест на Маделунг, Амниотична болест/.
15. Системни аномалии в развитието /ахондроплазия, остеогенезис имперфекта, множествена екзостоза/.
16. Асептични некрози /болест на Пертес, болест на Осгууд-Шлатер, болест на Кьониг/.
17. Ревматични ставни заболявания /ревматоиден полиартрит, болест на Бехтерев/.
18. Ортопедични заболявания в резултат на увреждания на централната нервна система /полиомиелит, детска церебрална парализа/.
19. Костни тумори /остеогенен сарком, хондросарком, сарком на Юинг/.
20. Костни тумори /остеом, хондром, остейд-остеом, солитарна костна киста/.
21. Видове травматични увреди на опорно-двигателния апарат /навяхване, изкълчване, счупване/.
22. Фрактури на костите – видове, механизъм, клинична симптоматика. Методи за лечение. Костно срастване.
23. Фрактури на ключицата и лопатката.
24. Фрактури на раменната кост.
25. Фрактури на костите на предмишницата.
26. Фрактури на ръчната кост на типично място.
27. Фрактури на бедрената шийка. Пертрохантерни фрактури.
28. Фрактури на бедрената кост.
29. Фрактури на костите на подбедрицата.
30. Фрактури-луксации на глезенната става.
31. Луксация на хумероскапуларна става.
32. Луксация на лакетната става.
33. Травматично луксация на тазобедрената става.
34. Фрактури и луксации в областта на гръбначния стълб.
35. Фрактури на таза.
36. Мекотъкани увреди на колянната става /комбинирани връзкови увреди, увреди на менискусите/.
37. Болезнена пронация.
38. Фолкманова исхемична контрактура.
39. Наранявания на сухожилията и нервите на ръката.
40. Синдром на Зудек.

ЛИТЕРАТУРА ЗА ПОДГОТОВКА

Задължителна

1. Ортопедия и травматология с ортотика и протезиране, лекционен курс, предоставен в електронен вид
2. Владимирова, Б., Д. Джеров, В. Иванов, Ортопедия, травматология и ортотика, София, 2000
3. Медникаров, Основи на ортопедията и травматологията, Medic, София, 2020
4. Ортопедия и травматология проф. д-р П. Ставрев
5. Таков, Е., П. Тивчев, Фрактурите - диагностика и лечение, София, 1996

Препоръчителна

1. Артропластика на тазобедрената става. Под редакцията на проф. П. Тивчев, доц. Пл. Кинов, БГкнига, София, 2014.
2. Хирургия на тазобедрената става. Под редакцията на проф. П. Тивчев, проф. Пл. Кинов, БГкнига, София, 2016.

Съставили: .
(проф. д-р В. Обретенков, дмн)

(доц. д-р Ст. Христов, дм)

Учебната програма е обсъдена и приета на заседание на катедра „Анестезиология, АГ, хирургия, ортопедия, травматология, урология, неврохирургия, спешна и интензивна медицина”, протокол № 2 от 12.02.2024 г.

Р-л катедра.
(доц. д-р Николай Миринчев, дм)

Учебната програма е приета и обсъдена на Факултетен съвет на Медицински факултет, протокол № 3 от 13.02.2024 г.

Научен секретар на ФС: ...
(гл. ас. д-р Руска Ненкова)

УНИВЕРСИТЕТ “ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ” – БУРГАС
ФАКУЛТЕТ ПО МЕДИЦИНА
КАТЕДРА “АНЕСТЕЗИОЛОГИЯ, АГ, ХИРУРГИЯ, ОРТОПЕДИЯ,
ТРАВМАТОЛОГИЯ, УРОЛОГИЯ, НЕВРОХИРУРГИЯ, СПЕШНА И
ИНТЕНЗИВНА МЕДИЦИНА”

УТВЪРЖДАВАМ!

ДЕКАН:

/доц. д-р Румяна Янкова/

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Учебна дисциплина:	УРОЛОГИЯ
Специалност:	МЕДИЦИНА
Професионално направление:	7.1 МЕДИЦИНА
Образователно-квалификационна степен:	МАГИСТЪР
Форма на обучение:	РЕДОВНА
Професионална квалификация:	ЛЕКАР

Бургас, 2024 г.

ИЗВАДКИ ОТ УЧЕБНИЯ ПЛАН

1. ОБЩИ ПАРАМЕТРИ НА ДИСЦИПЛИНАТА					
Обща учебна заетост (часове):		60		Кредити: 2	
Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост		Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост	
45	15		1.5	0.5	
Вид на дисциплината:	Брой часове в седмица: /лекции + упражнения/		<i>Курс:</i>	<i>Семестър:</i>	
ЗАДЪЛЖИТЕЛНА	1+2		V	IX	
2. УЧЕБНИ ФОРМИ					
Аудиторна заетост:	Часове	Кредити	Извънаудиторна заетост:	Часове	Кредити
Лекции	15	0.5	Консултации (работа с преподавател)	3	0.1
Семинарни занятия			Самостоятелна работа	3	0.1
Практически занятия	30	1	- Подготовка за контролни	3	0.1
			- Подготвяне за упражнения	3	0.1
			- Подготовка за изпит	6	0.2
3. ОЦЕНЯВАНЕ И КОНТРОЛ					
Форми за оценяване и контрол				Относителен дял в общата оценка	
Сесийно оценяване: Изпит				0.4	
Семестриално (текущо) оценяване:				0.6	
Форми на семестриален контрол:					
- Присъствие на учебни занятия				0.3	
- Текущо препитване преди всяко упражнение				0.3	
- Активно участие в занятията				0.4	

АНОТАЦИЯ

на дисциплината „Урология“

Предназначение на учебната дисциплина

Учебната дисциплина „Урология“ е предназначена за студентите от специалност „Медицина“, редовна форма на обучение.

Дисциплината Урология е основна в процеса на обучението по медицина. Преподават се обширни познания по етиологията, патогенезата и морфологичния субстрат, класификациите, диагностичните методи, различните видове лечение и прогнозата при заболяванията отделителната система на човека. Основната цел на обучението по урология е усвояване от студентите на физикалните, лабораторните и апартните методи на изследване, формиране на клинично мислене с цел обективна и вярна оценка на състоянието на пациента, поставяне на диагноза, умения за изграждане на лечебно-диагностичен план, познания за принципите и правилата за провеждане на лечението и профилактиката на болестите на отделителната система.

Цели

Усвояване методите на изследване в урологията. Запознаване и усвояване с методите на лечение консервативни и хирургични. Обучението на студентите се провежда в клиника по урология, като основната форма на практическо обучение е работа при леглото на пациента – ежедневно анамнеза, статус, демонстрация на диагностични методи, посещение в операционна зала, демонстрации на консервативно и хирургическо лечение.

Методи на преподаване: традиционни и иновативни методи на преподаване, обяснение, беседа, дискусия, експеримент, компютърно моделиране, презентирание с мултимедия, проекти, казуси, инциденти, работа в екип и др.

Форми на самостоятелна работа

- ✓ Самоподготовка за учебни занятия;
- ✓ Самостоятелна работа по зададени теми;
- ✓ Подготовка на литературни справки и електронни презентации;
- ✓ Подготовка за тестове, колоквиуми и изпити.

Методи на оценяване

При оценка на знанията на студентите се прилага комбинация от съвременни и класически методи.

Текущ контрол:

- ✓ Устно препитване преди провеждане на практическото занятие
- ✓ Тестове
- ✓ Семинарни занятия - дискусии
- ✓ Оценка и заверка на протоколите в края на упражнението
- ✓ Колоквиум с тестова част и устно препитване

Семестриален изпит:

- ✓ Практически изпит
- ✓ Тест

Теоретичен изпит с писмена част, съхранявана в архива на катедрата и устна част пред комисия от хабилитирани преподаватели.

Очаквани резултати

След завършване на обучението по урология студентите трябва да са усвоили теоретични знания в следните направления:

- ✓ специфични урологични изследвания;
- ✓ вида и обема на консервативното лечение;
- ✓ вида и обема на оперативното лечение;
- ✓ индикациите и методите за осъществяване на бъбречен или мехурен уринен дренаж при обструктивни уропатии;
- ✓ да умее да преценява необходимостта от прилагане на съвременни диагностични методи при онко урологични заболявания;
- ✓ разпознаване на спешните състояния в урологията, диагноза и диференциална диагноза.

Практически умения:

- ✓ насочена анамнеза и статус при болен с урологично заболяване;
 - ✓ туширане на урологично болен;
 - ✓ катетеризаране на урологично болен мъж и жена;
 - ✓ физикално изследване на гениталната система
 - ✓ интерпретация на образните, функционалните и лабораторните методи в урологията
 - ✓ промивка на пикочен мехур през трипътен катутър
- обслужване на уростома

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

ЛЕКЦИИ

Тема	часове
<p>1. Анатомия и вродени аномалии на пикочо-половата система. Класификации на вродените аномалии на пикочо-отделителната система. Честота на аномалиите и възрастта на пациентите, при което те се демонстрират. Аномалии на бъбреците. Съдови аномалии. Аномалии на каликси, легенче и пикочопровода. Аномалии на пикочния мехур: агенезия, хипоплазия, екстрофия, двоен мехур и др. Детска урология. Реконструктивна урология.</p>	2 часа
<p>2. Бъбречнокаменна болест – етиология, патогенеза, клиника, диагноза. Разпространение (ендемичност) на БКБ в света и у нас. Етиология: теории, хипотези осветляващи литогенезата. Клиника: бъбречна колика, като най-често срещан симптом на БКБ; хематурия; мик-ционни смущения. Диагноза: анамнестични данни, фамилна обремененост, бит; параклинични изследвания: рентгенови, радиоизотопни, ехографски, ендоскопски, на кръв, на урина, на п и-кочни камъни. Диференциална диагноза: на бъбречната колика с абдоминална колика; с други забо-лявания на бъбреците. Диагностика и консервативно лечение. Хирургическо лечение и усложнения.</p>	2 часа
<p>3. Травми на пикочо-половата система. Травми на бъбреците: открити и закрити; изолирани и комбинирани. Травми на уретерите: открити и закрити; ятрогенни (оперативни и инструментални); изолирани и комбинирани. Травми на пикочния мехур: открити и закрити; пълни и непълни; интра - и екстраперитонеални; изолирани и комбинирани. Травми на уретрата: открити и закрити; частични или пълни; на предна или задна уретра; посттравматични стриктури. Травми на половия член: открити и закрити; с или без разкъсване на спонгиозна или кавернозна тъкан, руптура на пениса. Травми на скротум и съдържанието му: контузия на тестис, епидидим, семенна връв.</p>	2 часа
<p>4. Тумори на пикочо-половата система (бъбрек, уретер, пикочен мехур, мъжки гениталии). Тумори на бъбрека: честота, етиология, класификации. Клинична картина при деца и възрастни: общи и местни симптоми при тумори на бъбрека, както и симптоми на метастазите. Диагностика: лабораторна, радиоизотопна, рентгенова, ехографска, КАТ, ангиография, венокавография, лимфография и други. Диференциална диагноза. Лечение: оперативно: органосъхраняващо и радикално; лъчево; медикаментозно. Рак на бъбречното легенче и уретера: честота на проявление, съчетание с ендемична балканска нефропатия. Рак на пикочния мехур: честота; етиопатогенеза: химични дразнителни, хронично възпаление и други; класификации; диагностика; лечение: ендоскопско и отворена операция, лъчелечение, цитостатично лечение, моно и комбинирано лечение.</p>	3 часа
<p>5. Аденом и карцином на простатата. Бенигна простататна хиперплазия (аденом): честота и възрастово разпределение; растеж: суб- и ендовезикално; стадий и клинични прояви; остра и хронична задръжка на урината; диагноза: методи на изследване, диференциална диагноза; лечение в различните стадии</p>	2 часа

на заболяването.

6. Заболявания на мъжката полова система. Вродени заболявания на мъжката полова система: атрезия, двойна уретра, вродени стриктури, хипоспадия, еписпадия и други; аномалии на тестиса: агенезия, хипоплазия, ретенцио, крипторхизъм и други. Възпалителни и други заболявания на мъжката полова система: уретрити: остри и хронични; простатати: остри и хронични, етиология, лечение, прогноза; орхити, орхиепидидимити: остри, хронични, специфични; фимоза, парафимоза, баланити, баланопостити; импотенция: видове, етиология, лечение. Андрологични заболявания. **2 часа**

7. Съвременни апаратни техники за оперативно лечение в урологията. Миниинвазивна хирургия. Роботизирана хирургия. Трансплантация на бъбреци. **2 часа**

Общо: 15 часа

УПРАЖНЕНИЯ

Тема	часове
1. Семиотика на урологичните заболявания. Основни синдроми. Патогенеза.	2 часа
2. Методи на изследване в урологичната практика.	2 часа
3. Малформативни уропатии.	2 часа
4. Травматични увреди на бъбреци, пикочни пътища и мъжки гениталии.	2 часа
5. Бъбречнокаменна болест. Клинична картина и диагностика.	2 часа
6. Бъбречнокаменна болест. Усложнения и лечение.	2 часа
7. Бенигна простатна хипертрофия и карцином на простатната жлеза.	2 часа
8. Тумори на бъбрека. (Тест)	2 часа
9. Рак на пикочния мехур.	2 часа
10. Възпалителни заболявания на пикочо-отделителната система. Уросепсис.	2 часа
11. Остра и хронична бъбречна недостатъчност.	2 часа
12. Специфични и паразитни заболявания на пикочо-отделителната система.	2 часа
13. Хидронефроза – инефктирана и неинфектирана.	2 часа

14. Неврогенни разстройства на уринирането. 2 часа

15. Заболявания на мъжките гениталии. Спецификана на физикалното изследване в андрологията. (Тест. Колоквиум) 2 часа

Общо: 30 ч.

КОНСПЕКТ

1. Семиотика на урологичните заболявания – обща класификация.
 2. Клинични физикални методи за изследване на урологично болен.
 3. Физиология и патофизиология на бъбреците.
 4. Физиология и патофизиология на транспорта на урината.
 5. Лабораторни изследвания в урологията – урина, кръв, еякулат, простатен секрет.
 6. Микробиологични изследвания в урологията. Инфекции на пикочните пътища. Хоспитализъм в урологията.
 7. Функционални методи за изследване на долните пикочни пътища (уродинамика).
 8. Конвенционални рентгенови методи на изследване в урологията.
 9. Функционални методи за изследване на бъбреците (количествени, проби за разреждане и концентрация, клирънсови методи, ИНГ, конвенционална сцинтиграфия, гама камера).
 10. Инструментални методи за изследване в урологията.
 11. Биопсични методи за изследване в урологията.
 12. Ехографски метсди на изследвания в урлогията.
 13. Микционни смущения (разстройства на акта на уриниране).
 14. Количествени промени в отделената урина при урологично болен.
 15. Качествени промени в отделената урина при урологично болен.
 16. Хронична бъбречна недостатъчност от урологични причини – клиника, лечение.
 17. Остра бъбречна недостатъчност от урологични причини – клиника, лечение.
 18. Хематурия – дефиниция, видове, механизми на възникване, диагностика, лечение.
 19. Ретенция на урината – етиология, класификация, патогенеза, диагностика, спешни методи за лечение. Катетеризация на пикочен мехур и супрапубична деривация на урината.
 20. Незадържане на уринага при мъже и жени – етиология, класификация, патогенеза, диагностика, лечение.
 21. Механизъм на нормалната микция.
 22. Анурия от урологичен произход – дефиниция, класификация, диагностика, поведение по спешност.
 23. Обструктивни уропатии – класификация, диагностика, лечение.
 24. Хидронефрса – дефиниция, патоанатомични промени, клинична картина, диагноза, лечение.
 25. Бъбречна трансплантация – най-общи аспекти.
 26. Свръхактивен пикочен мехур – дефиниция, клинични признаци и симптоми, поведение.
 27. Реноваскуларна и ренопаренхиматозна артериална хипертония.
 28. Туморни биомаркери и хормонален панел за изследване на урологично болен.
- Специална урология

29. Вродени аномалии на бъбреците и уретерите.
30. Вродени аномалии на пикочен мехур.
31. Вродени аномалии на уретрата.
32. Вродени заболявания на тестисите, пениса и скротума.
33. Бъбречно-каменна болест – епидемиология, специфични рискови фактори за литогенеза, патогенеза, видове камъни според химичния състав.
34. Бъбречно-каменна болест – клинична картина и диагностика (хирургични аспекти).
35. Бъбречно-каменна болест – усложнения, съвременни методи за лечение (медикаментозно; хирургично – отворена и минимално инвазивна хирургия).
36. Уросепсис и септичен (ендотоксичен шок) – дефиниция, етиология, патогенеза, видове и поведение.
37. Травми на бъбреците и уретерите.
38. Травми на пикочен мехур.
39. Травми на уретрата.
40. Травми на пениса и скротума.
41. Тумори на бъбреците, бъбречното легенче и уретера.
42. Тумори на пикочния мехур – класификация, клиника и диагностика.
43. Тумори на пикочен мехур – лечение (хирургично – методи за деривация на урината след цистектомия, постадвантно).
44. Новообразувания на половия член.
45. Тумори на тестисите и епидидима.
46. Бенигна простатна хиперплазия.
47. Рак на простатната жреца – епидемиология, класификация, клинични симптоми и признаци, диагностика, методи на лечение – хирургични и алтернативни.
48. Остър скротум от травматични, възпалителни и невъзпалителни нокси.
49. Хидроцеле и варикоцеле.
50. Някои заболявания на пениса – фимоза, индурацио пенис пластика, приапизъм, кавернити и гангрена.
51. Мъжки инфертилитет.
52. Възпалителни заболявания на пикочния мехур – етиология, класификация, хирургични аспекти.
53. Възпалителни заболявания на простатната жлеза (остър и хроничен/ хроничен тазов болков синдром) и уретрата.
54. Туберкулоза на бъбреците, пикочните пътища и мъжката полова система.
55. Разстройство на мъжката полова функция (Еректилна дисфункция) – дефиниция, видове, поведение – медикаментозно и хирургично.
56. Уринни фистули.
57. Неврогенни разстройства в уринирането.
58. Трансплантация на бъбреци.

ЛИТЕРАТУРА ЗА ПОДГОТОВКА

Задължителна:

1. Т. Патрашков, П. Панчев. Клинична урология. 2004 г.
2. Оперативна Урология. Под редакцията на П. Панчев и Т. Патрашков. 2007 г.
3. Уролитиаза. Под редакцията на р Д. Младенов и И. Салтиров. 2006 г.
4. Неотложни състояния в урологията. Проф. Минков. МФ. 1984 г.

5. Ботьо Зозиков, Валери Мариеновски, Борис Младенов, Валерия Хаджийска. Урология-учебник за студенти по медицина. Университетско издателство "СВ.Климент Охридски", 2018г.
6. Ръководство по урология под редакцията на доц.д-р Петър Антонов, д.м. Лакс бук 2022г.
6. Чл.кор.проф.д-р Чавдар Славов, д.м.н., Спешна урология, София. Изд.на БАН „Проф.Марин Дринов“, 2020г

Съставил:

(доц. д-р Николай Миринчев, дм)

Учебната програма е обсъдена и приета на заседание на катедра „Анестезиология, АГ, хирургия, ортопедия, травматология, урология, неврохирургия, спешна и интензивна медицина“, протокол № 2, от 12.02.2024г.

Р-л- катедра

(доц. д-р Николай Миринчев, дм)

Учебната програма е приета и обсъдена на Факултетен съвет на Медицински факултет, протокол № 3, от 15.02.2024г.

Научен секретар на ФС: ...

(Гл. ас. д-р Руска Ненкова)

Актуализации на учебната програма

Катедрен съвет, протокол №..... от

Медицински факултет, протокол №..... от

УНИВЕРСИТЕТ “ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ” – БУРГАС
ФАКУЛТЕТ ПО МЕДИЦИНА
КАТЕДРА “АНЕСТЕЗИОЛОГИЯ, АГ, ХИРУРГИЯ, ОРТОПЕДИЯ,
ТРАВМАТОЛОГИЯ, УРОЛОГИЯ, НЕВРОХИРУРГИЯ, СПЕШНА И
ИНТЕНЗИВНА МЕДИЦИНА”

УТВЪРЖДАВАМ!

ДЕКАН:

/доц. д-р Румяна Янкова/

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Учебна дисциплина:	НЕВРОХИРУРГИЯ
Специалност:	МЕДИЦИНА
Професионално направление:	7.1 МЕДИЦИНА
Образователно-квалификационна степен:	МАГИСТЪР
Форма на обучение:	РЕДОВНА
Професионална квалификация:	ЛЕКАР

Бургас, 2024 г.

ИЗВАДКИ ОТ УЧЕБНИЯ ПЛАН

1. ОБЩИ ПАРАМЕТРИ НА ДИСЦИПЛИНАТА					
Обща учебна заетост (часове):		60		Кредити: 2	
Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост		Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост	
30	30		1	1	
Вид на дисциплината:	Брой часове в седмица: /лекции + упражнения/		<i>Курс:</i>	<i>Семестър:</i>	
ЗАДЪЛЖИТЕЛНА	1+1		V	IX	
2. УЧЕБНИ ФОРМИ					
Аудиторна заетост:	Часове	Кредити	Извънаудиторна заетост:	Часове	Кредити
Лекции	15	0.5	Консултации (работа с преподавател)	5	0.17
Семинарни занятия			Самостоятелна работа	6	0.2
Практически занятия	15	0.5	- Подготовка за контролни	4	0.13
			- Подготвяне за упражнения - Подготовка за изпит	15	0.5
3. ОЦЕНЯВАНЕ И КОНТРОЛ					
Форми за оценяване и контрол				Относителен дял в общата оценка	
Сесийно оценяване: Изпит				0.4	
Семестриално (текущо) оценяване:				0.6	
Форми на семестриален контрол:					
- Присъствие на учебни занятия				0.3	
- Текущо препитване преди всяко упражнение				0.3	
- Активно участие в занятията				0.4	

АНОТАЦИЯ

на дисциплината „Неврохирургия“

Предназначение на учебната дисциплина

Учебната дисциплина „Неврохирургия“ е предназначена за студентите от специалност „Медицина“, редовна форма на обучение.

Цели

Неврохирургията е специализирана медицинска специалност и учебна дисциплина, която изучава и се занимава с хирургичното лечение на заболяванията и аномалиите на нервната система (централна и периферна). Основната цел на обучението по неврохирургия е да се усвоят знания относно етиологията, патогнезата, диагностиката и клиничната картина при неврохирургичните болести, основните правила и принципи на неврохирургичното лечение.

Структура на учебното съдържание

Учебното съдържание включва клиничната картина, диагностичните методи и методите на лечение на основните неврохирургични заболявания – травмите на нервната система, туморите на нервната система, съдовите заболявания на главния и гръбначния мозък, възпалителните и паразитни заболявания на централната нервна система, спондилогенните миелопатии и радикулопатии, мозъчната хидроцефалия и др. Основен акцент се поставя на спешните състояния в неврохирургията и необходимите мерки за тяхното овладяване.

Методи на преподаване: традиционни и иновативни методи на преподаване, обяснение, беседа, дискусия, експеримент, компютърно моделиране, презентирание с мултимедия, проекти, казуси, инциденти, работа в екип и др.

Форми на самостоятелна работа

- ✓ Самоподготовка за учебни занятия;
- ✓ Самостоятелна работа по зададени теми;
- ✓ Подготовка на литературни справки и електронни презентации;
- ✓ Подготовка за тестове, колоквиуми и изпити.

Методи на оценяване

- ✓ Устно препитване преди провеждане на практическото занятие
- ✓ Тестове
- ✓ Семинарни занятия - дискусии
- ✓ Оценка и заверка на протоколите в края на упражнението
- ✓ Колоквиум с тестова част и устно препитване.

Очаквани резултати

След завършване на обучението по неврохирургия, студентите трябва да имат следните теоретични познания и практически умения:

- ✓ Неврологичен преглед при неврохирургични пациенти: оценка на психичното състояние на пациента и реч, изследване на черепномозъчни нерви, на централната и периферна сензорни функции, на двигателни функции, рефлексии, церебеларна функция и походка.

- ✓ Основи на неврообразна диагностика. Разпознаване на вертебрални фрактури и дислокации, разграничаване на компютъризирани изображения между кръв, въздух, мазнини, CSF, и кост. Разпознаване на определени болестни единици като епидурален, субдурален, интрацеребрален хематом, субарахноидален кръвоизлив, мозъчни тумори, и хидроцефалия.
- ✓ Диагностициране и лечение на травма на главата. Разбиране и прилагане на Glasgow Coma Score. Разпознаване на синдромите на мозъчно херниране при ЧМТ, включително Cushing рефлекс, мезенцефални ефекти и промени в жизнените показатели, влиянието на фокални обемни процеси, дислокации на срединни структури и последиците от тях.
- ✓ Разпознаване и начално поведение при:
 - сътресение, мозъчна контузия и дифузна аксонална увреда.
 - остър епидурален и субдурален хематом, включително хирургични показания.
 - проникваща травма, включително и огнестрелни рани.
- ✓ Познаване принципите на лечение на отворени, затворени и базиларни фрактури на черепа, включително ликворея, и на хроничен субдурален хематом (при деца и възрастни).
- ✓ Разбиране патофизиологията на повишено вътречерепно налягане, церебрална перфузия и влиянието на кръвното налягане, кръвни газове и водно-електролитния баланс.
- ✓ Интерпретация на рентгенови изследвания при гръбначна травма.
- ✓ Познаване принципи на поведение при остра травма на гръбначния мозък, включително имобилизация, стероиди и системни мерки.
- ✓ Познаване на критерии за нестабилност на гръбначния стълб и показания за декомпресивна и стабилизационна хирургия
- ✓ Диагностика и лечение на интракраниални обем заемащи процеси (мозъчни тумори и абсцеси). Познаване относителната честота и локализация на основните видове първични и вторични тумори на мозъка. Разбиране на общите клинични прояви и специфични синдроми при екстрааксиални и интрааксиални на мозъчни тумори, както и място на различните диагностични методи (лабораторни тестове, радиология, биопсия). Разбиране на общите стратегии за лечение (хирургия, радиохирургия, радиация и химиотерапия) в лечението на тумори. Разпознаване клиничните прояви на абсцеси и фокални инфекции и познаване на основните принципи при лечение.
- ✓ Диагностика и лечение на съдови заболявания на ЦНС. Познаване основните причини за вътречерепен кръвоизлив: васкулопатия, хипертония, аневризма, съдови малформации, тумор и коагулопатия. Разпознаване на признаците на субарахноидална, церебрална и церебрална хеморагия. Прилагане на инструменти за диагностика в оценка на остро главоболие (СТ и MRI, ролята на лумбална пункция).
- ✓ Разбиране на естествената история и общите стратегии за лечение (операция, радиохирургия, интервенционна радиология, както и лечение на вазоспазъм) на интракраниални аневризми и съдови малформации.
- ✓ Познаване на етиологичните фактори на мозъчна исхемия, включително атеросклероза, сърдечно заболяване, артериална дисекация, фибромускулна дисплазия, васкулит, венозна тромбоза и хематологични заболявания.
- ✓ Познаване диагностицирането и лечението на увреждане на периферни нерви - травматично увреждане на нерв, както и т.нар. entrapment невропатии (синдром на карпалния тунел, притискане на улнарния нерв, „thoracic outlet”, meralgia par-

esthetica), тяхната етиология, консервативно поведение и индикациите за хирургична интервенция.

- ✓ Диагностициране и лечението на хидроцефалия и гръбначен дизрафизъм. Разбиране на етиология и симптомите на хидроцефалията при деца и възрастни, както и разлика между комуницираща и обструктивна хидроцефалия, познаване на различните начини за лечение.
- ✓ Познаване на общи синдроми на гръбначния дизрафизъм, техните неврологични прояви и най-общите принципи на поведение.
- ✓ Познаване показания и възможности за хирургично лечение при краниосиностози.
- ✓ Функционална неврохирургия. Познават характеристиките на тригеминална и глософарингеална невралгия, и лицев хемиспазъм, показания и методи на хирургично лечение. Познаване показания и възможности за хирургично лечение при невропатна и ракова болка. Познаване показания и възможности за хирургично лечение при болестта на Паркинсон. Разбиране на общата класификация на епилептични пристъпи, определение за фармакорезистентна епилепсия, както и на общите възможности за хирургическа намеса за лечение на епилепсия, включително инвазивни електроди, резекционна и дисконекционна хирургия
- ✓ Познаване на алгоритъм на поведение при травми на нервната система.
- ✓ Да се познават спешните състояния при неврохирургичните заболявания, които застрашават живота на болния, както и да могат да предприемат своевременни и адекватни действия за предотвратяването им.
- ✓ Да познават основните неврохирургични заболявания, за да могат да се ориентират в амбулаторни условия.
- ✓ Да могат да назначават необходимите изследвания и да могат да насочат навреме пациентите за лечение в специализирано заведение.
- ✓ Да притежават необходимите компетенции, за да предпазят болните от влошаване на състоянието или усложнения до постъпването им в специализирано лечебно заведение.
- ✓ Да познават прогнозата и съвременните методи на лечение на неврохирургичните заболявания.
- ✓ Да знаят как да проследят състоянието на лекувани в неврохирургия пациенти в домашни условия, както и да умеят да ги предпазят от евентуални усложнения.

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

ЛЕКЦИИ

Тема	часове
1. Невроонкология: черепномозъчни тумори, класификация на видовете интракраниални тумори, огнищен синдром в зависимост от локализацията, общомозъчен синдром, дислокационни синдроми (видове мозъчни вклинявания) – диагностика и лечение. Синдроми при тумори със специфична локализация: аденоми на хипофизата, краниофарингеом, глиом на п. opticus, интравентрикуларни и понтоцеребеларни тумори, видове изследвания обективизиращи диагнозата; особеностите на туморите в детска област, принципи на лечение, съвременни методи на лечение – възможности и предимства, прогноза при различните видове неоплазми на главния мозък.	2 часа
2. Тумори на гръбначния стълб и мозък. Синдроми на компресия на гръбначния мозък – в зависимост от височината на поражението, както и от локализацията спрямо напречника на medulla spinalis. Видове тумори – в зависимост от локализацията и хистологията. Възможности за ранна диагностика в амбулаторни условия. Образно-диагностични методи – особености. Съвременни методи на лечение. Стабилен и нестабилен гръбначен сегмент. Прогноза на заболяването. Хидроцефалия.	3 часа
3. Тумори на периферните нерви. Видове. Клинична картина в зависимост от засегнатия нерв. Диагностика. Оперативно лечение.	2 часа
4. Черепномозъчни травми. Закрити черепномозъчни травми. Мозъчно сътресение – клиника, диагностика, лечение. Мозъчна контузия – степени, патофизиологични механизми, клиника, лечение. Вътречерепни хематоми и субдурален хидром - видове хематоми, патофизиологични механизми на възникване, локализация, специфични образно-диагностични изображения, субдурален хидром – механизъм на възникване, диагностика, лечение на травматичните хематоми и хидром.	2 часа
5. Фрактури на черепа - на черепния свод - линейни и фрагментирани (импресионни и депресионни) – рискове, образна диагностика, възможни усложнения, лечение; на черепната основа - възможни усложнения, лечение на възникнали усложнения (назоликворея и отоликворея), диагностика, лечение. Открити и проникващи наранявания на черепа и мозъка – видове, клиника, диагностика, принципи на лечение, възможни усложнения, протичане. Късни последици на черепномозъчните травми: травматична церебрастения, травматична енцефалопатия, посттравматична епилепсия, „растяща фрактура“, клинична картина, диагностика, лечение.	2 часа
6. Съдова неврохирургия. Диагностика, класификации и лечение на аневризмите и артерио-венозните малформации на главния и гръбначния мозък.	2 часа
7. Функционална неврохирургия. Неврохирургия на болката, Паркинсоновата болест и епилепсията.	2 часа

Общо: 15 часа

УПРАЖНЕНИЯ

Тема	часове
1. Въведение, невроанатомия, диагностични методи – рентгенографски метод, КТ, МРТ, ангиография, електрофизиологичен мониторинг, малформации.	2 часа
2. Спинална неврохирургия (СДМР).	2 часа
3. Черепно-мозъчни травми и гръбначно-мозъчни травми.	3 часа
4. Тумори на черепа и главния мозък.	2 часа
5. Тумори на гръбначния стълб, мозък и периферни нерви.	2 часа
6. Съдова неврохирургия (хеморагии, аневризми, исхемии, артерио-венозни малформации).	2 часа
7. Функционална неврохирургия (болка, епилепсия, дискинезии, дистонии и др.) (Тест. Колоквиум).	2 часа

Общо: 15 часа

ВЪПРОСНИК

ТЕОРЕТИЧЕН ИЗПИТ

1. Черепно мозъчни травми – Класификация. Биомеханика. Патофизиологични механизми, клиника, диагностика и лечение на: а/ мозъчно сътресение; б/ мозъчна контузия. Скала за оценка на безсъзнателното състояние и тежестта на мозъчната контузия.
2. Интракраниални хематоми – епидурални, субдурални и интрацеребрални. Локализация, източници за образуването им, видове, клинична картина (типична и атипични), образна диагностика – специфика на изображенията, лечение. Субдурален хидром.
3. Фрактури на черепа и проникващи наранявания на мозъка. Фрактури на черепа – фрактури на черепния покрив (линеарни и фрагментирани). Фрактури на черепната основа и възможни усложнения (ликворея, пневмоцефалия и др.) – профилактика и лечение. Образна диагностика на фрактурите на черепа. Проникващи наранявания на черепния мозък – видове, клинична картина, диагностика и лечение
4. Гръбначно мозъчни травми. Класификация на гръбначномозъчните травми и травмите на гръбначния стълб. Патоморфология и патофизиология на травмите на гръбначния мозък. Клинични синдроми при гръбначномозъчните травми в зависимост от локализацията на поражението. Диагностика и лечение на травмите на гръбначния стълб и гръбначния мозък – консервативно и хирургично.
5. Интракраниални тумори. Класификация: а/хистологична; б/спрямо tentorium cerebelli; в/спрямо паренхимата; г/спрямо функционално активни или „мъртви зони” д/ спрямо магистралните кръвоносни съдове; е/ спрямо пътя на ликвора. Фокален и

- общомозъчен синдром – клинична характеристика. Дислокационни феномени – видове вклинявания.
6. Интракраниални тумори. Клинична картина в зависимост от локализацията; а/ челни тумори (интра и екстрацеребрални); б/ темпорални тумори (интра и екстрацеребрални); в/ париетални тумори (интра и екстрацеребрални); г/ окципитални тумори (интра и екстрацеребрални).
 7. Аденоми на хипофизата. Видове хипофизарни аденоми по отношение на големина, разположение и секреция на хормони. Клиника на интраселарните аденоми. Клиника на супраселарните аденоми. Диагностика. Лечение.
 8. Субтенториални тумори. Тумори на малкомозъчните хемисфери, на *vermis cerebelli* и на IV-я вентрикул. Понтоцеребеларни тумори – невринома на VIII чмн – клиника в зависимост от степента на тумора, диагностика и лечение
 9. Тумори на гръбначния мозък. Класификация. Клинични синдроми в зависимост от локализацията на тумора: а/ интрамедуларни и екстрамедуларни тумори; б/ спрямо нивото на засягане на *medulla spinalis* и б/ спрямо напречника на гръбначния мозък. Диагностика и лечение на гръбначномозъчните тумори.
 10. Съдови заболявания на главния мозък. Спонтанен интрацеребрален хематом. Етиология и епидемиология. Клинична картина в зависимост от локализацията на хематома. Диагностика и лечение.
 11. Съдови заболявания на главния мозък. Мозъчни аневризми и артерио-венозни малформации. Етиология и епидемиология. Локализация. Видове аневризми и АВМ. Клинична картина на руптурирала аневризма. Клиника на АВМ – преди и след изкъвяване. Разлика между мозъчните аневризми и АВМ. Диагностика и лечение.
 12. Възпалителни заболявания на мозъка. Посттравматичен менингит. Субдурален и епидурален абсцес. Мозъчен абсцес. Етиология, начин на проникване на инфекцията. Клинична картина. Диагностика и лечение.
 13. Паразитни заболявания на ЦНС. Ехинококоза – етиология, клинична картина, диагностика и лечение. Цистицеркоза – етиология, клинична картина, диагностика и лечение. Токсоплазмоза – етиология, клинична картина, диагностика и лечение.
 14. Спондилогенни миелопатии и радикулопатии. Дискова болест. Етиология и патофизиологични механизми. Етапи на заболяването. Клинична картина: а/ в зависимост от засегнатия отдел на гръбнака; б/ в зависимост от разположението на хернията (медианно, парамедианно или латерално). *Cauda equina* синдром – клиника. Образна диагностика и лечение.
 15. Стеноза на вертебралния канал в шийна и лумбална област. Етиология и патофизиологични механизми. Видове тесен канал: а/ по отношение на времето на появяване; б/ локализация на стеснението. Клинична картина. Образна диагностика и лечение
 16. Хидроцефалия. Разлика между вродената хидроцефалия и хидроцефален, синдром. Вродена хидроцефалия. Хидроцефалия при по-големи деца. Нормотензивна хидроцефалия (хидроцефалия при възрастни). Клинична картина, особености, образна диагностика и лечение.

ЛИТЕРАТУРА ЗА ПОДГОТОВКА

Задължителна:

1. Проф. Л. Карагъзов. Кратка Неврохирургия, Медицина и Физкултура, София, 1989.
2. Учебник по Неврохирургия под редакция на Проф. А. Къркеселян. Под редакцията на Проф. Станислав Баев, Том V, Издаделство „Знание“, 2000 г.

Съставил: .

(доц. д-р ~~Димитър Харитонов~~, дм)

Учебната програма е обсъдена и приета на заседание на катедра „Анестезиология, АГ, хирургия, ортопедия, травматология, урология, неврохирургия, спешна и интензивна медицина“, протокол № 2 от 12.02.2024г.

Р-л- катедра .

(доц. д-р ~~Николай Миринчев~~, дм)

Учебната програма е приета и обсъдена на Факултетен съвет на Медицински факултет, протокол № 3. от 15.02.2024г

Научен секретар на ФС: .

(Гл. ас. д-р ~~Руска Ненкова~~)

Актуализации на учебната програма

Катедрен съвет, протокол №..... от

Медицински факултет, протокол №..... от

УНИВЕРСИТЕТ “ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ” – БУРГАС
ФАКУЛТЕТ ПО МЕДИЦИНА
КАТЕДРА “АНЕСТЕЗИОЛОГИЯ, АГ, ХИРУРГИЯ, ОРТОПЕДИЯ,
ТРАВМАТОЛОГИЯ, УРОЛОГИЯ, НЕВРОХИРУРГИЯ, СПЕШНА И
ИНТЕНЗИВНА МЕДИЦИНА”

УТВЪРЖДАВАМ

ДЕКАН:

/доц. д-р Румяна Линкова/

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Учебна дисциплина:	АНЕСТЕЗИОЛОГИЯ И ИНТЕНЗИВНО ЛЕЧЕНИЕ
Специалност:	МЕДИЦИНА
Професионално направление:	7.1 МЕДИЦИНА
Образователно-квалификационна степен:	МАГИСТЪР
Форма на обучение:	РЕДОВНА
Професионална квалификация:	ЛЕКАР

Бургас, 2024 г.

ИЗВАДКИ ОТ УЧЕБНИЯ ПЛАН

1. ОБЩИ ПАРАМЕТРИ НА ДИСЦИПЛИНАТА					
Обща учебна заетост (часове):		90	Кредити:		3
Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост		Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост	
60	30		2	1	
Вид на дисциплината:	Брой часове в седмица: /лекции + упражнения/		<i>Курс:</i>	<i>Семестър:</i>	
ЗАДЪЛЖИТЕЛНА	2+2		V	IX	
2. УЧЕБНИ ФОРМИ					
Аудиторна заетост:	Часове	Кредити	Извънаудиторна заетост:	Часове	Кредити
Лекции	30	1	Консултации (работа с преподавател)	5	0.17
Семинарни занятия			Самостоятелна работа	6	0.20
Практически занятия	30	1	- Подготовка за контролни - Подготвяне за упражнения - Подготовка за изпит	4 15	0.13 0.50
3. ОЦЕНЯВАНЕ И КОНТРОЛ					
Форми за оценяване и контрол				Относителен дял в общата оценка	
Сесийно оценяване: Изпит				0.4	
Семестриално (текущо) оценяване:				0.6	
Форми на семестриален контрол:					
- Присъствие на учебни занятия				0.3	
- Текущо препитване преди всяко упражнение				0.3	
- Активно участие в занятията				0.4	

АНОТАЦИЯ

на дисциплината „Анестезиология и интензивно лечение“

Предназначение на учебната дисциплина

Учебната дисциплина „Анестезиология и интензивно лечение“ е предназначена за студентите от специалност „Медицина“, редовна форма на обучение.

Цели

Анестезиологията и интензивното лечение е самостоятелна специалност и важен раздел от клиничната медицина. Нейното значение нараства особено в последните десетилетия, когато неин обект стават болните с живото застрашаващи нарушения на основните жизнени функции. Преподават се познания по методите на обезболяване при различни по обем операции, диагностични и ендоскопски процедури; методите на възстановяване и поддържане на основните жизнени функции, независимо от мястото /болницата или извън нея/ на инцидента, кардиопулмонална ресусцитация, терапевтичните похвати при такива тежки състояния, като хиповолемичен шок, септичен шок, анафилактичен шок са обект на интензивното лечение, провеждане на инфузионна терапия и парентерално хранене, смесено хранене, познания и практически умения /техники на ендотрахеална интубация, централно венозно канюлиране, артериални и периферни пътища, изкуствено дишане, сърдечен масаж, налагане на въздуховод/.

Структура на учебното съдържание

Обучението е разделено на две части – „Анестезиология“ и „Интензивно лечение“. В първата част от него подробно се разглеждат принципите на подготовка на болен за анестезия, видове анестезии, показания и противопоказания за употребата им, специална анестезиология, интензивно лечение по време на анестезия, кардиопулмонална ресусцитация по време на анестезия и др. Във втората част на обучението се разглеждат основите на интензивното лечение с акцент върху критични състояния като остра дишателна и сърдечно-съдова недостатъчност, сепсис и септични състояния, черепно-мозъчна травма и състояние на мозъчна смърт, разстройства на хомеостазата и др. Отделни лекции и упражнения са посветени на алгоритмите на поведение при провеждане на кардио-пулмонална ресусцитация (основно, разширено и продължително поддържане на жизнените функции).

Методи на преподаване: традиционни и иновативни методи на преподаване, обяснение, беседа, дискусия, експеримент, компютърно моделиране, презентирание с мултимедия, проекти, казуси, инциденти, работа в екип и др.

Форми на самостоятелна работа

- ✓ Самоподготовка за учебни занятия;
- ✓ Самостоятелна работа по зададени теми;
- ✓ Подготовка на литературни справки и електронни презентации;
- ✓ Подготовка за тестове, колоквиуми и изпити.

Методи на оценяване

При оценка на знанията на студентите се прилага комбинация от съвременни и класически методи.

Текущ контрол:

- ✓ Устно препитване преди провеждане на практическото занятие
- ✓ Тестове
- ✓ Семинарни занятия - дискусии
- ✓ Оценка и заверка на протоколите в края на упражнението
- ✓ Колоквиум с тестова част и устно препитване

Семестриален изпит:

- ✓ Практически изпит
- ✓ Тест

Очаквани резултати

След завършване на обучението по Анестезиология и интензивна терапия, студентите трябва да са овладели основни теоретични познания и практически умения:

- ✓ Познания за оценка на виталните показатели на болен в критично състояние с различна етиология
 - Травма
 - Интоксикация
 - Следоперативно усложнение
 - Кома
 - Септично състояние
 - Дихателна и сърдечно-съдова недостатъчност
- ✓ Познания за алгоритъма на поведение при пациент в критично състояние
 - Последователност на действията
 - Първа доболнична помощ
 - Първа помощ в условията на болница
 - Поддръжка на основните жизнени функции
- ✓ Познания върху извършването на локална и локорегионална анестезия
- ✓ Познания върху фармакокинетиката и фармакодинамиката на анестетиците
- ✓ Познания върху устройството на апаратурата и пособията за обща анестезия
- ✓ Етиология и патогенеза, клинична картина и принципи на лечение на заболяванията и усложненията на болестите и състоянията изискващи интензивна терапия
- ✓ Новозавършилият лекар трябва да знае и да може да лекува най-малко в спешни условия:
 - Остро нарушение и спиране на дишането;
 - Остро нарушение и спиране на кръвообращението;
 - Остри инциденти и клинична смърт от – адушаване, ритъмни разстройства и инфаркт на сърцето, емболия и тампонада на сърцето, даване и удавяне, удар от електрически ток и гръм, остри отравяния
 - Остри хиповолемични и хеморагични състояния;
 - Шок – хиповолемичен, септичен, алергичен, кардиогенен
 - Тежки разстройства в алкално-киселинното състояние, заплашващи живота;
 - Елементарна техника на обезболяване за амбулаторни нужди.

Техники, които трябва да владее новозавършилият лекар:

- ✓ Изкуствено дишане с издишван въздух;
- ✓ Изкуствена вентилация с портативна дихателна апаратура тип “Амбу”;
- ✓ Ендотрахеална интубация;
- ✓ Кониотомия;
- ✓ Извънгръдно притискане на сърцето;
- ✓ Извънгръдно електродефибрилиране на сърцето;

- ✓ Осигуряване на венозни пътища за вливане;
- ✓ Провеждане на инфузионна терапия;
- ✓ Основни принципи на електролитно заместване и парентерално хранене в острия период;
- ✓ Определяне на кръвни групи и кръвозаместване;
- ✓ Инфилтрационно местно обезболяване;
- ✓ Проводна анестезия на пръсти на ръката;
- ✓ Аксиларен достъп за блок на брахиалния плексус;
- ✓ Включване в екипи за помощ при бедствени ситуации.

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

ЛЕКЦИИ

Тема	часове
1. Анестезиология – определение, исторически данни. Видове обезболяване – общо и локално. Обща анестезия – определение, видове: инхалационна, венозна, ректална.	2 часа
2. Инхалационна анестезия: средства, механизъм на действие, проникване, разпределение, преразпределение, елиминиране. Стадии на общата инхалационна анестезия. Апаратура за обща анестезия.	2 часа
3. Провеждане на инхалационна анестезия: показания и противопоказания. Обща подготовка на болния. Преданестезионна подготовка (премедикация): ранна и непосредствена. Увод в обща анестезия: инхалационен и венозен. Маскова инхалационна анестезия. Ендотрахеална интубация. Поддържане на анестезията и контрол на болния в хода на анестезията. Извеждане от обща анестезия.	2 часа
4. Мускулни релаксанти – видове, действие, приложение при общо обезболяване. Провеждане на съвременна балансирана обща анестезия. Интраоперативен мониторен контрол на основните жизнени функции. Усложнения в хода на анестезията и възможности за тяхното профилактиране.	2 часа
5. Венозна анестезия: средства, начини на въвеждане. Предимства и недостатъци. Показания и най-често използвани техники. Невролептаналгезия. Тотална интравенозна анестезия.	2 часа
6. Клинично приложение на съвременни анестетици: в амбулаторната практика (изисквания и подготовка на болния), при ендоскопски процедури във функционалната диагностика, при краткотрайни манипулации, при рентгенологични, радиологични, диагностични и лечебни процедури.	2 часа
7. Локална анестезия: определение, показания, противопоказания. Средства за локална анестезия: характеристика и механизъм на действие, дозировка. Видове локална анестезия – контактна, терминална, проводна.	2 часа
8. Техника на прилагане на отделните видове локална анестезия. Епидурална и спинална аналгезия. Показания и противопоказания. Възможни усложнения и тяхното преодоляване. Блокада на горен крайник.	2 часа
9. Предоперативна, презоперативна и следоперативна реанимация. Отделение за следоперативни грижи и интензивно лечение от общ и специализиран тип: изисквания, устройство, щат, снабдяване.	2 часа
10. Обща реакция на организма към травма. Равновесие на вътрешната среда на организма. Инфузионна терапия: средства и приложение. Понятие за водно-електролитно състояние, белтъчен баланс и алкално-киселинно състояние.	2 часа

Понятие за енергиен баланс. Ентерално, парентерално и смесено хранене.

11. Синкоп, колапс, шок – определение, патогенетични механизми. Патогенетични механизми на шок от кръвозагуба и други форми на шока. Хиповолемия – клинична картина, диагностични показатели и поведение. **2 часа**

12. Лечение на шока. Обемно заместваща терапия – средства, кристалоидни, водно-електролитни и колоидни разтвори. Кръвопреливане – показания, опасности, грешки – тяхната профилактика и лечение. Медикаментозна терапия. **2 часа**

13. Остро разстройство на дишането: причини, диагностика, спешни и реанимационни мерки. Методи за изкуствено дишане при полеви и клинични условия: с издишван въздух, ръчни (методи на Силвестър, Шефър и Холгер-Нилсен), с пособия (български, на Сафър, Брук и др.), с портативна дихателна апаратура. **2 часа**

14. Остро разстройство на кръвообращението. Клинична смърт – признаци и срокове. Методи за лечение на клинична смърт: изкуствено дишане и извънгръдно притискане на сърцето, електродефибрилация и електростимулация. Приложение на лекарствени средства. Последници при изведени от клинична смърт и тяхното лечение. Показания за прекратяване на съживяване. Видове клинична смърт според тяхната причина и реанимация: от задушаване, удавяне, удар с електрически ток и гръм, остра сърдечна смърт. **2 часа**

15. Болка – общи понятия. Обезболяване и интензивно лечение в акушерството и гинекологията. **2 часа**

Общо: 30 часа

УПРАЖНЕНИЯ

Тема	часове
1. Анестезия – общи понятия. Преценка на състоянието на болен, подлежащ на операция и анестезия. Подготовка на болен за анестезия. Механична и медикаментозна /премедикация/. Избор на средства и практическо изпълнение. Изисквания на анестезиолога. Видове анестезия.	2 часа
2. Основни понятия за устройство на апаратурата за обща анестезия, дишане и принципи за работа с течни, газообразни анестетици и медицински газове. Дихателни системи - видове. Стадии на анестезията по Гьодел. Общ фармакологичен поглед върху групите анестетични медикаменти, опиати, миорелаксанти, локални анестетици.	2 часа
3. Увод в обща анестезия: венозен и инхалационен. Действие, дозировка и начин на приложение на уводните анестетици. Мускулни релаксанти. Ендотрахеална интубация: индикации, контраиндикации, техника на извършване. Супраглотични устройства.	2 часа

- 4.**Поддържане на обща анестезия. Основно мониториране и документация. **2 часа**
Извеждане от анестезия. Грижи до възстановяване на съзнанието, дишането, стабилизиране на циркулацията и рефлексите. Оценка на състоянието на болния, критерии за екстубация и за извеждане към болничната стая, стая за събуждане или отделение за интензивно лечение. Постанестетични грижи.
- 5.**Обща анестезия: инхалационна маскова, ендотрахеална, венозна, тотална интравенозна, балансирана, невролептаналгезия. **2 часа**
- 6.**Локална аналгезия. Демонстрация на различни форми на локална аналгезия топикална и инфилтрационна. Проводна аналгезия: блокове, блок на брахиалния плексус, на горен крайник, на пръстите. RIVA. Епидурална и спинална аналгезия. Техники, демонстрация. Възможни инциденти и поведение. **2 часа**
- 7.**Устройство и функция на отделение за интензивно лечение. Следоперативно наблюдение и интензивно лечение. Апаратура и средства за тяхното осъществяване. Периферен и централен венозен достъп. Следоперативно наблюдение на основните жизнени функции. Понятие за мониторинг. Корекции на основните жизнени функции. Инфузионна терапия. Изчисление на водно-електролитен, алкално-киселинен и енергетичен баланс. **2 часа**
- 8.**Остро разстройство на дишането: причини и поведение. Остра дихателна недостатъчност (ОДН) – определение, класификация, причини. Лечение – кислородотерапия, НИВ, ИБВ. Провеждане на изкуствено дишане с издишван въздух и пособия. Осигуряване на дихателен път: ендотрахеална интубация, кониотомия. **2 часа**
- 9.**Шок – видове, класификация, етиология, патогенеза. Лечение. **2 часа**
- 10.**Остра циркулаторна недостатъчност. Клинична смърт – определение, поведение. Кардиопулмонална ресусцитация – основно поддържане на живота и разширено поддържане на живота. Верига на живота. Разпознаване на животозастрашаващи видове сърдечен ритъм. Дефибрилация – видове, устройство, приложение, индикации, контраиндикации, AED. Биологична смърт. **2 часа**
- 11.**Остри разстройства на ЦНС. Качествени и количествени нарушения в ЦНС. Кома – видове, причини, поведение. Мозъчна смърт – критерии, изследване, доказване, юридически аспекти. Статус епилептикус. **2 часа**
- 12.**Травма – видове, понятия, класификация, поведение. Съчетана травма. Комбинирана травма. Политравма. Поведение при инциденти с голям брой пострадали и терористични атаки. Триаж. Поведение и мерки за корекция на нарушенията и хиповолемията. Показания, техника, инциденти при кръвопреливане и кръвозаместване. **2 часа**
- 13.**Остро кървене от ГИТ – видове, изследване, поведение, лечение. **2 часа**
Интензивно лечение при остра чернодробна недостатъчност, панкреатит, перитонит, илеус. Травматични и нетравматични увреди на магистрални

съдове – поведение. Хеморагичен шок.

14.Инциденти на морския бряг. Удавяне – фази, поведение, разлики в КПП. **2 часа**
Термична травма – изгаряне и измръзване. Степени, определяне на площ, поведение. Електрокуцио. Странгулацио. Чуждо тяло в дихателните пътища.

15.Инттоксикации – етанол, метанол, етиленгликол, корозива – киселини и **2 часа**
основи, бензодиазепини, опиати, невролептици, пестициди, гъби, антикоагуланти, отрова за мишки. Поведение. Антидотна терапия. Неспецифична терапия. Диализно лечение.

Общо: 30 часа

ВЪПРОСНИК ЗА ИЗПИТ ТЕОРЕТИЧЕН ИЗПИТ

- 1.Основни цели и задачи на съвременната анестезиология. Задачи на анестезиолога в операционната зала.
- 2.Въздействие на средствата за обща анестезия върху ЦНС. Стадии на обща анестезия.
- 3.Апаратура на обща анестезия – принципно устройство. Анестетични системи за дишане.
- 4.Подготовка на болен за обща анестезия. Анестезиологичен риск. Предоперативна подготовка /Премедикация/.
- 5.Обща характеристика на инхалационните анестетици. Газови инхалационни анестетици. Течни изпаряеми инхалационни анестетици.
- 6.Мускулни релаксанти. Видове. Механизъм на действие. Възстановяване на нервно-мускулното провеждане. Декураризация.
- 7.Увод в общата анестезия. Маскова инхалационна анестезия. Поддържане на анестезията и контрол на болния в хода на анестезията.
- 8.Ендотрахеална интубационна анестезия. Поддържане на анестезията и контрол на болния по време на анестезията. Извеждане от обща анестезия.
- 9.Венозна анестезия. Предимства и недостатъци. Средства. Барбитурови венозни анестетици. Небарбитурови венозни анестетици.
- 10.Съвременна балансирана обща анестезия. Основни принципи. Начин на провеждане. Понятие за седирание.
- 11.Усложнения в хода на анестезията. Профилактика и лечение. Болка.
- 12.Локорегионална анестезия. Показания и противопоказания. Локални анестетици-механизъм на действие, характеристика, дозировка, токсичност.
- 13.Епидурална и спинална анестезия. Показания и противопоказания. Техника на изпълнението. Усложнения. Профилактика и лечение.
- 14.Периферни нервни блокади. Блокади на горен крайник. Аксиларен блок – техника на изпълнението.
- 15.Анестезия при амбулаторни условия. Седирание при еднокоскопски процедури. Отделение за следоперативни грижи. Отделение за интензивно лечение.
- 16.Хомеостаза. Водно-електролитно състояние на организма. Нарушения във водния баланс и корекцията му.
- 17.Нарушения в електролитния баланс. Корекция на нарушенията.
- 18.Алкално-киселинно равновесие. Отклонения и лечение.
- 19.Основи на ентерално, парентерално и смесено хранене.

- 20.Остри разстройства на хемодинамиката налагащи интензивно лечение. Шок – патогенетични механизми. Клинична картина.
- 21.Кръвозагубен шок. Принципи на лечение. Показания за кръвопреливане. Опасности и грешки. Профилактика и лечение.
- 22.Сепсис. Септичен шок. Принципи на лечение.
- 23.Остро разстройство на дишането. Етиология и патогенеза.
- 24.Остро разстройство на дишането. Диагностика. Методи на изкуствено дишане.
- 25.Гръдна травма. Видове пневмоторакс. Лечение.
- 26.Остро разстройство на кръвообращението. Клинична смърт - определение. Признаци и срокове на протичане. Електро-кардиографска диагностика на сърдечното спиране. Основни клинични белези. Лечение.
- 27.Анестезия в акушерството. Лечение на кръвозагубен шок в акушерството. Прееклампсия / еклампсия – патогенеза и лечение.

ПРАКТИЧЕСКИ ИЗПИТ

- 1.Клинична смърт - определение. Признаци и срокове на протичане. Електрокардиографска диагностика на сърдечното спиране. Основни клинични белези. Лечение.
- 2.Основно поддържане на жизнените функции – характеристика, етапи на провеждане. Оценка на състоянието на пострадал. Ситуационна задача.
- 3.Методи за осигуряване на проходими дихателни пътища. Прием на Есмарх – значение и начин на провеждане. Обдишване на пострадал по методите „уста в уста” и „уста в нос”. Работа върху манекен.
- 4.Методи за осигуряване на проходими дихателни пътища. Обдишване на пострадал с лицева маска и саморазгъващ се балон тип „Амбу”. Работа върху манекен.
- 5.Методи за осигуряване на проходими дихателни пътища. Въздуховод на Гьодел - значение и начин на употреба.
- 6.Методи за осигуряване на трайнопроходими дихателни пътища. Ендотрахеална интубация. Пособия за провеждане на ендотрахеална интубация. Работа с манекен.
- 7.Методи за осигуряване на трайнопроходими дихателни пътища. Коникотомия и трахеостомия. Трахеостомни методи. Пособия за осъществяване на трахеостомия.
- 8.Сърдечно притискане – значение и характеристики. Начин на провеждане. Работа с манекен.
- 9.Осигуряване на периферен венозен достъп.
- 10.Разширено поддържане на жизнените функции - характеристика, етапи на провеждане.
- 11.Поведение при асистолия и безпулсова електрическа активност.
- 12.Поведение при камерна фибрилация и безпулсова камерна тахикардия.
- 13.Дефибрилация – характеристика на метода, видове.
- 14.Продължително поддържане на жизнените функции. Апаратура и пособия за провеждане. Медикаментозна поддръжка.
- 15.Постресусцитационен синдром – характеристика, диагностика и лечение.

ЛИТЕРАТУРА ЗА ПОДГОТОВКА

Задължителна

1. Проф. Ив. Смилов, проф. О. Хинков – “Анестезиология и интензивно лечение”- София 1998 г.
2. Проф. Ив. Смилов – “Наръчник по анестезиология и интензивно лечение (Практическо ръководство) – София 2000
3. Проф. Ив. Смилов – “Наръчник по интензивно лечение” – София 2004
4. Ръководство за практически упражнения по анестезиология и реанимация – проф. Й. Йорданов, София 1993 г.
5. Диагностично-терапевтичен наръчник при спешни състояния-д-р Апостолов, Пловдив 1994 г.
6. Проф. Х. Бозов – „Спешна медицина“ - Бургас 2023 г.
7. Съставителство и редакция : д-р Станчо Станчев – „Кратко ръководство по анестезиология и интензивно лечение“ – 2018 г.
8. Проф. С. Георгиев – „Теоретико-практическо ръководство по анестезиология и интензивно лечение“ – София 2015 г.

Съставил:

(проф. д-р Христо Бозов, дм)

Учебната програма е обсъдена и приета на заседание на катедра „Анестезиология, АГ, хирургия, ортопедия, травматология, урология, неврохирургия, спешна и интензивна медицина”, протокол № 2 от 12.02.2024г.

Р-л- катедра

(доц. д-р Николай Миринчев, дм)

Учебната програма е приета и обсъдена на Факултетен съвет на Медицински факултет, протокол № 5 от 15.02.2024г.

Научен секретар на ФС:

(Гл. ас. д-р Руска Ненкова)

Актуализации на учебната програма

Катедрен съвет, протокол №..... от

Медицински факултет, протокол №..... от

УНИВЕРСИТЕТ “ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ” – БУРГАС
ФАКУЛТЕТ ПО МЕДИЦИНА
**КАТЕДРА “ВЪТРЕШНИ БОЛЕСТИ, СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА,
ФИЗИОТЕРАПИЯ И РЕХАБИЛИТАЦИЯ, МЕДИЦИНА НА
БЕДСТВЕНИТЕ СИТУАЦИИ”**

УТВЪРЖДАВАМ Медицински факултет

ДЕКАН:

/доц. д-р Румяна Янкова/

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Учебна дисциплина:	ФИЗИОТЕРАПИЯ И РЕХАБИЛИТАЦИЯ
Специалност:	МЕДИЦИНА
Професионално направление:	7.1 МЕДИЦИНА
Образователно- квалификационна степен:	МАГИСТЪР
Форма на обучение:	РЕДОВНА
Професионална квалификация:	ЛЕКАР

Бургас, 2024 г.

ИЗВАДКИ ОТ УЧЕБНИЯ ПЛАН

1. ОБЩИ ПАРАМЕТРИ НА ДИСЦИПЛИНАТА					
Обща учебна заетост (часове):		60		Кредити:	
				2	
Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост		Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост	
45	15		1.5	0.5	
Вид на дисциплината:	Брой часове в седмица: /лекции + упражнения/		<i>Курс:</i>	<i>Семестър:</i>	
ЗАДЪЛЖИТЕЛНА	1+2		<i>V</i>	<i>IX</i>	
2. УЧЕБНИ ФОРМИ					
Аудиторна заетост:	Часове	Кредити	Извънаудиторна заетост:	Часове	Кредити
Лекции	15	0.5	Консултации (работа с преподавател)	3	0.1
Семинарни занятия			Самостоятелна работа - Подготовка за контролни - Подготвяне за упражнения - Подготовка за изпит	3	0.1
Практически занятия	30	1		3	0.1
				6	0.2
3. ОЦЕНЯВАНЕ И КОНТРОЛ					
Форми за оценяване и контрол				Относителен дял в общата оценка	
Сесийно оценяване: Изпит				0.4	
Семестриално (текущо) оценяване:				0.6	
Форми на семестриален контрол:					
- Присъствие на учебни занятия				0.3	
- Текущо препитване преди всяко упражнение				0.3	
- Активно участие в занятията				0.4	

АНОТАЦИЯ

на дисциплината „Физиотерапия и рехабилитация“

Предназначение на учебната дисциплина

Учебната дисциплина „Физиотерапия и рехабилитация“ е предназначена за студентите от специалност „Медицина“, редовна форма на обучение.

Медицинската специалност Физикална и рехабилитационна медицина (ФРМ) изучава и прилага естествените и преформираниите физикални фактори за диагностика, лечение и рехабилитация на множество заболявания. Естествените фактори: слънце, въздух, вода и активното движение, очертават основните направления на специалността: балнеология, климатология и кинезитерапия. Преформираниите физикални средства обособяват самостоятелни раздели като електролечение, и светлолечение, ултразвукова терапия, лазертерапия, магнитотерапия и озонотерапия. Физиопрофилактиката и рехабилитацията заемат съществено място в същността на ФРМ и принципите на тяхното практическо приложение. ФРМ е в тясна колаборация с повечето медицински специалности относно диагностиката, лечението и профилактиката на заболявания от вътрешната медицина, неврологията, ортопедията, педиатрията, хирургията и др. По тези причини, доброто владение на възможностите на ФРМ е съществено част при обучението на бъдещите медицински специалисти.

Цели

С оглед ефективно проведено обучение е необходимо студентите предварително да са придобили солидни познания върху анатомията и физиологията на човешкия организъм, да са добре запознати с патоанатомията и патофизиологията, както и са усвоили добре основните нозологични единици. Успешно положени семестриални изпити по дисциплините, изучавани до VIII семестър вкл.

Обучението по дисциплина ФРМ цели да запознаят студентите със същността на естествените физикални фактори (слънчеви лъчи, минерална и обикновена вода, лечебна кал, климатични комплекси, движение) и преформираниите физикални фактори (електрически ток, високочестотни и нискочестотни електромагнитни полета, ултразвукова енергия, светлинни лъчи, лазери, термични въздействия).

Допълнително се цели усвояването на специфичните физикални фактори и оценъчни инструменти използвани при определяне функционална оценка на състоянието, определяне на рехабилитационния потенциал, както и при изработването на комплексна рехабилитационна програма при различни заболявания. Подробно запознаване с възможностите на физикалните фактори за стимулиране на общата реактивност и закаляване на организма в преморбидния период при провеждане на профилактични и рекреационни рехабилитационни интервенции. Подпомагане на медико-биологичното възстановяване и профилактика от усложненията в острата фаза на различните заболявания, осигуряване на максимално функционално възстановяване, постигане на вторична профилактика, като крайната цел е максималната ресоциализация на индивида и подобряване на качеството на живот.

Методи на преподаване: традиционни и иновативни методи на преподаване, обяснение, беседа, дискусия, експеримент, компютърно моделиране, презентирание с мултимедия, проекти, казуси, инциденти, работа в екип и др.

Форми на самостоятелна работа

- ✓ Самоподготовка за учебни занятия;
- ✓ Самостоятелна работа по зададени теми;

- ✓ Подготовка на литературни справки и електронни презентации;
- ✓ Подготовка за тестове, колоквиуми и изпити.

Методи на оценяване

При оценка на знанията на студентите се прилага комбинация от съвременни и класически методи.

Текущ контрол:

- ✓ Устно препитване преди провеждане на практическото занятие
- ✓ Тестове
- ✓ Семинарни занятия - дискусии
- ✓ Оценка и заверка на протоколите в края на упражнението
- ✓ Колоквиум с тестова част и устно препитване

Семестриален изпит:

- ✓ Практически изпит
- ✓ Тест

Теоретичен изпит с писмена част, съхранявана в архива на катедрата и устна част пред комисия от хабилитирани преподаватели.

Очаквани резултати

Да са формирали клинично мислене относно мястото и възможностите на физикалната медицина в системата на здравеопазване при съвременните условия.

След завършване на обучението по ФРМ, студентите трябва да притежават комплексни познания в областта на физикалното лечение и рехабилитация, както и да са изградили клинично мислене относно мястото и възможностите на ФРМ в системата на здравеопазване при съвременните условия.

Студентите е необходимо да притежават солидни теоретични познания и практически умения в следните направления:

- ✓ Спазване на правилата за безопасност с ФРМ апаратура
 - зануляване
 - заземяване
 - изолиране
 - екраниране
 - правилно включване и изключване на ФРМ апаратура
- ✓ Проверка на годността на ФРМ апаратура
 - проверка на поляритета на електродите при монополярни токове
 - проверка на галваничната връзка при ниско- и средно-честотни токове чрез предварително подаване на интензитет при заключена техническа верига
 - проверка на високочестотно поле чрез глим-лампа
 - проверка на магнитно поле чрез лек метален предмет
 - проверка на ултразвукова енергия чрез кавитация на вода
- ✓ Спазване на правила за правилно позициониране на пациента при извършване на ФРМ процедура.
- ✓ Правилно поставяне на различни видове електроди
 - при ниско- и средно-честотни токове - електроди с хидрофилни възглавнички
 - при високочестотни токове - кондензаторти, индукционни и капацитивно-индуктивни
- ✓ Изпълнение на различни видове методики

- според разположението на електродите - напречна, надлъжна и диагонална
 - според подвижността на електродите - стабилна, лабилна и ритмична
 - според режима - прекъснат и непрекъснат
 - ✓ Правилно дозиране при различни апарати
 - субективно (по усещанията на пациента)
 - при ниско- и средно-честотни токове - без допускане на парене и болка
 - при УВЧ, ДМВ, СМВ - атермична, олиготермична и термична дозировки
 - при солукс, инфраруж - олиготермична и термична дозировки
 - обективно (по показанията на уреда)
 - при токове на Д'Арсонвал - във W
 - при ултразвук - във W/cm^2 ,
 - емпирично (по късните реакции) - при ултравиолетови лъчи чрез биодозиметрия
 - ✓ Примерно извършване на електростимулации.
 - ✓ Примерно извършване на инхалационна терапия.
 - ✓ Проиграване на различни клинични казуси.
 - ✓ Снемане на анамнеза на болен, насочен за физиотерапия.
 - ✓ Снемане на физикален статус на болен, насочен за физиотерапия.
- Съставяне и обсъждане на примерна физикална и кинезитерапевтична програма на болен, насочен за физиотерапия.

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

ЛЕКЦИИ

Тема	часове
1. Въведение, предмет и раздели на Физикалната и Рехабилитационна Медицина (ФРМ). Основни принципи на въздействие на физикалните фактори върху реактивността на организма. Синергизъм, антагонизъм, общи индикации и контраиндикации за прилагане на физикалните фактори в рутинната физикална практика. Рехабилитация – същност, раздели, принципи, контингенти за рехабилитация; Определяне на рехабилитационен потенциал, изграждане на рехабилитационна програма, принципи. Рехабилитационен екип. Роля, място и компетенции на специалистите по ФРМ в съвременното здравеопазване. Медицина базирана на доказателства (evidence based medicine). Рехабилитация базирана на доказателства (evidence based rehabilitation). Ерготерапия – философия, принципи, обосновка. Международна класификация на функционирането, уврежданията и здравето (МКФ, 2001).	2 часа
2. Преформирани физикални фактори – Електротерапия. Основи на електротерапията. Електрически ток – видове (прав, променлив; ниско, средно и високо-честотни). Допустими усещания на пациента (кожна сетивност) под електродите при електролечение. Показания и противопоказания за електролечение. Видове електролечебни методики (локални, сегментарни, рефлекторни, общи; надлъжни, напречни). Апаратура - стандарт GMP, стационарни и портативни апарати. Електроди. Ниско-честотни токове. Галванизация. Галваничен ток, определение. Механизми на действие на галваничния ток върху човешкия организъм. Реакция на мускулите на галваничен ток. Електорфореза (Йонофореза) - опит на LeDuc, предимства и недостатъци на метода; субстанции за ЕФ. Комбинирано приложение на ЕФ с други лечебни методи. Криоелектрофореза. Ниско-честотни токове с регулируеми параметри. Видове. Принципи на действие. Физиологични ефекти. Показания и противопоказания. Физикална аналгезия. Транскутанна Електронервна стимулация (ТЕНС). Електродиагностика. Диадинамични токове. Физиологични ефекти. Показания и противопоказания.	2 часа
3. Средно-честотни токове. Средно-честотни токове – Интерферентни токове. Феномен интерференция. Механизъм на действие. Физиологични ефекти. Показания и противопоказания. Синусоидално модулирани токове (на Ясногородский) - физиологични ефекти, показания и противопоказания. Високочестотни токове. (Токове на Д'Арсонвал, Диатермия). Физиологични ефекти. Апаратура. Показания и противопоказания. Ултра високо-честотни токове. (УВЧ-ел. поле и УВЧ-магнитно поле). Физиологични ефекти. Апаратура. Изисквания за помещение (кабина). Показания и противопоказания. Свръх-високочестотни токове (СВЧ – дециметрови и сантиметрови вълни). Физиологични ефекти. Апаратура. Показания и противопоказания. Озонотерапия. Физиологични ефекти. Показания и противопоказания. Магнитотерапия. Магнитно поле – видове, получаване. Физиологични ефекти. Показания и противопоказания. Ултразвукова терапия. Генериране на ултразвук, обратен пиезоелектричен ефект. Биофизично	3 часа

действие. Физиологични ефекти. Апаратура, апликационна техника, методики. Показания и противопоказания. Ултрафонофореза-предимства на метода. Често използвани лекарствени средства при ултрафонофореза. Показания и противопоказания. Ударнолънова-терапия. Инхалационна терапия. Аерозолие. Аеройони. Показания и противопоказания.

4.Фототерапия – Физически основи и биологично действие на светлината. 2 часа
Изкуствени топлинни източници на лъчиста енергия. Инфрачервени и видими лъчи. Физиологични ефекти. Топлинен еритем (erythema calore). Апаратура. Показания и противопоказания. Ултравioletови лъчи. Физиологични ефекти. Биологична, регионална и възрастова чувствителност към УВЛ. Биодозиметрия. Фотоелектричен еритем (erythema photoelectrica) – характеристика, различие с топлинния еритем. Изкуствени луминесцентни източници на лъчиста енергия - аргоно-живачна кварцова лампа; лампа на Кромайер, фотариална и бактерицидна лампа. Дозировки при УВО. Методики за облъчване с УВЛ. Видове УВ-профилактика, контингенти. Показания и противопоказания за профилактика и лечение. Лазер. Физиологични ефекти. Видове лазери. Показания и противопоказания Лазертерапия, лазерпунктура, лазеракупунктура. Показания и противопоказания.

5.Естествени физикални фактори. Терморегулация – физична и химична. Термичен баланс. Термотерапия – видове топлоносители, физиологично действие. 2 часа
Показания и противопоказания за термотерапия. Хидротерапия– определение, видове процедури. Показания и противопоказания за хидротерапия. Видове вани. Видове душеве. Подводна екстензия. Таласотерапия. Пелойдотерапия. Балнеология– видове и класификация на минералните води. Характеристика, физиологично въздействие, методики на приложение. Показания и противопоказания за провеждане на балнеолечение. Курортология – характеристика, видове курорти в България – профилиране, курортен подбор. Показания и противопоказания за провеждане на курортолечение.

6.Кинезитерапия – същност, видове, влияние на физическото натоварване 2 часа
върху различни органи и системи. Тренировка. Физиологични основи на кинезитерапията. Формирането на двигателния акт при човека. Основни постановки в кинезитерапията. Кинезитерапия – същност. Активни и пасивни кинезитерапевтични видове. Механизми на действие. Влияние на физическото натоварване и тренировката за осъществяването на физиопрофилактиката, терапията и рехабилитацията. Съвременни методи за оценка на функционалното състояние, статичния и локомоторен дисбаланс.

7.ФТР при някои социално-значими ендокринно-обменни заболявания: 2 часа
захарен диабет, обезитас, метаболитен синдром, остеопороза. ФТР при ИБС, артериална хипертония, инфаркт на миокарда и ХСН. Кардиорехабилитационни програми и функционални тестове. Качество на живот. ФТР при някои социално-значими заболявания на ЦНС и ПНС. ФТР при дискова болест, при вертеброгенни радикулити. ФТР при белодробни заболявания. Бронхити, пневмонии и бронхиална астма. ФТР след ендопротезиране на ТБС и КС. ФТР при онкологични заболявания.

Общо: 15 часа

УПРАЖНЕНИЯ

Тема	часове
1. Устройство на отделението по ФРМ. Видове апарати – принципно устройство, правила за работа и техника на безопасност, работа в сектора по водо-, кало-, парафино- и криолечение. По-важни методики. Запознаване със структурата на съвременното отделение по Физикална медицина. Необходима апаратура – видове апарати, принципно устройство. Механизъм на действие на топлинните фактори. Правила за работа в секторите по водо-, топло-, кало- и крио-лечение. Запознаване с техниката на безопасност. Видове водо- и термопроцедури, принципи на дозировка. Показания и противопоказания.	2 часа
2. Електролечение – видове токове, използвани във ФРМ, лечение и диагностика с галваничен ток и нискочестотни импулсни токове (НЧТ). Електролечение – същност, физични основи, видове ел. токове. Галваничен ток: а) апарати за галваничен ток; б) физиологично действие и терапевтични възможности на галванизацията; в) апликационна техника, методики, дозировка; електрофореза – същност, терапевтични възможности, апликационна техника, методици; д) показания и противопоказания за галванизация и електрофореза. Токове с ниско напрежение и ниска честота с регулируеми параметри: а) апарати; б) физиологични основи на работата с НЧТ; в) апликационна техника, избор на по-важните токови параметри в зависимост от физиологичните показатели на нервно-мускулния апарат; г) електростимулации, избор на по-важните параметри; д) показания и противопоказания. НЧТ с фиксирани параметри – диадинамични токове: а) физична характеристика; б) физиологични и терапевтично действие; в) апликационна техника, методики; г) показания, противопоказания. Екситомоторна електродиагностика: а) методика на класическата електродиагностика; б) методика на хронаксиметрията.	2 часа
3. Електролечение, средночестотни токове (СЧТ). Ултразвук. Аерозоло- и аеройонотерапия. Средночестотни токове – интерферентните и синусоидално-модулираните токове: а) Физична характеристика. Апарати; б) Физиологично и терапевтично действие; в) Апликационна техника, методики; г) Показания и противопоказания. Ултразвук: а) Физична характеристика. Апарати; б) Физиологично и терапевтично действие; в) Апликационна техника, методики; г) Показания и противопоказания. Аерозоло- и аеройонолечение: а) Същност, апарати, физико-химични основи; б) Физиологично и терапевтично действие; в) Показания и противопоказания.	2 часа
4. Електролечение. Високочестотни токове (ВЧТ) и магнитно поле. Токове с висока честота: а) Физична характеристика на ВЧТ. Принципно устройство на генераторите за ВЧТ. Видове ВЧТ използвани във ФРМ; б) Физиологично и терапевтично действие на токовете на d'Arsonval, токовете с ултрависока честота (УВЧ) и токовете със свръхвисока честота СВЧ) от сантиметровия и дециметровия диапазон; в) Апликационна техника, методики; г) Особености в приложението на отделните ВЧТ, общи противопоказания. Магнитно поле: а) Физична характеристика, видове магнитни полета; б) Физиологично и терапевтично действие; в) Методики и дозировка; г) Показания и	2 часа

противопоказания.

5. Светлолечение. Видове източници на светлинна енергия, дозировка, **2 часа**
методики на профилактика и лечение. Лазерите във ФРМ и рефлексотерапията. Физични основи на светлолечението. Видове калорични и луминисцентни източници за светлинна енергия. Биологично въздействие на светлинната енергия от видимия, инфрачервения и улт-равиолетовия спектър върху различните органи и системи. Албедро на кожата, филтри. Индивидуална и регионална чувствителност на кожата. Дозирание на светлинната енергия. Видове облъчвания с УВЛ. Методики. Показания и противопоказания. Лазерите във ФРМ практика: а) Принципно устройство на оптичните квантови генератори. Видове лазерни генератори; б) Физиологично и терапевтично действие на лазерните лъчения. Методики. Дозировка; в) Показания и противопоказания.

6. Кинезитерапия – същност, видове. практическо онагледяване на активните **2 часа**
видове. Методики при някои заболявания. Класификация на активните кинезитерапевтични видове. Форми на активните видове: а) гимнастически упражнения; б) упражнения с приложен характер; в) игри. Поради доминиране на гимнастическите упражнения в кинезитерапевтичните програми, същите ще бъдат онагледени в аспект на: а) вида на мускулната контракция; б) анатомичния признак; в) предписаното изходно положение; г) конкретното предназначение. Дозировка на конкретна кинезитерапевтична процедура. Ползване на помощни средства – патерици, бастуни, тютори и др.

7. Кинезитерапия. практическо онагледяване на пасивните видове, **2 часа**
запознаване с по-широко застъпените функционални изследвания на опорно-двигателния апарат. Класификация на пасивните видове кинезитерапия: а) Лечебен масаж – онагледяване на основните похвати, демонстрация на масажна процедура при конкретно заболяване; б) Преглед на основните видове рефлекторен масаж – информативно запознаване с акупресурата върху някои биологично активни точки при главоболие и мигрена; в) Демонстрация на шийна екстензия; г) Демонстрация на мануално-мобилизационни похвати при блокаж на периферна става. (Тест)

8. Рехабилитационен потенциал. Функционални методи на определяне на **2 часа**
рехабилитационния потенциал. Съставяне на рехабилитационна програма. Оценка на рехабилитационния потенциал. Практическо запознаване със следните методи за функционално изследване: Соматоскопия и антропометрия; Измерване обема на движение в периферните стави (ъглометрия на раменна става и запознаване с кодовата регистрация на обема на движение); Тестове за измерване подвижността на гръбначния стълб (От, Шобер, Хирц и др.); Мануално-мускулно тестване (ММТ) – анализ на по-важните елементи на метода. Усвояване тестването на флексори и екстензори на лакътна става; Велоергометрия – метод за изследване на физическия капацитет и трениране на кардиореспираторната система. Съвременни методи за оценка на отклоненията в статиката и локомоцията. Организиране на рехабилитационен екип, който да изработи рехабилитационната програма. Обсъждане на конкретни процедури с физикални фактори и тяхното

включване в рехабилитационната програма.

9. Физиопрофилактика, ФРМ на по-често срещаните сърдечно-съдови, неспецифични белодробни заболявания, ендокринни, гастроинтестинални, бъбречни, гинеко-логични и онкохематологични заболявания. Цел и задачи на физикалното лечение и рехабилитацията при болни с инфаркт на миокарда според стадия на болестния процес: а) Остра фаза – програма за постепенно физическо натоварване чрез контрол на основните хемодинамични показатели; б) Фаза на ковалесценция (ранна и късна) – велоергометрично определяне на физическия работен капацитет, тензофреквентен индекс, определяне на тренировъчния пулс; в) Поддържащ стадий – индивидуални тренировъчни програми, принципи при определянето им, функционални класове. Място на физикалните фактори за физиопрофилактиката и комплексното лечение на артериалната хипертония. Ролята на естествените и преформирани физикални фактори в комплексното лечение на болни с неспецифични белодробни заболявания. Възможности на физикалните фактори при лечението на затлъстяването, диабета, подаграта и усложненията. Мястото на балнеолечението при гастро-интестиналните заболявания. Запознаване с някои физикални методики при по-често срещаните заболявания. Физикално лечение на възпалителните заболявания в гинекологията и борбата със стерилитета. Особености на физикалното лечение при някои онкохематологични заболявания: хемофилни артрози, миеломна болест, медикаментозна полиневропатия и пр.

2 часа

10. Физиопрофилактика, ФРМ на някои заболявания в детската възраст: дихателни – остри респираторни инфекции, бронхит, бронхопнеумония, бронхиална астма; ревмокардиологични – ревматизъм, кардиопатии, ювенилен полиартрит; обменни – рахит, диабет. На фона на анатомо-физиологичните особености на детския организъм се разглеждат: Накратко същността на заболяването. По-съществените патогенетични промени. Задачите на поведение в лечебен и рехабилитационен план. Физиопрофилактика – разглеждане на задачите на първичната и вторична физиопрофилактика.

2 часа

11. ФТР на детски неврологични заболявания: детска церебрална парализа и акушерска парализа. Особености във формирането на двигателния акт, основан на тоничните, постуралните и условни рефлексии и кинезитерапевтични възможности в тази насока. Физиопрофилактика. Възможности на физикалните фактори за предпазване от контрактури и хипотрофии. Демонстриране на кинезитерапевтична програма – методики на Войта и Бобат.

2 часа

12. ФТР на съдово-мозъчната болест, дискогенните радикулити и периферните нервни увреди. Цел и задачи на физикалното лечение при болни с мозъчен инсулт: а) в острия стадий – профилактика на дихателните застошни явления, контрактури и декубитуси; б) във възстановителния – оценка на рехабилитационния потенциал, тестване на спастичността по Brunnstrom, Локомоторен тест; в) в резидуалния стадий – профилактика на рецидивите и усложненията. Съставяне на рехабилитационна програма. Демонстрация на комплексна рехабилитационна програма при

2 часа

пациент с мозъчен инсулт. Физикално лечение и рехабилитация при перифернонервни увреждания: а) Критерии и принципи при изготвяне на рехабилитационната програма; б) Особенности при физикалното лечение на Neuritis n. facialis и профилактика на усложненията. Съставяне на рехабилитационна програма при дискогенни радикулити.

13. ФТР на хирургичните заболявания, профилактика и лечение на постоперативните усложнения, физикална терапия и рехабилитация на посттравматичните и обемзаемащи процеси на централната нервна система, термични травми, унг и очни заболявания. Принципно поведение при болни с черепно-мозъчни травми и обем заемащи процеси в ранния следоперативен период. Роля на физикалните фактори за функционалното възстановяване и реадaptация на болните. Поведение при болни с увреди на гръбначния мозък: а) в острия период – задачи на физикалната терапия в рамките на комплексния подход; б) задачи на физикалната терапия и рехабилитация през време на ранния възстановителен период; в) поведение през късния възстановителен стадий – дългосрочна програма, обхващаща проблемите на ме-дицинската, професионалната и социалната рехабилитация. Мястото на физикалните фактори при лечението на урологичните заболявания. Запознаване с балнеологичните курорти, където се провежда питейно балнеолечение. Физикална терапия при усложненията след термични травми. Възможности на физикалните фактори при лечението на УНГ и очните заболявания. **2 часа**

14. ФТР на заболяванията на опорно-двигателния апарат от травматично естество и пренапрежение. Възможности на физикалните фактори за повлияване на последиците от травмите на опорно-двигателния апарат: а) при травми на меките тъкани, включително на лигамен-тарния апарат; б) при луксации и фрактури: през време на имобилизацията (особености при остеосинтези); през периода на функционалното възстановяване; в) физикална терапия на алгодистрофичния синдром и контрактури. Физикална терапия при болести от пренапрежение: епикондилити, миотендинози, вибрационна болест, вегетативни полиневропатии и периаартрити. **2 часа**

15. Възпалителни и дегенеративни заболявания на опорно-двигателния апарат. Възпалителни заболявания: Възможности на физикалните фактори за повлияване на различните форми на ревматоиден артрит при възрастни. Физикалното лечение на M. Bechterew. Ставно-дегенеративни заболявания: Остеоартроза на гръбначния стълб и методи на лечение с физикални фактори. Физикално лечение и рехабилитация при гонартроза и коксартроза. Рехабилитация на болните с алопластика на тазобедрени и коленни стави. (Тест. Колоквиум) **2 часа**

Общо: 30 часа

ВЪПРОСНИК ЗА ИЗПИТ

ОБЩА ЧАСТ

1.Рехабилитация. Същност, раздели, принципи, контингенти за рехабилитация. Изграждане на рехабилитационна програма, принципи, рехабилитационен екип. Рехабилитационен потенциал.

2. Галванизация. Галваничен ток – определение, физиологично действие, приложение и методики. Електрофореза.
3. Нискочестотни импулсни токове. Същност, физични параметри, физиологично действие, лечебно приложение.
4. Електростимулации с импулсни токове при нервно-мускулни увреди и хипотрофични мускули.
5. Ексцитомоторна електродиагностика - информативна стойност на класическата електродиагностика и хронаксиметрията.
6. Диадинамични токове. Същност, физиологично действие, лечебно приложение на диадинамичните токове.
7. Средночестотни токове. Същност, физични параметри, физиологично действие и лечебно приложение на интерферентни и синусоидално-модулирани токове.
8. Токове с висока честота и високо напрежение. Същност, видове, принципи на генериране. същност, физични параметри, физиологично действие и лечебно приложение на токовете на Д'арсонвал.
9. Ултрависокочестотни токове. Същност, физиологично действие, лечебно приложение.
10. Микровълнови токове. Физиологично действие и лечебно приложение на дециметрови и сантиметрови микровълни.
11. Нискочестотно променливо магнитно поле. Същност, физиологично действие, лечебно приложение на нискочестотно променливо магнитно поле.
12. Озонотерапия. Същност, физиологично действие и лечебно приложение на озона.
13. Ултразвукова терапия. Биофизично действие. Физиологични ефекти. Показания и противопоказания. Фонофореза. Ударно-вълнова терапия.
14. Светлолечение. Биологично действие на погълнатата светлинна енергия. Кожни реакции под действието на светлината.
15. Светлолечение. Биодозиметрия, методи на облъчване. Показания и противопоказания за профилактика и лечение.
16. Лазертерапия. Същност, физиологично действие, видове и лечебно приложение на лазерите във физикалната медицина.
17. Термотерапия – видове топлоносители, физиологично действие, индикации и контраиндикации. Парафин.
18. Термотерапия – сауна - физиологично действие, индикации и контраиндикации. Криотерапия.
19. Калолечение. Видове кал, механизъм на въздействие на калните процедури.
20. Хидротерапия. Определение, видове водолечебни процедури, индикации и контраиндикации. Видове вани и водни процедури.
21. Класификация на минералните води. Физиологично въздействие на минералните води. Начини на приложение. Банска реакция.
22. Курортолечение. Видове климатични и балнеологични курортни ресурси. Планинско климатолечение и климатопрофилактика.
23. Инхалационна терапия, аеройнотерапия. Същност, физиологично действие, и лечебно профилактично приложение на инхалационна терапия.
24. Таласотерапия. Същност, физиологично действие и лечебно-профилактично приложение на морелечението.
25. Кинезитерапия. Същност, видове, влияние на физическото натоварване върху различни органи и системи.
26. Активна кинезитерапия. Същност, видове, тренировка. Лечебно приложение. Показания и противопоказания.

27. Пасивна кинезитерапия. Същност, видове. Лечебно приложение. Показания и противопоказания.

СПЕЦИАЛНА ЧАСТ

1. ФТР при някои социално-значими ендокринно-обменни заболявания. Метаболитен синдром, захарен диабет, обезитас, остеопороза. Принципи, препоръки за промяна на двигателния режим. Качество на живот.
2. ФТР при някои социално-значими сърдечно-съдови заболявания. ИБС, артериална хипертония, инфаркт на миокарда и ХСН. Кардиорехабилитационни програми и функционални тестове. Качество на живот.
3. ФТР при някои социално-значими заболявания на ЦНС. Ишемичен и хеморагичен инсулт. Неврорехабилитационни програми, принципи и функционални тестове. Качество на живот.
4. ФТР при травматични увреждания на централната нервна система. Неврорехабилитационни програми след неврохирургични интервенции.
5. ФТР при периферно-нервни увреди и полиневропатии.
6. ФТР при дискова болест, при вертеброгенни радикулити.
7. ФТР при заболявания в детска възраст. Детска церебрална парализа.
8. ФТР при деца с родова травма на раменното сплетение.
9. ФТР при деца с ревмокардиологични заболявания и ювенилния полиартрит.
10. ФТР при белодробни заболявания. Бронхити, пневмонии и бронхиална астма.
11. ФТР при гастроентерологични заболявания. Гастродуоденити, жлъчно-каменна болест.
12. ФТР при бъбречно-урологични заболявания. Нефрити, пиелонефрити, гломеруло-нефрити.
13. ФТР при травматични увреждания на опорно-двигателния апарат и техните усложнения. Дисторзии, луксации, фрактури и алгодистрофичен синдром.
14. ФТР при заболявания на гръбначния стълб. Сколиози, спондилози, анкилозиращ спондилит.
15. ФТР при ставно-дегенеративни заболявания на периферните стави. Гонартроза, коксартроза.
16. ФТР след ендопротезиране на ТБС и КС.
17. ФТР при заболявания на ставно-лигаментарния апарат. Периартрити, бурсити, епикондилити, тендовагинити.
18. ФТР при някои професионални заболявания. Вибрационна болест, полиневропатии.
19. ФТР при кожни заболявания. Пиодермии, акне, псориазис.
20. ФТР при някои УНГ заболявания. Ринити, синусити.
21. ФТР при АГ заболявания. Постнатални увреди, остри мастити, възпалителни гинекологични заболявания, стерилитет.
22. ФТР след хирургични интервенции, възпалителни хирургични заболявания (абсцес, флегмон, панарициум). ФТР при лечението на термичните травми.
23. ФТР при онкологични заболявания.

ЛИТЕРАТУРА ЗА ПОДГОТОВКА

Задължителна

1. Основи на физикалната терапия и рехабилитация – проф. Ивет Колева, дмн, 2011 г.

2. Essentials of Physical and Rehabilitation Medicine for undergraduate medical students. Jannis Papathanasiou, Kiril Panayotov — Second edition. ISBN 978-954-337-463-2 (hardback). Ruse, BG: Avangard Print; 2023.
3. Физикална терапия – обща и специална част, под редакцията на доц. М. Рязкова и доц. И. Кирова, “Арсо”, София, 2002 г.
4. Физикалните фактори в практичната медицина (Ръководство за студенти от Висшите медицински институти), под редакцията на доц. М. Маринкев, Пловдив, 1999 г.
5. Физикална терапия, под редакцията на проф. Й. Гачева, София, 1993 г.
6. Ръководство по Физикална терапия, под редакцията на доц. М. Рязкова и И. Кирова, София, 1998

Съставил:

(проф. д-р Й. Папатамасиу, дм)

(д-р Наталия Кръстева)

Учебната програма е обсъдена и приета на заседание на катедра „Вътрешни болести, социална медицина, физиотерапия и рехабилитация, медицина на бедствените ситуации“, протокол № 3.. от 12.02.2024г.

Р-л- катедра ,

(проф. д-р Владимир Гончев, дм)

Учебната програма е приета и обсъдена на Факултетен съвет на Медицински факултет, протокол № 3.. от 15.02.2024г.

Научен секретар на ФС: ..

(Гл. ас. д-р Руска Нейкова)

Актуализации на учебната програма

Катедрен съвет, протокол №..... от

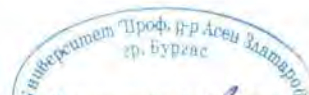
Медицински факултет, протокол №..... от

УНИВЕРСИТЕТ “ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ” – БУРГАС
ФАКУЛТЕТ ПО МЕДИЦИНА
КАТЕДРА “УНГ, ОЧНИ, ДЕРМАТОЛОГИЧНИ И ВЕНЕРИЧЕСКИ
БОЛЕСТИ”

УТВЪРЖДАВАМ!

ДЕКАН:

проф. д-р Р. Янкова

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Учебна дисциплина:	ДЕРМАТОЛОГИЯ И ВЕНЕРОЛОГИЯ
Специалност:	МЕДИЦИНА
Професионално направление:	7.1. МЕДИЦИНА
Образователно-квалификационна степен:	МАГИСТЪР
Форма на обучение:	РЕДОВНА

Бургас, 2025 г.

ИЗВАДКИ ОТ УЧЕБНИЯ ПЛАН

1. ОБЩИ ПАРАМЕТРИ НА ДИСЦИПЛИНАТА					
Обща учебна заетост (часове):		120		Кредити: 4	
Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост		Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост	
90	30		3	1	
Вид на дисциплината:	Брой часове в седмица: /лекции + упражнения/		Курс:	Семестър:	
ЗАДЪЛЖИТЕЛН А	1+2/1+2		IV,V	VIII, IX	
2. УЧЕБНИ ФОРМИ					
Аудиторна заетост:	Часове	Кредити	Извънаудиторна заетост:	Часове	Кредити
Лекции	30	1	Консултации (работа с преподавател)	15	0,5
Семинарни занятия	-	-	Самостоятелна работа	15	0,5
Практически занятия	60	2	Реферат	-	-
3. ОЦЕНЯВАНЕ И КОНТРОЛ					
Форми за оценяване и контрол				Относителен дял в общата оценка	
Сесийно оценяване: Изпит				0.4	
Семестриално (текущо) оценяване:				0.6	
Форми на семестриален контрол:					
- Присъствие на учебни занятия				0.3	
- Колоквиум				0.7	
- Реферат				0.0	

АНОТАЦИЯ

на дисциплината „ДЕРМАТОЛОГИЯ И ВЕНЕРОЛОГИЯ“

Предназначение на учебната дисциплина

Учебната дисциплина „ДЕРМАТОЛОГИЯ И ВЕНЕРОЛОГИЯ“ дава знания и умения за първична диагностика, терапия и профилактика на най-разпространените дерматологични заболявания.

Дерматологията е наука, която изучава болестите на кожата и нейните придатъци, както и методите за тяхната диагноза, лечение и профилактика.

Венерологията е наука, която изучава болестите, предавани се при полов контакт, и методите за тяхната диагноза, лечение и профилактика.

Основната цел на преподаването е усвояване от студентите по медицина на теоретични знания и практически умения за структурата и функцията на нормалната кожа, кожните придатъци и видимите лигавици, патологичните процеси в различните слоеве на кожата, тяхната диагностика, диференциална диагноза и лечение, както и задълбочени познания върху епидемиологията, клиничната картина, диагностиката и лечението на болестите, предавани по полов път. Преподават се симиотиката на дермато-венерологичните болести, кожните прояви при заболявания на други органи и системи, методите на изследване и опорните точки при поставяне на диагнозата, формира се клинично мислене обосновано на медицинска логика на базата на клинична находка и доказателства от клинично-лабораторните, образните и хистологичните диагностични методи, правилата и етапите при съставянето на диагностично – лечебен план, проследяване, профилактика и прогноза при отделните нозологични единици.

Основни задачи на учебната дисциплина „ДЕРМАТОЛОГИЯ И ВЕНЕРОЛОГИЯ“ са придобиване на знания и умения за прилагане на всички съвременни форми, методи и средства за първична дерматологична диагностика, терапия и профилактика:

- ✓ Снемане на анамнеза при кожно болен.
- ✓ Изследване на обривни елементи:
 - оглед
 - изследване с лупа
 - витропресия
 - палпация
 - системно и равномерно изстъргване повърхността на обривните елементи при сквамозни дерматози.
- ✓ Обективно изследване на кожно болни и описване на дерматологичен статус /описание на обривните елементи/.
- ✓ Изпитване на дермографизъм
- ✓ Изследване симптома на Николски.
- ✓ Установяване на капилярна чупливост.
- ✓ Кожни тестове за свърхчувствителност:
 - епикутанни
 - скарификационни
 - интрадермални
 - prick test
- ✓ Наблюдение на микроскопски препарат и култура за доказване на микологично заболяване.

- ✓ Търсене на акари и наблюдение под микроскоп.
- ✓ Обективно изследване на болен с полово-предавана болест.
- ✓ Приготвяне и наблюдение на микроскопски препарат за гонококи.
- ✓ Наблюдение на бледи спирохети в тъмно зрително поле и запознаване с методите за серологична диагностика на сифилис.
- ✓ Рецепти за локална и обща терапия в дерматологията.

Структура на учебното съдържание: В преподаването по дисциплината се провеждат лекции, семинарни упражнения и се задават задачи за самостоятелна работа.

Методи и средства на преподаване: Методите на обучението са начин за работа на университетския преподавател и студента, с помощта на които се постига овладяване на знанията, уменията и навиците, формира се светогледът на студентите и се развиват техните способности. По дисциплината „ДЕРМАТОЛОГИЯ И ВЕНЕРОЛОГИЯ“ се използват следните методи и средства: лекция с дискусия и обсъждане; снемане на анамнеза и статус и представяне на пациенти пред преподавателя; дискутиране на необходими изследвания, диференциални диагнози и терапия; интерактивни методи; презентации; виртуални пациенти. Студентите предварително се запознават с теоретичната част преди всяко упражнение. Всяко упражнение завършва с малък тест върху материала от предходното упражнение.

Форми на обучение: Изучаването на дисциплината се осъществява в следните форми:

1. Лекции, в които се дават основните теоретични знания по разглежданите теми. По част от темите и подтемите, които могат да се изучават самостоятелно от учащите се, лекциите са въвеждащи. Те разкриват същността на въпросите, попадащи в обсега на темите и насочват към самостоятелна работа по препоръчаната литература. Успоредно с лекционния материал ще се провеждат и разисквания по теоретичните въпроси, решаване на задачи, свързани с практическото прилагане на разглежданите методи, решаване на дидактически тестове и казуси и др.

2. Консултации за изясняване на основни понятия, статистически характеристики и др. и насочване към специфичните им особености, с оглед преодоляване на трудности при самостоятелната работа и др.

3. Самостоятелната работа на студентите се организира чрез комуникация по електронната поща, съвместна работа по научни и професионални задачи, покриването на текущи тестове по зададена тема от преподавателя, провеждащ упражненията и др.

Методи на оценяване

№	Форма на семестриален контрол при форма на контрол „Изпит“	Точки (К ₁)
1.	Присъствие на учебни занятия	30
2.	Активно участие в учебните занятия	70
3.	Реферат	0
Общо:		100

№	Форми за оценяване	Писмен със събеседване или тест	Точки (К ₂)
Практически и писмен изпит с тест и три въпроса от конспекта и събеседване			
1.	Стоп тест		20
2.	Практически изпит		20

3.	Теоретичен изпит	60
3.1.	Въпрос № 1	20
3.2.	Въпрос № 2	20
3.3.	Въпрос № 3	20

Окончателната оценка по учебната дисциплина се формира като общ резултат от семестриалното и сесийното оценяване при съобразяване с относителния им дял в общата оценка по следната формула:

$$\text{Окончателна оценка (К)} = 0,4 * K_1 + 0,6 * K_2$$

Окончателна оценка в точки	до 49	от 50 до 61	от 62 до 74	от 75 до 88	89 и повече
Окончателна оценка по шестобална система	Слаб (2)	Среден (3)	Добър (4)	Мн. добър (5)	Отличен (6)

Предварителни изисквания към основните знания и умения на студентите

Студентите следва да имат познания по: Широк набор от знания и умения, свързани с диагностика, лечение и профилактика на кожни заболявания и полово предавани инфекции (ППИ). Анатомия и физиология на кожата. Диагностика и лечение на често срещани кожни заболявания, като дерматит/екзема, псориазис, акне. Диагностика и лечение на инфекции, предавани по полов път включително, но не само, гонорея, хламидия, сифилис, херпес и ХИВ. Разпознаване и разграничаване на различните видове рак на кожата и тяхното лечение. Познания за основните дерматологични хирургични техники, включително пълноч биопсия и кожна ексцизия. Добро разбиране за фармакологичното лечение на кожни заболявания и ППИ, включително локални и системни терапии. Ефективни комуникационни умения, за да обясняват диагнози, лечения и превантивни мерки на различни пациенти.

Очаквани резултати

След завършване на обучението по Дерматология и венерология студентите трябва да са усвоили следните познания и умения:

- ✓ Да владеят умения за снемане на насочена дерматологична анамнеза в контекста на общия здравен статус на пациента.
- ✓ Да познават основните методи за обективно изследване на обриви по кожата.
- ✓ Да умеят да направят пълноценно описания на дерматологичен статус.
- ✓ Да познават методите за изследване на дермографизъм, симптома на Николски, обективните признаци при псориазис, капилярна чупливост.
- ✓ Да познават характеристиките на кожните тестове за свръхчувствителност: епикутанни, скарификационни, интрадермални, prick test.
- ✓ Да познават наблюдаваните явления в микроскопски препарат и култура за доказване на микологично заболяване.
- ✓ Да познават методите за търсене на акари при скабиес и наблюдаваните явления в препарат под микроскоп.
- ✓ Да познават методите за обективно изследване на болен с полово-предавана болест и да умеят да извършват приготвяне и наблюдение на микроскопски препарат за гонококи.
- ✓ Да познават демонстрацията на бледи спирохети в тъмно зрително поле и методите за серологична диагностика на сифилис.

- ✓ Да умеят да изписват рецепти с най-често прилаганите препарати за локална и обща терапия в дерматологията.

Форми на оценяване на придобитите знания

При оценка на знанията на студентите се прилага комбинация от съвременни и класически методи.

Текущ контрол:

- ✓ Устно препитване преди провеждане на практическото занятие
- ✓ Тестове
- ✓ Семинарни занятия - дискусии
- ✓ Оценка и заверка на протоколите в края на упражнението
- ✓ Колоквиум

Семестриален изпит:

- ✓ Тест
- ✓ Практически изпит
- ✓ Теоретичен изпит с писмена част, съхранявана в архива на катедрата и усна част пред комисия от хабилитирани преподаватели.

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

ЛЕКЦИИ

№ по ред	Тема	Лекции ч.
1.	<i>Анатомия и физиология на кожата и видимите лигавици. патологични промени в епидермиса.</i> Анотация. Анатомично, хистологично и електронномикроскопско устройство на епи-дермиса. Кератиноцити и други видове клетки в епидермиса. Устройство на дермата –анатомия, хистология, електронно-микроскопско устройство – влакнести структури, клетъчни елементи, основна субстанция. Хиподерма –анатомично и хистологично уст-ройство. Устройство на видимите лигавици. Особенности в устройството на лигавиците. Физиология на кожата: защитна, терморегулационна, секреторна, резорбтивна, отделителна функция на кожата. Кератопоеза и меланогенеза.	2
2.	<i>Пиодермии.</i> Анотация. Етиология. Класификация на пиодермиите. Стафилодермии: характеристика на причинителите, особености. Стафилококови заболявания на косменомастните фоли-кули; остри и хронични форми. Стафилококови заболявания на потните жлези – екринни и апокринни; остри и хронични форми. Стрептодермии: характеристика на причинителите, особености. Клинични форми на стрептодермиите: Импетиго – варианти. Интертриго. Ектима. Еризипел – клинични форми. Некротизиращ фасциит. Смесени и атипични форми на пиодермиите. Етиологична диагностика. Лечение.	2

3.	<p>Дерматовирози. Кожна туберкулоза. Анотация. Дерматовирози. Класификация. Вирусни заболявания от херпесната група: Херпес симплекс – първични и рецидивиращи форми. Херпес зостер. Усложнения. Лечение. Заболявания причинени от човешки папиломни вируси: обикновени и плоски брадавици, кондилкоми. Вирусни заболявания от вариолни и параваксинални вируси – молускум контагиозум, туберкулум мулгенциум, ектима контагиозум. Други вирози – синдром уста, ръка, крак. Туберкулоза на кожата – етиология, патогенеза. Класификация. Първични /локализирани/ форми на туберкулоза: лупус вулгарис, коликвативна, верукозна, улцерозна форма. Вторични /дисеминирани/, форми: индуративна, папулонекротична, лихеноидна, милиарна форма. Диагноза. Лечение.</p>	2
4.	<p>Дерматомикози. Анотация. Етиология, характеристика на патогенните гъби, класификация. Класификация на дерматомикозите. Кератомикози – питириазис верзиколор. Трихомикози: микроспория, трихофития, фавус – повърхностни и дълбоки форми. Диагноза. Лечение. Епидермомикози. Епидермофития – клинични форми. Руброфития – форми. Онихомикози. Лечение. Кандидоза – етиология, условия за развитие. Кожни и лигавични форми – диагноза, лечение. Дълбоки микози – актиномикоза.</p>	2
5.	<p>Еритемни дерматози. Булозни дерматози. Анотация. Ексудативна полиморфна еритема – етиопатогенеза, клиника. Тежки форми. Лечение. Нодозна еритема – етиопатогенеза, клинични форми. Лечение. Пемфигус вулгарис – етиопатогенеза. Клинични форми – вулгарен, вегетиращ, фолиацеен, себореен. Хистологични и имунофлуоресцентни критерии. Диференциална диагноза. Лечение. Пемфигоид. Етиология и патогенеза. Клинични форми – булозен пемфигоид, цикатрициален пемфигоид. Херпетиформен дерматит – етиопатогенеза, клиника и форми; хистологична и имунофлуоресцентна диагностика. Лечение.</p>	2
6.	<p>Еритемопапулосквамозни дерматози. Анотация. Псориазис вулгарис. Етиопатогенеза – хипотези, провокиращи фактори. Клиника – типични и атипични форми. Диагностични, клинични симптоми. Тежки форми на псориазис. Диференциална диагноза. Лечение – общо, локално, климатолечение. Питириазис розеа. Етиология и патогенеза. Протичане, усложнения. Лихен рубер планус. Етиопатогенеза – хипотези. Клинични форми, диференциална диагноза. Хистология. Лечение.</p>	2
7.	<p>Алергични дерматози – алергичен шок, уртикария, строфулус. Анотация. Класификация на алергичните реакции по Кумбс и Гел – клинични варианти, съответстващи на горната класификация. Реакции от ранен /бърз/ тип. Алергичен шок – етиология, форми, симптоматика, параклиника и лечение. Уртикария – определение, етиологични фактори. Класификация на уртикарията – алергични, неалергични, физикални форми. Лечение. Едем на Квинке – придобита и наследствена форма. Диференциална диагноза. Лечение. Псевдоалергични реакции от бърз тип. Строфулус – етиопатогенеза, клинични форми, лечение.</p>	2
8.	<p>Екзема. Дерматити. Анотация. Екзема – определение. Класификация –</p>	2

14.	Сифилис. Гонококция. Анотация. Сифилис на нервната система и вътрешните органи. Вроден сифилис – класификация. Сифилис на плода, на кърмачето, на ранната и късна детска възраст. Симптоми на вродения сифилис. Диагностика на сифилиса. Серология на сифилиса. Лечение, критерии за излекуване. Проследяване. Гонококция – етиология, епидемиология. Общо протичане. Остра и хронична гонококова инфекция. Клиника на гонококозата у жената и мъжа. Екстрагенитална и метастатична гонококоза. Детска гонококоза. Усложнения на гонококозата у жената. Усложнения на гонококозата у мъжа. Лечение на гонококозата и на усложненията ѝ.	2
15.	ХИВ-инфекция. Кожно-лигавични прояви при ХИВ-инфекция. Анотация. ХИВ-инфекция – определение, етиопатогенеза, стадий. Кожно-лигавични прояви от инфекциозен и неинфекциозен характер. Лечение на кожно-лигавичните прояви.	2
Общо:		30 ч

УПРАЖНЕНИЯ

№ по ред	Тема	Часове
1.	ОБРИВНИ ЕЛЕМЕНТИ <ul style="list-style-type: none"> ✓ Макроморфологични промени – обривни елементи, /кожни ефлоресценции, екзанте-ми/. Първични и вторични обриви. ✓ Класификация на обривните елементи: <ul style="list-style-type: none"> - макули /петнисти обривни елементи/; - плътни обривни елементи; - ексудативни обривни елементи; - обривни елементи вследствие нарушение в целостта на кожата; - отпадъчни обривни елементи; - обривни елементи вследствие атрофия, хипертрофия и цикатрикс. 	2
2.	ОБРИВНИ ЕЛЕМЕНТИ <ul style="list-style-type: none"> ✓ Особености на обривните елементи по лигавиците – енантеми. ✓ Локализация на екзантемите и енантемите, подреждане, групиране, сливане. Еритродермии. ✓ Мономорфни и полиморфни обриви. Еволютивен полиморфизъм. 	2
3.	ВЪНШНО ЛЕЧЕНИЕ НА КОЖНИТЕ БОЛЕСТИ. ВЪНШНИ ЛЕКАРСТВЕНИ ФОРМИ. <ul style="list-style-type: none"> ✓ Основни субстанции. Основни /прости/ лекарствени средства: <ul style="list-style-type: none"> - течности; - прахове /пудри/; - течни масла; 	2

	<ul style="list-style-type: none"> - твърди, мазни, мазноподобни вещества. ✓ Рецепти 	
4.	<p>ВЪНШНО ЛЕЧЕНИЕ НА КОЖНИТЕ БОЛЕСТИ. ВЪНШНИ ЛЕКАРСТВЕНИ ФОРМИ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Сложни /съставни/ лекарствени средства: разтвори, лосиони, микстури, линименти, охлаждащи унгвенти, пасти, желета, лакове, пластири, аерозолни препарати, средства за почистване. Приложение ✓ Рецептури 	2
5.	<p>ПИОДЕРМИИ – I-ва част (Тест и колоквиум върху упр. 1, 2, 3, 4)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Фактори за възникване: външни, вътрешни. ✓ Основни групи пиодермии. Обща характеристика, особености в клиниката и протичането. ✓ Стафилодермии: <ul style="list-style-type: none"> - стафилококови заболявания на космения фоликул /фоликулити/; - стафилококови заболявания на потните жлези; - стафилококови заболявания на ноктите. ✓ Лечение. 	2
6.	<p>ПИОДЕРМИИ – II - част</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Стрептодермии: Импетиго, интертриго стрептогенес, еризипел, ектима, други стрептодермии. ✓ Смесени пиодермии. ✓ Пиоалергии и пиемиди. ✓ Лечение. ✓ Профилактика на пиодермиите. 	2
7.	<p>ДЕРМАТОВИРОЗИ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Дерматовирози от херпесната група: херпес симплекс, херпес зостер. ✓ Инфекции на кожа и лигавици от папиломната група вируси: веруце вулгарес, веруце плане, кондилوماتа акумината. ✓ Дерматози от вариолната група вируси: молускум контагиозум, вариолно-ваксинни усложнения, туберкулум мулгенциум, ектима контагиозум. ✓ Лечение. 	2
8.	<p>КОЖНА ТУБЕРКУЛОЗА.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Фактори за развитие на кожната туберкулоза. ✓ Класификация на кожната туберкулоза: <ul style="list-style-type: none"> - първична туберкулоза на кожа и лигавици: локализирана и дисеминирана форма; - вторична туберкулоза на кожа и лигавици. - Огнищна туберкулоза. - Дисеминирана туберкулоза. - Съвременен възглед за дисеминираните форми на туберкулозата. ✓ Диагноза и диференциална диагноза. ✓ Лечение и профилактика. 	2
9.	<p>МИКОЗИ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Дерматомикози. Класификация. ✓ Дерматофитни инфекции. Локализация: капилицеум, брада, 	2

	<p>гладка кожа, гънки, ръце, стъпала.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Лабораторна диагностика на дерматофити: <ul style="list-style-type: none"> - Директно микологично изследване. Приготвяне на нативен препарат. - Културелна диагностика. Демонстрация на култури. ✓ Лечение и профилактика на микозите. 	
10.	<p>КАНДИДАМИКОЗИ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Условие за възникване на кандидамикозите. ✓ Лигавична кандидоза. ✓ Кандидоза на кожа. ✓ Хронична кожнолигавична кандидоза. Кожнолигавична кандидоза при вроден иму-нен дефицит. Кандида гранулом. ✓ Лабораторна диагностика на кандидамикозите: <ul style="list-style-type: none"> - директно изследване; - културелна диагностика. ✓ Лечение и профилактика. 	2
11.	<p>МИКОЗИ С КОЖНО И СИСТЕМНО ЗАСЯГАНЕ /ДЪЛБОКИ МИКОЗИ/.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Актиномикоза. ✓ Мадуромикоза. ✓ Диагноза и диференциална диагноза. ✓ Лечение. 	2
12.	<p>ДЕРМАТОЗООНОЗИ. (Тест и колоквиум върху упр. 5, 6, 7, 8, 9, 10)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Заболявания причинени от кърлежи: скабиес, тромбидиазис, иксодиазис, демодещидозис. ✓ Заболявания причинени от инсекти. ✓ Други дерматозоозии. ✓ Лечение на дерматозоозите. 	2
13.	<p>ЕРИТЕМНИ ДЕРМАТОЗИ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Еритема мултиформе. Форми на заболяването. Поведение. ✓ Еритема нодозум. Диагноза и диференциална диагноза. ✓ Лечение. ✓ Васкулити – клинични форми, диагностика и лечение. 	2
14.	<p>БУЛОЗНИ ДЕРМАТОЗИ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Пемфигус. Пемфигус вулгарис. Пемфигус фолиацеус. ✓ Пемфигоид. Булозен пемфигоид. Цикатрициален пемфигоид. ✓ Дерматитис херпетиформис. Линеарна IgA булозна дерматоза. Булозна дерматоза на детската възраст. ✓ Диагноза и диференциална диагноза на булозните дерматози. ✓ Лечение на булозните дерматози. 	2
15.	<p>ЕРИТЕМОПАПУЛОСКВАМОВНИ ДЕРМАТОЗИ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Псориазис. Клинични варианти: псориазис вулгарис, псориазис артропатика, псориазис пустулоза. ✓ Лихен планус. Клинични варианти. ✓ Пителириазис розеа. ✓ Диагноза. Диференциална диагноза. ✓ Лечение. 	2
16.	<p>АЛЕРГИЧНИ ДЕРМАТОЗИ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Уртикария. Остра уртикария. Хронична уртикария. Едем на Квинке. Поведение, лечение. 	2

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Херeditарен едем. Диагноза и диференциална диагноза. Поведение, лечение. ✓ Строфулус. Диагноза и диференциална диагноза. Лечение. 	
17.	<p>МЕДИКАМЕНТОЗНИ ДЕРМАТОЗИ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Алергичен шок. Клинична картина, варианти. Поведение, лечение. ✓ Токсична епидермална некролиза. Диагноза и диференциална диагноза. Лечение. 	2
18.	<p>МЕДИКАМЕНТОЗНИ ДЕРМАТОЗИ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Еритема фиксум. Клинични варианти. Диагноза и диференциална диагноза. Лечение. ✓ Медикаментозни екзантеми. Диагноза, диференциална диагноза и диагностични проблеми. Поведение, лечение. ✓ Медикаментозно индуцирани болести. Засягане на кожни придатъци. 	2
19.	<p>ЕКЗЕМИ (ДЕРМАТИТИ)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Екзема контактум (Екзема вулгаре). Остра, подостра, хронична екзема. Клинични форми: Екзема контактум – алергична и ортоергична, микробна, микотична, дисхидро-зиформена. Диагноза и диференциална диагноза. ✓ Екзема ендогенес (Атопичен дерматит). Атопичен терен. Стадии в протичането на атопичния дерматит. Диагноза и диференциална диагноза. ✓ Екзема себороикум (Дерматитис себороидес). Възрастово обусловени стадии в протичането. Диагноза и диференциална диагноза. ✓ Лечение. Рецепти. 	2
20.	<p>ДЕРМАТОЗИ ПРИЧИНЕНИ ОТ ВЪНШНИ ФАКТОРИ. (Тест и колоквиум върху упр. 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Дерматози от физични фактори: <ul style="list-style-type: none"> - дерматози от механични въздействия; - дерматози от термични въздействия; - дерматози от йонизиращи въздействия. ✓ Фотодерматози. ✓ Професионални дерматози. ✓ Алергологична лаборатория. Скарификационен тест, епикутанен тест, интрадермален тест. 	2
21.	<p>СЕБОРЕЯ И СЕБОРЕЙНИ СЪСТОЯНИЯ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Себорея. Себореен терен. Себорея сика. Себорея олеозум. ✓ Акне. Клинична картина. Форми на заболяването. Индуцирано акне. ✓ Розацея. Клинични варианти. Диференциална диагноза. ✓ Дерматитис периоралис. ✓ Лечение. Рецепти. 	2
22.	<p>СЪЕДИНИТЕЛНО-ТЪКАННИ БОЛЕСТИ. ЛУПУС ЕРИТЕМАТОЗУС.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Лупус еритематозус хроникус кутанеус. ✓ Лупус еритематозус субакутус. ✓ Лупус еритематозус систематизатус. ✓ Диагноза и диференциална диагноза. 	2

	✓ Лечение.	
23.	<p>СЪЕДИНИТЕЛНОТЪКАНИ БОЛЕСТИ. СКЛЕРОДЕРМИИ. ДЕРМАТОМИОЗИТ.</p> <p>✓ Склеродермия:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Циркумскриптна склеродермия. Клинични форми. Диагноза и диференциална диагноза. - Склеродермия систематизата. Клинични форми. Диагноза и диференциална диагноза. <p>✓ Дерматомиозит. Клинични варианти. Диагноза и диференциална диагноза. Лечение.</p>	2
24.	<p>СЪЕДИНИТЕЛНОТЪКАНИ БОЛЕСТИ. СКЛЕРОДЕРМОПОДОБНИ СЪСТОЯНИЯ. АФТОЗИС.</p> <p>✓ Смесена съединително тъканна болест. Диагноза и диференциална диагноза. Лечение.</p> <p>✓ Склередема адулторум /Бушке/.</p> <p>✓ Афтозна болест:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Хронични рецидивиращи афти. - Биполарна афтоза. - Генерализирана афтоза. - Лечение. 	2
25.	<p>ПРЕКАНЦЕРОЗИ. ДОБРОКАЧЕСТВЕНИ ТУМОР.</p> <p>✓ Прекаncerози:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Облигатни прекаncerози: ксеродерма пигментозум, хейлитис актиника, левкоплакия, хроничен рентгенов дерматит. - Факултативни прекаncerози: кератозис актиника, цикатрикси, хронични възпалителни процеси. <p>✓ Доброкачествени тумори:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Невуси: меланоцитни невуси, органоидни невуси. - Кератозис себороидес. - Фиброми. - Липоми. - Хемангиоми. 	2
26.	<p>ЗЛОКАЧЕСТВЕНИ ТУМОРИ.</p> <p>✓ Епителни злокачествени тумори:</p> <ul style="list-style-type: none"> - карцинома базоцелуларе; - карцинома спиноцелуларе; - интраепидермални карциноми; - Морбус Пейджет. <p>✓ Меланома малигнум.</p> <p>✓ Лечение.</p>	2
27.	<p>СИФИЛИС. СИФИЛИС АКВИЗИТА.</p> <p>✓ Етиология.</p> <p>✓ Епидемиология.</p> <p>✓ Клинична картина на сифилиса. Стадии в протичането:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сифилис примария. - Сифилис секундария. - Сифилис терциария. 	2
28.	СИФИЛИС	2

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Сифилис конгенита: <ul style="list-style-type: none"> - ранен вроден сифилис; - късен вроден сифилис. ✓ Лабораторна диагностика на сифилиса: <ul style="list-style-type: none"> - Демонстрация на спирохета палида. - Неспецифични серологични реакции. Демонстрация на бърз микротест. - Специфични реакции. Демонстрация на хемаглутинационен и имнофлуоресцентен тест. Интерпретация на серологичните резултати. ✓ Лечение на сифилиса. 	
29.	<p>ГОНОКОКЦИЯ. НЕГОНОКОКОВИ УРОГЕНИТАЛНИ ИНФЕКЦИИ. НЕИНФЕКЦИОЗНИ УРОГЕНИТАЛНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ.</p> <p><i>Гонококция</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Гонококция у мъжа. Усложнения. ✓ Гонококция у жената. Усложнения. ✓ Гонококция у детето. ✓ Экстрагенитална и метастатична гонококция. ✓ Диагностика. Демонстрация на микроскопски препарат с гонококи. ✓ Лечение. <p>Негонококови уретрити /НГУ/</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Инфекциозни НГУ: <ul style="list-style-type: none"> - бактериални - хламидийни - микоплазмени - вирусни - трихомоназни - микотични ✓ Неинфекциозни урогенитални заболявания. ✓ Диагностика. <ul style="list-style-type: none"> - Анамнеза. - Урогенитален статус. - Лабораторни изследвания. ✓ Лечение на инфекциозните и неинфекциозни урогенитални заболявания. 	2
30.	<p>НIV-ИНФЕКЦИЯ. (Тест и колоквиум върху упр. 20 - 29)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Етиология. Епидемиология. ✓ Клинична картина. Кожни и лигавични прояви. ✓ Лабораторни тестове. ✓ Диагноза. ✓ Лечение на кожно-лигавичните прояви. ✓ Профилактика. 	2
	Общо:	60 ч.

ВЪПРОСНИК ЗА ИЗПИТ

по Дерматология и венерология

Обща дерматология

1. Структура на здрава кожа и кожни придатъци: епидермис, дерма, дермо-епидермална граница, хиподерма, космени фоликули, мастни и потни жлези.
2. Кръвоснабдяване и инервация на кожата.
3. Епидермална диференциация, кератинизация и меланогенеза
4. Потоотделяне и себумна продукция, водно-липидна мантия. Терморегулаторна функция. Нормална микробна флора на кожата и лигавиците.
5. Основни хистопатологични картини в епидермиса и в дермата. Имунофлуоресценция и имунохистохимия.
6. Особенности на анамнезата в дерматологията: анамнеза на заболяването и коморбидностите, фамилна анамнеза, лекарствена анамнеза.
7. Обривни елементи по кожата: петнисти, клинични примери.
8. Обривни елементи по кожата: плътни, клинични примери.
9. Обривни елементи по кожата: ексудативни, клинични примери.
10. Обривни елементи по кожата: вследствие на нарушаване на целостта на кожата, отпадни обривни елементи, клинични примери.
11. Обривни елементи по кожата: вследствие на видоизменение на структурните елементи кожата, клинични примери.
12. Обривни елементи по лигавиците (енантеми), клинични примери.
13. Методи за изследване в дерматовенерологията: физикални методи за изследване, методи на алергологично изследване, методи на микробиологична диагностика.
14. Основни принципи на локалната терапия - локални лекарствени форми.
15. Системна терапия – антибиотици, кортикостероиди, антихистамини, антимицотици, системни антималярици, ретиноиди, цитостатици, псоралени, биологични медикаменти.
16. Физикална терапия – показания, начин на приложение, контраиндикации: електротерапия, лазерна терапия, криотерапия, фототерапия, таласотерапия, лъче- и рентген терапия, климатотерапия.
17. Дерматохирургия – малки диагностични и терапевтични хирургични процедури в дерматологията: пънч биопсия, инцизионна биопсия, кюретаж, шейв ексцизия, елиптична ексцизия.

Специална дерматология

1. Дерматовирози: Herpes simplex.
2. Дерматовирози: Herpes zoster.
3. Дерматовирози: HPV инфекции. Molluscum contagiosum.
4. Пиодермии: Стафилодермии.
5. Пиодермии: Стрептодермии.
6. Коринебактериални инфекции: Erythrasma, Trichobacteriosis, Keratolysis plantaris sulcata (pitted keratolysis).
7. Микобактериални инфекции: Tuberculosis cutis. Lepra.
8. Борелиози: M. Lyme.
9. Микози на кожата: Tinea cutis glabrae, Tinea capitis, Tinea unguium.
10. Дрождеви инфекции: Candidiasis.
11. Ектопаразитози: Scabies, Pediculosis.
12. Дерматози от фактори на външната среда: механични фактори, ниски температури, високи температури, йонизиращи и нейонизиращи лъчения.
13. Дерматози от фактори на външната среда: Фотодерматози. Фитофотодерматози.

14. Дерматит/Екзема: Dermatitis contacta irritativa, Dermatitis contacta allergica, Eczema nummulare.
15. Дерматит/Екзема: Dermatitis atopica.
16. Дерматит/Екзема: Dermatitis seborrhoeica.
17. Алергични дерматози: Urticaria, Oedema Quincke - наследствен, придобит.
18. Лекарствени дерматози: Алергичен шок, Stevens-Johnson syndrome (SJS), Токсична епидермална некролиза (TEN / S. Lyell), DRESS syndrome.
19. Лекарствени дерматози: Exanthema medicamentosum, Erythema fixum.
20. Еритемни дерматози: Erythema multiforme, Erythema anulare centrifugum, Erythema nodosum.
21. Еритемо-папуло-сквамозни дерматози: Psoriasis.
22. Еритемо-папуло-сквамозни дерматози: Parapsoriasis, Pityriasis lichenoides, Pityriasis rubra pilaris, Pityriasis rosea.
23. Папулозни (лихеноидни) дерматози: Lichen planus.
24. Автоимунни булозни дерматози: Pemphigus vulgaris, pemphigus foliaceus, pemphigus paraneoplasticus (PNP).
25. Субепидермални булозни дерматози: Булозен пемфигоид, Pemphigoid gestationis, Dermatitis herpetiformis, Линеарна IgA дерматоза.
26. Болести на съединителната тъкан: Lupus erythematosus.
27. Болести на съединителната тъкан: Dermatomyositis.
28. Болести на съединителната тъкан: Scleroderma progressiva, Morphea (Scleroderma circumscripta)
29. Болести с нарушена пигментация: ахромии и хипохромии. Болести с нарушена пигментация: хиперхромии.
30. Неинфекциозни грануломатози: Sarcoidosis, Granuloma anulare.
31. Съдови дерматози: болести на терминалните кожни съдове – Acrocyanosis, Perniones, феномен на Raynaud.
32. Съдови дерматози: болести на артериите и болести на венозната система.
33. Съдови дерматози: пурпура и васкулити
34. Болести на космите: вродени и придобити алопеции и хипертрихозии.
35. Болести на мастните жлези: Acne vulgaris, Rosacea, Dermatitis perioralis.
36. Гноен хидраденит.
37. Меланоцитни невуси.
38. Доброкачествени тумори на кожата: Кисти на кожата, себорейни веруки, фиброми, хистиоцитома, липома, хемангиома.
39. Преканцерози и in situ карциноми: Актинични кератози, Cornu cutaneum, Morbus Bowen, Erythroplasia Queyrat, Keratoacanthoma.
40. Злокачествени епидермални тумори: Carcinoma basocellulare.
41. Злокачествени епидермални тумори: Carcinoma spinocellulare cutis.
42. Melanoma malignum.

Болести предавани по полов път

1. БППП – класификация, епидемиология и превенция.
2. Придобит сифилис: първичен - клиника, диагностика, лечение.
3. Придобит сифилис: вторичен - клиника, диагностика, лечение.
4. Придобит сифилис: третичен - клиника, диагностика, лечение.
5. Висцерален сифилис.
6. Невросифилис.
7. Вроден сифилис: ранен. Диагностика и лечение.
8. Вроден сифилис: късен. Диагностика и лечение.

9. Лабораторни методи за диагностика на сифилиса.
10. Лечение на сифилиса.
11. СПИН: общо протичане, клинична картина, профилактика.
12. СПИН: кожни прояви.
13. Хламидиални инфекции: *Chlamydia genitalis*, *Lymphogranuloma venereum*.
14. Гонососија: у мъжа.
15. Гонососија: у жената.
16. Гонососија: у децата.
17. *Ulcus molle*.
18. *Vaginosis bacterialis*.
19. Негонококовите уретрити: класификация, диагностични методи.
20. Микотични инфекции: *Candidosis* у мъжа и у жената.
21. Протозойни инфекции: *Trichomonas*.
22. Протозойни инфекции: *Donovanosis (granuloma inguinale)*.
23. Вулвовагинити.

ЛИТЕРАТУРА ЗА ПОДГОТОВКА

Задължителна

1. Дерматология и венерология. Златков, Н. К. Цанков. Медицина и Физкултура, 2008 г.;
2. Дерматология и венерология.
А. Дурмишев, З. Пенев, А. Бонев, Д. Влашев, М. Трашлиева-Койчева.
Медицина и Физкултура. 2001 г.
3. Дерматология и венерология. За студенти по медицина и стоматология. Н. Б. Златков и Р. Янкова. Трето преработено и допълнено издание. Мед издателство "Райков", Пловдив, 2010 г.
4. Дерматологична диференциална диагноза. Златков, Н.Б. С., Мед. изд. Райков, 2003.
5. Генетични дерматози. Златков, Н., С. Тонев, И. Ботев. С., АРСО, 2005.

Препоръчителна

1. **Braun-Falco's Dermatology.** Gerd Plewig (Editor), Lars French (Editor), Thomas Ruzicka (Editor), Roland Kaufmann (Editor), Michael Hertl
2. **Fitzpatrick's Dermatology.** Sewon Kang, Masayuki Amagai, Anna L. Bruckner, Alexander H. Enk, David J. Margolis, Amy J. McMichael, Jeffrey S. Orringer
3. **Fitzpatrick's Color Atlas and Synopsis of Clinical Dermatology.** Klaus Wolff, Richard Allen Johnson, Arturo P. Saavedra, Ellen K. Roh
4. **DermNet New Zealand Trust.** <https://dermnetnz.org/>
5. **UpToDate.** <https://www.uptodate.com/contents/search>

Съставил:
(доц. д-р Карен Мануелян)

Учебната програма е обсъдена и приета на заседание на катедра „УНГ, очни, дерматологични и венерически болести”, протокол №13 от 11/02/2025 г..

Ръководител катедра:
(доц. д-р Даниел Петков, д.м.)

Учебната програма е приета и обсъдена на Факултетен съвет на Факултет по медицина, протокол № 21 от ..19.02. 2024г.

Научен секретар на МФ: ...
(гл. ас. д-р Руска Ненкова)